

Pentru sala de lectură

ORGANIZAȚIUNEA

CREDITULUI PRIN

BĂNCILE ROMÂNEȘTI.

V 1974

**UN STUDIU
DE
EUGEN BROTE.**

A R A D, 1909.

**„TRIBUNA” INSTITUT TIPOGRAFIC
NICHIN ȘI CONS.**

Prețul cor.

1870

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS

1870

1870

NUNNO

Organizațiunea Creditului prin băncile românești.

25226

Un studiu
==== de ====
Eugen Brote.

Palatul Cultural al orașului Arad

BIBLIOTECA

No. inv. ~~.....~~ *1223*
1927.

==== Arad, 1909. ====
Tipografia George Nichin.

I. Cronologia și răspândirea geografică a băncilor.

Organizațiunea creditului cuprinde un period de aproape 40 ani. Baza ei s'a pus prin înființarea institutului de bani »Albina« la 1872 în Sibiiu. In anul următor s'a constituit la Năsăud al doilea institut »Aurora« și apoi a urmat o pauză de 10 ani fără ca să se continue opera începută. Intreprinderile fondate cu mijloace modeste de bărbați încă neesperiați pe acest teren însă energici, au fost primite cu oarecare neîncredere și atât publicul cât și capitalul păstrau rezerve pe cât timp rezultatele n'au produs convingerea că conducătorii știu să cârmuiască bine afacerile. In deceniul al doilea (1880—1890) de abia s'a spart ghiața și se constituiesc în diferite centre românești grupuri de capitaliști, fondând 19 institute de bani nouă, mai întâi în jurul Sibiiului și al Năsăudului, apoi în Bănat, în ținutul Hunedoarei, pe Someș, pe Târnave, în părțile ungurene, în munții apuseni și în Sălăgiu.¹⁾ De-

¹⁾ In 1878 s'a înființat în satul Feldru, »Societatea de împrumut și păstrare«; Anuarul băncilor române însă nu dispune de date asupra acestei întreprinderi. In 1883 se fondează la Făgăraș »Furnica«; în 1884 la Săliște »Cassa de păstrare«, la Rodna-veche »Fortuna«; în 1885 la Timișoara »Timișana«, la Orăștie »Ardeleana«, la Deva »Hunedoara«, la Ilva-mare »Reuniunea de împrumut și de păstrare«, la Prundul Bârgăului »Speranța«, (5 bănci); în 1886 la Cluj »Economul«, la Blaj »Patria«, la Reghinul-săsesc »Murășana« (3 bănci); în 1887 la Arad »Victoria«, la Turda »Arieșana«, la Abrud »Auraria«, la Sebeșul-săsesc »Sebeșana« (4 bănci); în 1888 la Bistrița »Bistrițana«, la Hațeg »Hațegana«, la Șimlău »Silvania« (3 bănci); în 1889 se fondează o singură bancă, la Lugoj »Lugoșana«.

ceniul al treilea (1890—1900) a fost roditor în fondări, producând nu mai puțin decât 53 bănci mai mari și mai mici, în orașe și la sate. Pe când în deceniul premergător nu se înființau pe an mai multe decât 3—4 bănci, în acesta vedem cum spiritul de întreprindere se întinde tot mai tare asupra teritoriului locuit de români și cuprinde cercuri tot mai largi așa că resar într'un singur an 9, 10 și 11 institute de bani nouă.²⁾ Ultimul deceniu (1900—1910) n'a moderat nicidecât pornirea spre fondări nouă, din contră înregistrăm un spor și mai accentuat. Cu toate că acest deceniu este încă în curs numărul băncilor înființate dela 1900 încoace întrece pe cel din deceniul al treilea. Până la sfârșitul anului 1907 s'a înființat alte 72 bănci, adică pe fiecare an 9 întreprinderi nouă. Se manifestă și tendința

²⁾ În 1890 se fondează la Dej »Someșana«; în 1891 la Brad »Crișana«, la Făget »Făgețeană«, la Poiana-Sibiiului »Mielul«, la Grădiște »Ulpiana« (4 bănci); în 1892 la Alba-Iulia »Iulia«, la Oravița »Oraviceana«, în Seini »Sătmăreana« (3 bănci); în 1893 la Lipova »Lipovana«, la Orlat »Brădetul«, la Viștea de jos »Olteana«, la Șoimuș »Tovărășia agricolă«, (4 bănci); în 1894 la Vârșeț »Luceafărul«, la Șoimuș »Șoimușeana«, la Roșia săsească »Insoțirea sătească«, după sistemul Raiffeisen (3 bănci); în 1895 la Hondol »Hondoleana«, la Câmpeni »Doina«, la Beregsău »Beregsana«, la Bocșa-montană »Bocșana«, la Hunedoara »Corvineana«, la Bucium »Detunata«, la Monor »Monoreana«, la Bran »Parsimonia«, la Șeica-mare »Racoșana«, la Satu nou »Sentinela«, la Huedin »Vlădeasa«, (11 bănci); în 1896 la Sasca-montană »Casa de păstrare«, la Chisetău »Chisetiana«, la Tăure »Schinteia«, la Liget »Ligediana«, la Apoldul mic »Insoțirea sătească«, (5 bănci); în 1897 la Roman Petre »Steaua«, la Feleacul-săsesc »Buna«, la Bicz »Cassa de împrumut«, la Fofeldea »Cordiana«, la Lugoj, a doua bancă, »Economia«, la Jibău »Selăgiana«, la Maria-Radna »Murășanul«, la Nădlac »Nădlăcana«, la Bozoviciu »Nera«, la Săcădate »Plugariul«, (10 bănci); în 1898 la Dobra »Grănițerul«, la Ghiroac »Asociațiunea de economii și ajutor«, la Oradea-mare »Bihoreana«, la Mercurea »Cassa de păstrare«, la Băița »Zărândeana«, la Zlagna »Zlăgneana«, la Aciliu, Pianul de sus și Rechita câte o »Insoțire sătească« (9 bănci); în 1899 la Jidovin »Berzovia«, la Năsăud, a doua bancă, »Mercur«, la Capolnac Mănăstur »Răureana«, la Veștem »Insoțirea sătească«, (4 bănci).

a concură băncile existente prin alcătuirii de întreprinderi paralele în aceeași localitate³⁾. Anul 1908, încât datele au străbătut în public, înregistrează și el fondări nouă⁴⁾. Afară de aceste 152 societăți economice Anuarul Băncilor române pe 1908 mai înregistrează încă 31 societăți, fără însă a însemna și anul întemeierii

³⁾ În anul 1900 s'a fondat la Bucium Poieni »*Buciumana*«, la Cuvin »*Dunăreana*«, la Lugoj, a treia bancă, »*Poporul*«, la Porumbacul de jos »*Porumbăceana*«, la Vad »*Unirea*«, (6 bănci); în 1901 la Bucovăț »*Bănățana*«, la Dej, a doua bancă, »*Banca populară*«, la Șomcuta-mare »*Chiorana*«, la Orăștie, a doua bancă, »*Dacia*«, la Veneția de jos »*Venețiana*«, (5 bănci); în 1902 la Hunedoara, a doua bancă, »*Agricola*«, la Cugir »*Cugiereana*«, la Cohalm »*Economia*«, la Cacova în Banat »*Plugariul*«, la Caransebeș »*Sebeșana*«, la Caianul-mic »*Țibleșeana*«, la Loman »*Insoțirea sătească*«, la Prundul Bârgăului »*Insoțire de credit*«, (8 bănci); în 1903 la Cincul-mare »*Armonia*«, la Avrig »*Avrigeana*«, la Căvăran »*Comuna*«, la Uzdin-Ozora »*Concordia*«, la Bistrița, a doua bancă »*Coroana*«, la Zernești »*Creditul*«, la Timișoara, a doua bancă, »*Păstorul*«, la Râșnov »*Râșnoveana*«, la Șercaia »*Șercăiana*«, la Boița »*Turnu-roșu*«, la Nucet »*Insoțirea sătească*«, la Năsăud »*Asociațiunea de ajutor personal*«, (12 bănci); în 1904 la Lugoj, a patra bancă, »*Agricola*«, la Ciacova »*Ciacovana*«, la Geoagiu »*Geogeană*«, la Sângiorgiul-român »*Isvorul*«, la Petroșeni »*Jiana*«, la Ternova »*Teșnovana*«, la Voila »*Voileana*«, (7 bănci); în 1905 la Ecica »*Agricola*«, la Mociu »*Câmpiana*«, la Streza Cârțișoara »*Cârțișoreana*«, la Timișoara, a treia bancă, »*Coroana*«, la Deva, a doua bancă »*Industria*«, la Corniareva »*Munteana*«, la Panciova »*Panciovana*«, la Sacul »*Sacana*«, la Vașcău »*Șoimul*«, la Sighișoara »*Târnăveana*«, la Pianul de jos »*Insoțirea sătească*« (11 bănci); în 1906 la Băsești »*Codreana*«, la Sadu »*Frățietatea*«, la Pui »*Institutul de credit*«, la Șinca-vechie »*Șincana*«, la Budacul-mic »*Asociația de credit*«, la Zagra »*Banca populară*«, la Betlean »*Minerva*«, la Sebeșul de jos »*Isvorul*«, la Sân-Mărtin »*Vulturul*«, (9 bănci); în 1907 la Sanislău »*Arina*«, la Sasca »*Astra*«, la Caransebeș, a doua bancă, »*Banca populară*«, la Brașov »*Brașoveana*«, la Agnita »*Frăția*«, la Iladia »*Illadiana*«, la Poiana Sibiiului, a doua bancă, »*Mărgineana*«, la Teiuș »*Piatra*«, la Ilia-murășană »*Progresul*«, la Hosman »*Speranța*«, la Cluj, a doua bancă, »*Vatra*«, la Ocna »*Viitorul*«, la Bistrița »*Societatea cărămidarilor*«, (13 bănci).

⁴⁾ Magyar pénzügy, Monitorul financiar ungar, publică pentru prima jumătate a anului 1908 funcționarea de 5 bănci noue românești: »*Drăganul*«, în Beiuș, »*Lunca*«, în Boroșineu, »*Orientul*« în Dobra (a doua bancă în localitate), »*Secășana*« în Ludoșul-mare și »*Ucea mare*« în Ucea mare.

lor⁵⁾. Anul 1907 a produs și o federațiune de bănci în forma unei însoțiri cu numirea *Solidaritatea* și cu reședința în Sibiiu. În modul cum a urmat cronologic înființarea băncilor nu se poate cunoaște nici un sistem. Afară de trebuința de credit care pare a fi generală și deopotrivă de mare în toate ținuturile, mai ales împrejurarea, dacă s'a aflat cu mai puțină sau mai multă ușurință grupul necesar de capitaliști într'o localitate, a determinat fondarea băncii. Intreaga mișcare economică în aceasta direcțiune a decurs mai mult întâmplător, căci nicăiri nu se văd urmele unei mâni diriguitoare sau a unei lucrări sistematice. În șirul cercetărilor noastre prezente vom avea des ocaziunea a constata din nou această lipsă de direcțiune în organizațiunea creditului. »Albina«, ca prima fondare și ca cea mai puternică alcătuire bănească, a fost și a rămas în frunte, a servit în totdeauna ca un model atât la fondări cât și la gestiuni, a influențat până la o limită oare-care organizațiunea întreagă, dar n'a fost în stare să o conducă în adevăratul înțeles al cuvântului. Federațiunea unora dintre bănci, care s'a săvârșit la inițiativa și sub conducerea Albinei deabea în anul trecut, este o

5) »Berlișteana« în Berliște, »Gavoșdiana« în Gavoșdia, »Jebeleana« în Jebel, »Munteana« în Ofenbaia, »Conzum« în Blaj, »Butinceana« în Buteni, »Plugariul« în Boroșineu, »Ceicana« în Ceica, »Insoțire pentru valorizarea laptelui« în Budacul-săsesc, în Buduș și în Lechința-săsească, »Noiana« în Noul-săsesc, »Progresul« în Brașov, »Hodoșana« în Hodoș, »Cassa de păstrare« în Pervova, »Severineana« în Caransebeș, »Receana« în Telechi-Recea, »Tovărășie de conzum și valorizare« în Viștea-de-jos, »Insoțire pentru valorizarea laptelui« în Seliște, »Râureana« în Șugag, »Strugurul« în Pianul-de-sus, »Tovărășia agricolă« în Sebeșul-săsesc, »Asociarea Perșeiu« în Chiuzbaia, »Societatea de conzum«, în Chiuzbaia, »Societatea creștină de conzum« în Ardușat, în Cecârlău, și în Acina, »Lăpușana« în Lăpușul-unguresc, »Sămănătorul« în Gherla, »Pesacana« în Pesac.

dovadă că lipsa unei organizațiuni mai sistematice și mai strânsă se simte și în cercurile diriguitoare ale băncilor.

Cu toate că fondările băncilor s'au săvârșit în mod întâmplător astăzi rețeaua lor cuprinde aproape întreg teritoriul țării locuit de români, deși nu în proporțiile reclamate de raporturile economice ale populațiunii. Numai părțile nord-estice ale țării, și spre frontiera vestică a limbei românești, unde masa populațiunii române este străbătută de alte elemente etnice, lipsesc cu desăvârșire institute de credit românești sau sunt foarte rare. Din cele 26 comitate locuite de români, în 6, și anume în comitatele Bichiș, Maramurăș, Ugocea, Odorheiu, Ciuc și Târnava-mică cu o populațiune românească de circa o sută cincizeci mii suflete nu există bănci românești. În celelalte 20 comitate numărul băncilor se distribuie astfel că două treimi din ele revin asupra celor 12 comitate cari aparțin părților ardelenene și numai o treime asupra celor 8 comitate, cari aparțin părților ungurene și bănățene. Ținând seamă că populațiunea românească din părțile ardelenene este aproape egală la număr cu cea din părțile ungurene și bănățene la o altă, urmează că organizațiunea creditului prin băncile românești s'a dezvoltat cu mult mai tare în părțile ardelenene decât în celelalte părți. Deasemenea să remarcă în această privință o deosebire mare între părțile ungurene și bănățene. Din numărul băncilor, cari nu aparțin părților ardelenene, numai o pătrime revin celor 5 comitate ce aparțin părților ungurene, iar trei pătrimi sunt în cele 3 comitate bănățene, cu toate că populațiunea românească este la număr cu ceva mai mare în

cele 5 comitate unguene⁶⁾. Nici capitalul operat de bănci nu modifică în fond aceste proporții, deși le mai netezește și micșorează deosebirea între părțile bănățene și unguene. Din 128 milioane băncile ardelenesti operează 75 mil., cele bănățene 29 mil. și cele unguene 24 mil. În raport cu numărul populației române densitatea băncilor crește în următorul șir: Comitatul Bihor, Arad, Murăș-Turda, Turda-Arieș, Sătmar, Cluj, Selagiu, Solnoc-Dobâca, Brașov, Alba-de-jos, Caraș-Severin, Torontal, Hunedoara, Timiș, Treiscaune, Cianad, Târnavamare, Făgăraș, Bistrița-Năsăud și Sibiiu⁷⁾. Considerând însă și capitalul de operațiune al băncilor rezultă că în raport cu populațiunea română comitatul Brașov dispune în organizarea creditului de cel mai mic capital, apoi urmează în șirul creșterii capitalului comitatele Treiscaune, Bihor, Turda-Arieș,

⁶⁾ Luând de bază în cifre rotunzite numărul populației române cu 2,650.000 suflete, ar rămânea 150.000 fără bănci și 2 1/2 milioane cu bănci. În părțile ardelenene (comitatele Sibiiu, Hunedoara, Alba-de-jos, Bistrița-Năsăud, Cluj, Făgăraș, Dobâca, Turda-Arieș, Murăș-Turda, Târnavamare, Brașov și Treiscaune) locuiesc circa 1,200.000 români, iar restul de 1,300.000 în părțile celelalte și anume în părțile unguene (comitatele Sătmar, Selagiu, Bihor, Cianad și Arad 700 mii) iar în părțile bănățene (comitatele Caraș-Severin, Timiș și Torontal) 600 mii. Considerând numai băncile, cari și-au publicat bilanțul pe anul 1906 în Anuarul lor, avem cu totul 123 bănci. Din aceste aparțin 80 părților ardelenene, 33 părților bănățene și 10 părților unguene.

⁷⁾ În comitatul *Bihor* cu 2 bănci revine câte 1 bancă la 110.000 români, în comitatul *Arad* cu 2 bănci la 105.000, în *Murăș-Turda* cu 1 bancă la 62.000, în *Turda-Arieș* cu 2 bănci la 53.500, în *Sătmar* cu 2 bănci la 53.000, în *Cluj* cu 3 bănci la 44.000, în *Selagiu* cu 3 bănci la 39.000, în *Solnoc-Dobâca* cu 5 bănci la 33.200, în *Brașov* cu 1 bancă la 31.000, în *Alba-de-jos* cu 6 bănci la 25.000, în *Caraș-Severin* cu 17 bănci la 18.000 în *Torontal* cu 5 bănci la 17.400, în *Hunedoara* cu 15 bănci la 16.000, în *Timiș* cu 11 bănci la 15.000, în *Cianad* cu 1 bancă la 13.000, în *Târnavamare* cu 4 bănci la 8000, în *Bistrița-Năsăud* cu 11 bănci la 6400, și în *Sibiiu* cu 21 bănci la 4800 români. În părțile ardelenene revine 1 bancă la 15.000 locuitori români, în părțile bănățene la 17.000 și în părțile unguene la 67.000.

Murăș-Turda, Solnoc-Dobâca, Sătmar, Torontal, Cluj, Târnava-mare, Alba-de-jos, Caraș-Severin, Selagiu, Hunedoară, Arad, Făgăraș, Timiș, Cianad, Bistrița-Năsăud și Sibiiu⁸⁾. Din toate punctele de vedere deci Sibiiul, de unde a pornit întreaga mișcare, se prezintă ca centrul organizațiunii creditului, unde găsim relativ și absolut numărul cel mai mare de bănci și totodată și cel mai însemnat capital de operațiune. Din constatările ce vom avea ocaziune a face în capitalele următoare vom vedea că băncile românești fondate în părțile Sibiiului și-au câștigat și alte titluri merituoase pentru a fi considerate ca fruntașe și progresiste în dezvoltarea creditului peste tot. După Sibiiu este comitatul Bistrița-Năsăud, care prin numărul băncilor înființate și prin dotarea lor arată o dezvoltare mai mare a organizațiunii; în Năsăud a răsărit precum se știe, mai îngrabă sămânța aruncată la 1872 de Albina. Comitatul Târnavei-mari dispune încă de capitale relativ mici, deși numărul băncilor ar fi relativ suficient. În comitatul Timișului, relativ bine dotat și cu un număr consi-

⁸⁾ Din capitalul de operațiune revine asupra unui locuitor român în comitatul *Brașov* (1 bancă cu 143 mii) 4 cor., în *Trei-scaune* (1 bancă cu 123 mii) 8 cor., în *Bihor* (2 bănci cu 3.3 mil.) 15 cor., în *Turda-Arieș* (2 bănci cu 1.8 mil.) 17 cor., în *Murăș-Turda* (1 bancă cu 1.2 mil.) 20 cor., în *Solnoc-Dobâca* (5 bănci cu 3.2 mil.) 20 cor., în *Sătmar* (2 bănci cu 2.3 mil.) 21 cor., în *Torontal* (5 bănci cu 2.8) 32 cor., în *Cluj* (3 bănci cu 4.3 mil.) 33 cor., în *Târnava-mare* (4 bănci cu 1.9 mil.) 32 cor., în *Alba-de-jos* (6 bănci cu 6.5 mil.) 43 cor., în *Caraș-Severin* (17 bănci cu 14.2 mil.) 45 cor., în *Selagiu* (3 bănci cu 5.4 mil.) 45 cor., în *Hunedoara* (15 bănci cu 12 mil.) 51 cor., în *Arad* (2 bănci cu 11.7 mil.) 56 cor., în *Făgăraș* (10 bănci cu 4.8 mil.) 60 cor., în *Timiș* (11 bănci cu 11.8 mil.) 73 cor., în *Cianad* (1 bancă cu aproape un mil.) 74 cor., în *Bistrița-Năsăud* (11 bănci cu 5.7 mil.) 81 cor., în *Sibiiu* (21 bănci cu 34.8 mil.) 348 cor. În părțile ungurene revine din capitalul de operațiune al băncilor asupra unui locuitor român 35 cor., în părțile bănățene 50 cor. și în părțile ardelene 63 coroane.

derabil de bănci se formează un nou centru pentru părțile bănățene. Comitatul Caraș-Severin a rămas în toate privințele mai înapoi față cu Timișul. În părțile banatice se manifestă tendința a spori, ca și în Ardeal, numărul băncilor, ceea ce este o dovadă că organizațiunea creditului se află într'un stadiu mai înaintat. Mai puțin dezvoltată se prezintă organizațiunea în părțile ungurene. Aci creditul este servit de puține și relativ mari bănci, cari însă în raport cu numărul populațiunii și în comparațiune cu celelalte părți ale țării dispun de un mic capital de dotațiune. Relativ mai bine dotat este comitatul Aradului, care devine astfel centrul organizațiunii pentru părțile ungurene. Cei 13.000 români din comitatul Cianadului și-au format în »Nădlăcana«, bine condusă, o organizațiune corespunzătoare din multe puncte de vedere. La începutul dezvoltării sale se află organizațiune în toată partea nordică și nordestică a Transilvaniei, afară de părțile Bistriței și Năsăudului, începând dela Cluj prin comitatele Murăș-Turda, Turda-Arieș, Solnoc-Dobâca, Treiscaune și Brașov, apoi în comitatul Torontalului, a Sătmarului și mai ales a Bihorului.

II. Forma juridică și comercială a băncilor.

Din institutele de credit existente am supus cercetării numai pe acelea, cari și-au publicat bilanțul pe anul 1906 în Anuarul Băncilor române ⁹⁾. Datele cuprinse în acest Anuar nu sunt destul de amănunțite pentru a judeca în mod complet întregul mers al institutului de credit în toate direcțiunile activității sale. Nici terminologia și modul de bilansare nu sunt unitare, așa că asemănarea și reasumarea datelor întâmpină oarecare greutăți, cari se resfrâng firește asupra rezultatelor generale. Mai ales se resimte lipsa unei statistici asupra împrumuturilor acordate de bănci atât în ceea ce privește categoria lor cât și în ceea ce privește profungirea și achitarea lor.

Din cele 123 institute de bani, cari și-au publicat bilanțul pe anul 1906 în Anuarul din 1908 sunt 98 societăți pe acțiuni și 25 însoțiri ¹⁰⁾. Baza organizației este deci *societatea pe acțiuni*, formă acceptată de 80 % din numărul băncilor. Această formă determină operațiunile de credit cu atât mai mult, cu cât societățile pe acțiuni posed 95 % din capitalul activ total, și cu cât însoțirile cu restul de numai 5 % n'au știut să-și

⁹⁾ Anuarul Băncilor române. Anul IX 1908. Editura delegațiunii exmise de conferența directorilor de bancă din 25—26 Iunie 1898. Sibiu, Tipografia arhidiecezană 1907.

¹⁰⁾ Lista completă a societăților pe acțiuni și a însoțirilor se află în tabloul I anexat, care cuprinde și locul de reședință, anul fondării și capitalul de subscripțiune al băncii.

croiască un alt drum, care le-ar deosebi în fond de grosul societăților pe acțiuni.

Băncile noastre se prezintă dar după forma constituirii lor ca *intreprinderi comerciale particulare în scopul de a realiza* din operațiunile lor în *mod profesional un câștig* pentru *acționarii*, cari prin capitalele lor au fondat banca. Ele sunt obligate a lucra în *interesul acționarilor*, cari au pretensiunea justă a primi după capitalul lor elocat *cele mai mari dobânzi posibile*. Direcțiunile băncilor nu pot să renunțe la acest principiu *capitalistic-speculativ* în afacerile lor, fără a veni în contradicere cu natura și ființa întreprinderii ce conduc. La punerea în practică a principiului *capitalistic-speculativ* sunt firește admisibile gradațiuni, cari pot înăsprî sau atenua efectul asupra celor ce caută și uzează creditul. Cu cât acționarii unei bănci vor fi mai accesibili pentru considerațiuni *politice-sociale*, cu atât mai mult vor putea fi validitate pe lângă tendența *capitalistă-speculativă* și *postulatele obștești*, adică păzirea intereselor obștei, care este avizată la folosirea creditului oferit și tinde în totdeauna, mai ales la *cele mai mici dobânzi* posibile. Intre tendențele societății pe acțiuni particulariste și speculative și între cele ale obștei se produce deci în mod firesc o colisiune de interese, cari poate fi mai mult sau mai puțin accentuată, după cum acționarii păzesc mai mult sau mai puțin interesele lor particulariste-speculative și admit mai mult sau mai puțin considerațiuni *politice-sociale* în modul gestiunii băncii fondate de ei. Băncile noastre așa cum se găsesc ele astăzi nu se prezintă deci ca un singur organism, compus din mai multe membre, cari toate ar funcționa în

mod sistematic spre un singur scop obștesc, ci sunt tot atâtea individualități, cari fiecare merge drumul său propriu și se întâlnesc și se împreună numai prin însușirile și tendențele comune ale formei constituirii lor. Lipsa unei legături organice între bănci a permis ca colisiunea de interese între societățile pe acțiuni și obște să se accentueze după regiuni în diferite moduri, și ca întreaga dezvoltare a organizațiunii creditului să decurgă în mod unilateral, să devieze, să rătăcească, și să schiopăteze. Deabea în timpurile recente (1907) s'a putut realiza idea federalizării băncilor, menită a constitui din toate băncile un singur organism. Viitorul și rezultatele acestei întreprinderi, în fond salutare, vor dovedi în cât ea va putea închiega organizațiunea creditului și va înrâuri asupra împăcării intereselor: a societăților capitaliste-speculative și a obștei. Un lucru este sigur de pe acum: împăcarea acestor interese nu se poate face decât până la o limită oarecare. Societatea pe acțiuni nu este în stare a deslega aceasta problemă; ea rămâne pe seama unei *intreprinderi obștești*, liberă de orice tendențe speculative sau capitaliste.

Principiul constituirii însoțirilor se apropie mai mult de postulatele obștești și se împacă mai ușor cu tendințele împrumutătorilor, decât societățile pe acțiuni. Prin însoțiri nu se unesc vre-o câțiva capitaliști în scopul speculării capitalelor lor, ci de regulă se întovărășesc tocmai aceia cari din micile lor prisoase vor să se ajute unul pe altul la vreme de nevoie. Din cotele tovarășilor se constituie un stoc de capital, care este operat tot pentru tovarăși, adică tot ei au să se împrumute; aci interesele împrumutătorului

și împrumutatului sunt identice. Aceasta formă de bancă devine însă și ea foarte ușor speculativă, în cazul când numărul tovarășilor este restrâns și când se admit împrumuturi și la nemembrii. Când stocul capitalului, format din cotele tovarășilor, nu servește numai pentru trebuințele lor ci pentru a le alora străine de societate, însoțirile ajung în aceeași pozițiune față de obște ca și societățile pe acțiuni; și este greu a face vre-o deosebire între ele în această privință. Astfel s'a întâmplat și cu cele 25 însoțiri constituite între români. Fondate cu cote mici și restrânse ele în curând au dispus de prisoase, de care tovarășii fondatori n'aveau nevoie; și în loc să lărgească numărul tovarășilor au preferit să devină capitaliști și speculativi. Până și cele 11 însoțiri sătești, cari s'au format după sistemul Raiffeisen la stăruința »Reuniunii agricole din Sibiiu«, au fost molipsite de acest spirit speculativ; încă tinere fiind ele, nu dispun de prisoase, dar operează capitale împrumutate și din diferența între dobânzi caută să-și facă capitale.

Tot principiul speculativ, ajuns la dominațiune în toate păturile societății românești, este factorul principal, care îndeamnă astăzi la o activitate sporită în fondări de bănci noi, toate întocmite tot după sistemul vechiu al societăților pe acțiuni.

După forma comercială toate 123 bănci, afară de una singură, »Economia« din Lugoj, sunt *Casse de păstrare*, adică primesc capitale spre fructificare. Însă numai un număr restrâns din ele sunt în pozițiune a-și păstra exclusiv acest caracter.¹¹⁾ Majoritatea lor cultivă acest

¹¹⁾ Din toate băncile ar putea fi declarate numai 12 ca *Casse de păstrare* în înțeles propriu și anume: »*Cassa de păstrare*« din Săliște, »*Furnica*« din Făgăraș, »*Aurora*« din Năsăud,

ram numai în a doua linie, sau unele îl folosesc numai ca titlu, dispunând numai de mici capitale depuse spre fructificare.¹²⁾ Cu toate aceste trebuie menținută clasificarea băncilor românești ca Casse de păstrare cu atât mai mult cu cât ele dispun în total de 68 mil. coroane depuneri spre fructificare, adică mai mult decât jumătate din capitalul de operațiune al băncilor este format prin depuneri.

Toate băncile românești, afară de »Economia« din Lugoj, se ocupă cu creditul fie hipotecar, fie mobilier și sunt astfel *institute de credit*. Majoritatea precumpănitoare a băncilor cultivă ambele ramuri principale de credit, adică atât cel hipotecar cât și cel mobilier.¹³⁾ Pentru

»Cassa de păstrare« din Miercurea, »Mielul« din Poiana, »Parsimonia« din Brad, »Brădetul« din Orlat, »Porumbăceana« din Porumbac, »Creditul« din Zernești, »Hunedoara« din Deva, »Reuniunea de împrumut și de păstrare« din Ilva-mare și »Izvorul« din Sân-Georgiu.

¹²⁾ Dintre băncile, la cari depunerile spre fructificare constituiesc o parte neînsemnată a capitalului de operațiune înregistrăm: »Coroana« din Bistrița, »Coroana« din Timișoara, »Codreana« din Băsești, »Munteana« din Corniareva, »Plugariul« din Cacova, »Agricola« din Ecica, »Șoimul« din Vașcău, »Berzovia« din Jidovin, »Beregsana« din Beregsău, »Industria« din Deva, »Bănățana« din Bucovăț, »Concordia« din Uzdin-Ozora, »Ulpiana« din Grădiște, »Comuna« din Căvăran, »Săcana« din Sacul, »Șoimușana« din Șoimuș, »Panciovana« din Panciova, »Asociațiunea de economii și ajutor« din Ghiroci și unele din însoțirile satești Raiffeisen.

¹³⁾ Numai 14 bănci și anume: »Agricola« din Hunedoara, »Armonia« din Cincul-mare, »Asociațiunea de împrumut și ajutor« din Ghiroci, »Buna« din Feleac, »Cărțișoreana« din Streza-Cărțișoară, »Comuna« din Căvăran, »Creditul« din Zernești, »Hondoleana« din Hondoc, »Nădlăcana« din Nădlac, »Parsimonia« din Bran, »Râșnoveana« din Râșnov, »Săcana« din Sacul, »Șercăiana« din Șercaia și »Ulpiana« din Grădiște n'au introduse în bilanțul lor împrumuturi hipotecare. La alte vre-o câteva bănci (*Hunedoara*, »Monoreana«, »Plugariul«-Săcădate, »Șoimușeana«, »Unirea« și însoțirile satești Raiffeisen) nu se poate cunoaște din textul neprecis al bilanțului dacă au acordat sau nu și împrumuturi hipotecare.

creditul hipotecar băncile țin la dispoziție fără îndoială o sumă mai mică decât pentru cel mobilier; proporția nu se poate stabili în cifre în lipsa datelor precise. Numai un singur institut, »Albina«, emite scrisuri fonciari și este astfel în pozițiune a acorda împrumuturi hipotecare pe termine mai lungi și nerambursabile; aceste împrumuturi fac ceva mai puțin de 6 mil. coroane. Celelalte împrumuturi hipotecare acordate de bănci trebuie să fie după firea lucrurilor rambursabile și pe termine mai scurte. Stocul principal al capitalului de operațiune de 128 mil. cor. servește creditului mobilier, care în împrejurările actuale este un *credit agricol*. El se acordă în diferite forme: ca lombard, ca cont-curent, ca obligațiune cu și fără cavenți, dar mai ales ca *poliță*, firește toate formele cu *termine scurte* precum necesitează și constituția casselor de păstrare.

Rămâne ca să constatăm în urmă, încât aceste forme sunt potrivite a satisface recerințele obștești și încât ele păzesc interesele economice ale poporului românesc.

III. Capitalul de operațiune al băncilor.

Capitalul de operațiune al băncilor românești, cari sunt institute de credit combinate cu casse de păstrare, se compune din mijloacele lor *proprie* provenite din sumele plătite de fundatori și din profitul net nedistribuit între societari, precum și din mijloace *străine* procurate prin capitale depuse spre fructificare; prin emisiuni de bonuri fonciare, și în mod excepțional, prin împrumuturi care le face banca însași pentru sporirea capitalului său nesuficient. Mijloacele străine sunt neasămânat mai mari decât cele proprii. Din aproape 129 mil. cor., cât face capitalul de operațiune întreg al tuturor băncilor, peste 103 mil. (80%) sunt mijloace străine și numai 25^{1/2} mil. sunt mijloace proprii (20%).

După mărimea capitalului de operațiune băncile românești pot fi grupate în patru clase: a) în bănci capitale, b) în bănci mai mari, c) în bănci mijlocii, și d) în bănci mici. În grupul întâiu să rangiază numai cele mai puternice 3 bănci care le avem, »Albina« cu 28 mil. »Victoria« cu 11 mil. și »Timișana« cu ceva peste 5 mil. cor. capital de operațiune; ele sunt totodată și băncile fruntașe pentru cele trei ținuturi mari, în care despărțim teritoriul țării locuit de români: părțile transilvane, ungurene și bănățene. În grupul al doilea, al băncilor mai mari intră 28 bănci, a căror capital de operațiune este mai mare decât 1 mil. cor. Aproape în fie-care comitat din cele 20, câte vin aici în considerațiune, se găsesc

bănci mai mari, numai în 4 (Târnava mare, Braşov, Trei-scaune şi Cenad) lipsesc. În o parte a comitatelor sunt mai multe decât una: astfel în Caraş-Severin avem 5, în Sibiiu şi Hunedoara câte 3, în Selagiu, Timișoara, Cluj, Alba de jos, şi Bistrița-Năsăud câte 2.¹⁴⁾ În grupul al treilea, al băncilor mijlocii, avem 24 bănci, al căror capital de operațiune este mai mic decât un milion şi mai mare decât o jumătate milion cor. La 6 din comitate (Braşov, Bihor, Torontal, Cluj, Murăş-Turda şi Treiscaune) lipsesc acest fel de bănci, iar alte 6 (Târnava-mare, Timișoara, Caraş-Severin, Huniedoară, Solnoc-Dobâca şi Bistrița-Năsăud) au mai mult decât una. Unele din băncile mijlocii tind a trece prin sporirea capitalului lor între băncile mai mari.¹⁵⁾ În grupul

¹⁴⁾ În comitatul Caraş-Severin sunt: »Oraviceana« cu 3·5 mil., »Lugoşana« cu 2·5 mil., »Făgeţana« cu 1·8 mil., »Poporul« cu 1·3 mil. şi »Sebeşana« cu 1 mil.; în comitatul Sibiiului: »Cassa de păstrare« Selişte cu 1·9 mil., »Sebeşana« cu 1·3 mil. şi »Cassa de păstrare« Mercurea cu 1·1 mil.; în comitatul Huniedoarei: »Ardeleana« cu 4·8 mil., »Crişana« cu 1·3 mil. şi »Hăţăgana« cu 1·1 mil.; în comitatul Selagiu: »Silvania« cu 3·9 mil. şi »Selăgeana« cu 1·1 mil.; în comitatul Timișului: »Luceafărul« cu 2·4 mil. şi »Lipovana« cu 1·5 mil.; în comitatul Clujului: »Economul« cu 2·7 mil. şi »Vlădeasa« cu 1·3 mil.; în comitatul Albei de jos: »Patria« cu 3·6 mil. şi »Julia« cu 1·1 mil.; în comitatul Bistrița-Năsăud: »Bistrițana« cu 1·9 mil. şi »Aurora« cu 1·3 mil.; în comitatul Făgăraşului: »Furnica« cu 1·5 mil.; în comitatul Bihorului: »Bihoreana« cu 3·1 mil.; în comitatul Sătmarului »Sătmăreana« cu 1·4 mil.; în comitatul Torontalului: »Sentinela« cu 1·9 mil.; în comitatul Turda-Arieş: »Arieşana« cu 1 mil.; în comitatul Murăş-Turda: »Murăşana« cu 1·2 mil.; şi în comitatul Solnoc-Dobâca: »Someşana« cu 1·8 mil. cor. capital de operațiune.

¹⁵⁾ În comitatul Caraş-Severin sunt: »Agricola« cu 0·8 mil., »Nera« cu 0·7 mil., »Cassa de păstrare« Sasca cu 0·6 mil. şi »Bocşana« cu 0·5 mil.; în comitatul Timișului: »Păstoriul« cu 0·8 mil., »Dunăreana« cu 0·5 mil. şi »Ciacoveana« cu 0·5 mil.; în Comitatul Huniedoarei: »Grăniţerul« cu 0·9 mil., »Corvineana« cu 0·8 mil. şi »Dacia« cu 0·8 mil.; în comitatul Târnavei-mari: »Racoţana« cu 0·6 mil. şi »Târnăveana« cu 0·5 mil.; în comitatul Solnoc-Dobâca: »Banca poporală« cu 0·6 mil. şi »Rânveana« cu 0·6 mil.; în comitatul Bistrița-Năsăud: »Mercur« cu 0·7 mil. şi »Coroana« cu 0·6 mil.; în comitatul Sibiiu: »Mielul« cu 0·7 mil.; în comitatul Făgăraşului: »Parsimo-

ultim al băncilor mici rămân 69 institute de credit, a căror capital de operațiune nu trece peste o jumătate milion coroane. 6 din ele dispun de 4—500 mii, 16 de 3—400 mii, 7 de 2—300 mii, 19 de 1—200 mii, și 21 de mai puțin de 100 mii. Comitatele Cenad și Murăș-Turda n'au bănci mici, și comitatele Brașov, Selagiu, Bihor, Cluj și Treiscaune au numai câte una. Mai sporit este numărul băncilor mici în comitatul Sibiiului cu 16.¹⁶⁾ Deși nu există nici o legătură

nia« cu 0·6 mil.; în comitatul Arad: »Murășanul« cu 0·6 mil.; în comitatul Selagiu: »Chioreana« cu 0·8 mil.; în comitatul Turda-Arieș: »Doina« cu 0·8 mil. și în comitatul Albei-de-jos: »Auraria« cu 0·9 mil. cor. capital de operațiune.

¹⁶⁾ În comitatul Sibiiului sunt: »Brădetul« cu 0·4 mil., »Cordiana« cu 0·4 mil., »Avrigeana« cu 0·2 mil., »Plugariul« cu 0·15 mil., »Turnu-Roșu« cu 0·04 mil., »Insoțirile sătești« din Pianul de sus cu 0·03 mil., din Apoldul-mic cu 0·06 mil., din Pianul de jos cu 0·06 mil., din Aciliu cu 0·04 mil., din Veștem cu 0·02 mil., din Loman cu 0·02 mil., din Ilimbav cu 0·02 mil., din Rechita cu 0·02 mil., din Nucet cu 0·02 mil., din Roșia-săsească cu 0·017 mil. și din Bungard cu 0·005 mil.; în comitatul Huniedoarei: »Jiana« cu 0·3 mil., »Geogeană« cu 0·3 mil., »Zărândeană« cu 0·3 mil., »Cugiereana« cu 0·3 mil., »Huniedoara« cu 0·3 mil., »Agricola« cu 0·2 mil., »Industria« cu 0·17 mil., »Ulpiana« cu 0·14 mil. și »Hondoleana« cu 0·1 mil.; în comitatul Făgărașului: »Olteana« cu 0·5 mil., »Șercăiana« cu 0·4 mil., »Voileana« cu 0·4 mil., »Unirea« cu 0·3 mil., »Porumbăceana« cu 0·3 mil., »Creditul« cu 0·3 mil., »Venețiana« cu 0·2 mil. și »Cârțișoreana« cu 0·1 mil.; în comitatul Caraș-Severin: »Munteana« cu 0·3 mil., »Plugariul« cu 0·2 mil., »Bănățana« cu 0·17 mil., »Comuna« cu 0·12 mil., »Sacana« cu 0·11 mil., »Economia« cu 0·1 mil. și »Ternovana« cu 0·1 mil.; în comitatul Bistrița-Năsăud: »Fortuna« cu 0·3 mil., »Speranța« cu 0·3 mil., »Reuniunea« Ilva cu 0·13 mil., »Șoimușana« cu 0·07 mil., »Schinteia« cu 0·06 mil., »Isvorul« cu 0·06 mil. și »Monoreana« cu 0·04 mil.; în comitatul Timișului: »Coroana« cu 0·4 mil., »Beregsana« cu 0·2 mil., »Chiseteana« cu 0·1 mil., »Ligediana« cu 0·08 mil. și »Asociațiunea« Ghiroac cu 0·04 mil.; în comitatul Torontalului: »Steaua« cu 0·4 mil., »Agricola« cu 0·2 mil., »Concordia« cu 0·15 mil. și »Panciovana« cu 0·06 mil.; în comitatul Albei-de-jos: »Detunata« cu 0·4 mil., »Zlăgneana« cu 0·3 mil. și »Buciumana« cu 0·08 mil.; în comitatul Târnavei-mari: »Economia« cu 0·5 mil., și »Armonia« cu 0·2 mil.; în comitatul Solnoc-Dăbâca: »Tibleșana« cu 0·18 mil. și »Buna« cu 0·02 mil.; în comitatul Brașovului: »Râșnoveana« cu 0·14 mil.; în comitatul Selagiuului: »Codreana« cu 0·3 mil.; în comitatul Bihorului: »Șoimul« cu 0·2 mil.; în comitatul Clujului: »Câmpiana« cu 0·3 mil.; în comitatul Treiscaune: »Cassa de împrumut« cu 0·12 mil. cor. capital de operațiune.

organică între diferitele bănci, mari sau mici, totuși trebuie să considerăm că organizațiunea creditului este acolo mai dezvoltată unde băncile regionale dispun de cel mai mare capital de operațiune și ramificarea lor în bănci mici este mai numeroasă. Mai ales băncile mici, la sate, au misiunea însemnată a completa și consolida întreaga organizațiune. Din acest punct de vedere ținutul Sibiiului ocupă fără îndoială primul loc. Aci este îngrămădit nu numai cel mai însemnat capital ci și ramificațiunea băncilor este mai dezvoltată. În părțile transilvane preste tot proporția între băncile mari și mici este mai corespunzătoare ca în alte părți. În cele 12 comitate transilvane aflăm: 1 bancă capitală, 16 bănci mai mari, 13 mijlocii și 50 mici; precând în părțile bănățene și ungurene sunt, afară de cele 2 bănci capitale, 12 bănci mai mari, 9 mijlocii și numai 19 mici. Mai ales în părțile ungurene, care au cu totul 2 bănci mici, oferă în privința ramificării băncilor un teren larg. În părțile transilvane comitatele Brașov, Treiscaune, Murăș-Turda și Turda-Arieș au deasemenea din punctul de vedere al ramificării o organizațiune rudimentară.¹⁷⁾

¹⁷⁾ În comitatul Sibiiului sunt 21 bănci (1 cap., 3 mai mari, 1 mij. și 16 mici); în comitatul Caraș-Severin 17 bănci (5 mai mari, 4 mij. și 8 mici); în comitatul Hunedoarei 15 bănci (3 mai mari, 3 mij. și 9 mici); în comitatul Bistrița-Năsăud 11 bănci (2 mai mari, 2 mijlocii și 7 mici); în comitatul Timiș 11 bănci (1 cap., 2 mai mari, 3 mijlocii și 5 mici); în comitatul Făgărașului 10 bănci (1 mai mare, 1 mijlocie și 8 mici); în comitatul Albei de jos 6 bănci (2 mai mari, 1 mijl. și 3 mici); în comitatul Solnoc-Dăbâca 5 bănci (1 mai mare, 2 mijl. și 2 mici); în comitatul Torontal 5 bănci (1 mai mare, și 4 mici); în comitatul Târnava-mare 4 bănci (2 mijl. 2 mici); în comitatul Selagiu 4 bănci (2 mai mari, 1 mijl. și 1 mică); în comitatul Clujului 3 bănci (2 mai mari și una mică); în comitatul Aradului 2 bănci (1 capitală și una mijl.); în comitatul Bihorului 2 bănci (1 mai

Toate băncile s'au fondat cu un capital modest. Cererea mare de credit de o parte și râvna de câștig a fundatorilor de altă parte au cauzat sporirea capitalului de fondare prin emisiuni nouă de acțiuni, cari toate au fost acoperite cu ușurință și în mod neted. După bilanțul anului 1906. capitalul total de subscripțiune sporit prin emisiuni nouă este 14 mil. cor. Considerând periodul relativ scurt al fondărilor, considerând situația economică deprimată a românilor peste tot, suma de 14 mil. cor., care a ieșit din pungile fundatorilor, trebuie declarată de mare și drept o dovadă despre buna chivernisire și sobrietatea păturilor superioare ale popoului român. Din aceste 14 milioane numai ceva preste 700 mii cor. au fost folosite pentru fondarea de însoțiri, cu întreg restul de aproape 13¹/₂ mil. s'au întemeiat societăți pe acțiuni. Însoțirile sătești sistemul Raiffeisen au fost puse în funcțiune cu capitalul modest de nu tocmai 30 mii coroane, ieșite din pungile sătenilor. Capitalul de subscripțiune al diferitelor institute de credit variază dela 1000 până la 1 mil. 200 mii cor. 2 bănci acționare, amândouă devenite capitale, au un capital de subscripțiune de câte 1·2 mil., 2 de câte 600 mii, 2 de câte 500—550 mii, 1 de 400 mii, 2 de câte 3—400 mii, 11 de câte 2—300 mii, 23 de câte 100—160 mii, 32 dela 50—90 mii, și restul de 23 cu mai puțin de 50 mii cor. La cele 14 însoțiri obișnuite capitalul de subscripțiune variază dela 4 mii până la 168¹/₂

mare și 1 mică); în comitatul Turda-Arieș 2 bănci (1 mai mare și 1 mijlocie); în comitatul Brașovului 1 bancă mică; în comitatul Sătmărilor 1 bancă mai mare; în comitatul Cenadului 1 bancă mijlocie; în comitatul Murăș-Turda 1 bancă mai mare; în comitatul Treiscaune 1 bancă mică.

mii cor. La însoțirile sătești dela 1.2 mii până la 6.3 mii.¹⁸⁾

La capitalul de subscripțiune de 14.1 mil. s'a adaus fondurile create subt diverse titluri din câștigul realizat și nedistribuit. Aceste fonduri, cari sunt proprietatea băncilor, dispun în bilanțul dela 1906 de 8 mil. cor. Dupăce toate băncile împreună au o medie de 15 bilanțuri rezultă că pe fiecare an nu s'a distribuit din profitul net realizat circa $\frac{1}{2}$ mil. cor. Firește nici fiecare grup de bănci, nici fiecare bancă în particular nu participă la acest spor de capital propriu în aceeași măsură. În general se poate stabili ca regulă că tendența a sporii fondurile proprii prin părți nedistribuite din profitul net scade paralel cu capitalul de operațiune și cu anii de bilanț, adecă la băncile mici și totodată mai tinere dispozițiunea fundatorilor a împărți întreg câștigul realizat între ei, este mai mare ca la băncile mai mari și mai vechi. Astfel cele 69 bănci mici cu o medie de 8 bilanțuri au fost fondate cu un capital de 2.6 mil. și au chivernisit din profitul lor net realizat ceva peste $\frac{1}{2}$ mil. au sporit deci cu 21% averea lor. Cele 23 bănci mijlocii cu o medie de 9 bilanțuri au fost fondate cu 2.3 mil. și au chivernisit pe seama lor 854 mii cor., au sporit deci avutul lor cu 37%. Cele 28 bănci mai mari cu o medie de 17 bilanțuri au fost fondate cu un capital de $6\frac{1}{4}$ mil., au chivernisit aproape 4 mil., au sporit deci avutul lor cu 64%. În fine cele 3 bănci capitale cu o medie de 25 bilanțuri au fost fondate cu 3 mil., au chivernisit aproape $2\frac{1}{2}$

¹⁸⁾ Lista completă a băncilor în raport cu capitalul de subscripțiune se află în tabloul I anexat, unde este totodată însemnat și locul de residență precum și anul fondării băncii.

mil., au sporit deci avutul lor cu 82%. Fără îndoială că trebuie atribuit anilor de bilanț un rol important, ceea ce se vede mai ales la băncile mijlocii, cari par a avea tendența să întrecă chiar băncile mai mari în sporirea mijloacelor lor proprii. Dar de altă parte rezultă cu claritate din aceste date că băncile mici sunt mai puțin dispuse a-și creia fonduri de rezervă și a-și spori astfel mijloacele proprii pe această cale.¹⁹⁾ În general suma de 8 mil. cor., strânsă din câștigul nedistribuit, trebuie numită mare față cu 14 mil. capitalul de subscripțiune al băncilor.

Afară de capitalul de subscripțiune și de

¹⁹⁾ Intre băncile capitale »Victoria« ocupă în privința sporirii fondurilor prin părți de câștig nedistribuit primul loc; cu 20 bilanțuri averea ei a crescut cu 80% pe când »Albina« cu 35 bilanțuri a sporit-o cu 113%. »Timișana« cu 22 bilanțuri și un spor numai de 27% rămâne departe înapoi.

Intre băncile mai mari este »Cassa de păstrare« din Săliște care cu 23 bilanțuri și cu un spor de 736% stă nu numai în fruntea acestui grup ci peste tot în fruntea băncilor românești; ea a sporit capitalul ei fundamental de 26 mii la 217.4 mii cor. Mare spor au și »Bistrițeană« cu 19 bilanțuri și 234%, »Patria« cu 21 bilanțuri și 215%, mai ales în fața »Ardelenei« cu 22 bilanțuri și 90% spor. Au îndoit capitalul lor și au trecut binișor și peste aceasta limită »Iulia« în 15 ani (143%), »Crișana« în 16 ani (111%) »Sebeșana« din Sebeșul-săsesc în 20 ani (137%), și »Arieșana« în 20 ani (124%). Puțin au capitalizat »Sătmăreana« în 15 ani 45%, »Făgețana« în 16 ani 30% »Hățăgana« în 19 ani 29%, »Sebeșana« din Caransebeș în 15 ani 23%, »Lipovana« în 18 ani 18% și »Sentinela« în 12 cu 7%.

Intre băncile mijlocii este „Auraria“, care în aceasta privință a făcut cele mai însemnate progrese, capitalisând în 20 ani 282%, iar „Agricola“ din Lugoj a sporit în 13 ani capitalul numai cu 3%.

Intre băncile mici ajung în frunte unele dintre însoțirile sătești Raiffeisen. Însoțirea din Roșia în 14 ani a sporit capitalul cu 241%; însoțirea din Veștem în 8 ani și cea din Ilimbav în 7 ani și-au îndoit capitalul. »Brădetul« este unica bancă mică care arată o tendență mai potențată pentru sporirea capitalului propriu pe aceasta cale, crescând în 14 ani capitalul cu 150%. Băncile mai vechi ca »Fortnna« cu 23 bilanțuri, »Hunedioara« cu 22, Reuniunea din Ilva-mare cu 22, n'au ajuns a-și îndoii capitalul. »Speranța« din Bârgău a sporit cu 9% în 22 ani. Izvorul cu un capital fundamental de 24 mii cor. a adaus la capital 300 cor. în 13 ani, și »Panciovana« cu un capital de 50 mii a adaus în 12 ani 100 cor.

fondurile create din câștig, băncile mai dispun de $3\frac{1}{2}$ mil. cor. capital fără nici o sarcină, care sub diferite titluri ca interese anticipate, profit net etc. circulă în cassele lor. Aceasta sumă care constituie circa 3% din capitalul de operațiune, se poate considera ca făcând parte din averea băncilor, deși în momentul bilanțării ea se separa ca o datorie a lor. Ea nu se poate adăuga la fondurile străine, fiindcă nu reclamă nici o sarcină pentru bancă, nu este supusă vre-unei dobânzi, și se află totdeauna la libera dispoziție a băncii. Cu aceste $3\frac{1}{2}$ mil. cor. fondurile proprii fac $25\frac{1}{2}$ mil. cor. sau o cincime a întregului capital de operațiune.

Partea principală a capitalului de operațiune este formată de depunerile spre fructificare, capital încredințat de public băncii pe termen mai lung sau mai scurt și cu dobânzi înainte fixate. Impreună cu 6 mil. cor. bonuri sau scrisuri fonciare, puse în circulație de »Albina« depunerile spre fructificare se urcă la cifra însemnată de 73 mil. cor. sau 57% din capitalul de operațiune. Este un merit necontestat al organizației creditului prin băncile românești strângerea acestei sume mari din prisoasele afacerilor economice ale populației. Băncile capitale și băncile mai mari au absolut și relativ mai multe depuneri decât cele mijlocii și cele mici. Din $67\frac{1}{2}$ mil. depuneri se află la băncile capitale $23\frac{1}{2}$ mil. peste o treime (35%), la băncile mai mari $30\frac{1}{2}$ mil. (45%) așa că aceste 31 bănci au 54 mil. depuneri sau $\frac{4}{5}$ din suma totală. Restul de $13\frac{1}{2}$ mil. îl împart băncile mijlocii cu $7\frac{1}{4}$ mil. (11%) și băncile mici cu $6\frac{1}{4}$ (9%). Aceste $13\frac{1}{2}$ mil. depuneri mai ales cele $6\frac{1}{4}$ mil. depuneri provin

dela economii mici dela sate și este iarăși un merit al rețelei mai dese de bănci în părțile transilvane că s'a putut strânge peste tot suma, care dă totodată o dovadă îmbucurătoare despre dezvoltarea tot mai mare a păstrării în straturile cele mai de jos ale populațiunii. În părțile transilvane se fac în general mai multe depuneri decât în altele. Din 67^{1/2} mil. depuneri 44^{1/2} mil. sau 65% se află la băncile din părțile transilvane și numai 33 mil. sau 35% la cele din părțile bănățene și ungurene; băncile bănățene au iarăși din două părți cea mai mare (12 mil.) În raport cu numărul populațiunii române depunerile să ridică în comitatul Sibiiului sus peste toate celelalte ținuturi; ele sunt aproape de 5 ori mai mari ca în comitatele Bistrița-Năsăud și Făgăraș, cari urmează imediat după Sibiiu în privința mărimii depunerilor în raport cu numărul locuitorilor români, și de 40 ori mai mari ca în comitatul Sătmarului, unul din comitatele co-dașe. Comitatele Timișului și al Aradului excelează prin sume relativ mari de depuneri și stau aproape într'un șir cu comitatele Albei și a Hunedoarei. Dar și între băncile unuia și acelaș ținut sunt deosebirile cu privire la sumele depuse spre fructificare destul de considerabile. Astfel avem în ținutul Sibiiului, Făgărașului, Târnavei-mari și al Brașovului, unde depunerile sunt relativ mai mari din 36 bănci 9, la cari sumele depuse constituiesc mai puțin de jumătate din capitalul de operațiune. Mai ales însoțirile sătești Raiffeisen au puține depuneri față cu capitalul lor de operațiune.²⁰⁾

²⁰⁾ Depunerile constituiesc la băncile : »Cârțisoreana« 48%, »Insoțirea« Nucet 46%, »Insoțirea« Rechita 39%, »Insoțirea« Loman 36%, »Insoțirea« Veștem 26%, »Insoțirea« Apold 20%, »Insoțirea« Bungard 18%, »Insoțirea« Pianul-de-jos 14% și »Insoțirea« Ilimbav 11% din capitalul de operațiune.

În ținutul Albei și al Hunedoarei sunt între 21 bănci 11, adică mai mult decât jumătate, cari cad în această categorie.²¹⁾ În ținutul Bistriței, Năsăudului și al Dăbâței se găsesc între 16 bănci 9 asemeni institute, adică iarăși mai mult decât jumătate.²²⁾ În ținutul Clujului, Turzei și al Săcuimei sunt între 7 bănci numai 2 cari operează cu capital mic de depuneri.²³⁾ În părțile unghurene și bănățene sunt între 42 bănci numai 7, la cari depunerile fac jumătate sau peste jumătate din capitalul de operațiune;²⁴⁾ la toate celelalte 35 bănci depunerile formează o treime, o pătrime și mai puțin decât o pătrime a capitalului.

Suma relativ mică de depuneri de care dispune un număr considerabil de bănci n'au avut drept efect ca banca să-și restrângă operațiunile în măsura în care publicul îi ofere prisoasele sale. Cererile mari de credit, exemplul altor bănci cu depuneri relativ mari și tendența a încheia bilanțul cu un profit net cât de mare a împins administrațiunea băncilor a usa în mod regulat

²¹⁾ Depunerile constituiesc la băncile: »Zărăndeana« 47%, »Hondoleana« 44%, »Agricola« 42%, »Zlăgneana« 37%, »Grănițerul« 34%, »Jiana« 33%, »Geogeană« 31%, »Buciumana« 29%, »Dacia« 29%, »Ulpiana« 8% și »Industria« 5% din capitalul de operațiune.

²²⁾ Depunerile constituiesc la băncile: »Bistrițana« 46%, »Speranța« 46%, »Banca populară« 43%, »Monoreana« 39%, »Someșana« 39%, »Tibleșana« 34%, »Buna« 30%, »Coroana« 26% și »Șoimușana« 1%.

²³⁾ »Cassa de împrumut« din Bicz 32% și »Câmpiana« 31%.

²⁴⁾ Depunerile constituiesc la »Lipovana« 67%, la »Lugoșana« 60%, la »Poporul« 54%, la »Bocșana« 52%, la »Victoria« 51%, la »Oraviceana« 51% și la »Silvania« 50%. Lista completă a depunerilor se află atât în tabloul II a, unde băncile sunt grupate după mărimea capitalului de operațiune, cât și la tabloul II b, unde gruparea băncilor este făcută după ținuturi.

și permanent de un mijloc, care numai în cazuri extraordinare și în mod trecător ar trebui aplicat pentru sporirea capitalului de operațiune. Băncile s'au împrumutat ele dela alte bănci și cu aceste credite și-au lărgit în mod însemnat capitalul și au fost astfel în măsură a satisface cererilor de credit câte îi se adresau. Prin acest mijloc extraordinar, în cazul de față însă permanent, capitalul de operațiune al băncilor a fost sporit cu 29^{1/2} mil. cor., o sumă care întrece cu 7^{1/2} mil. averea proprie a băncilor și constituie o pătrime din întreg capitalul de operațiune. Calea pe care și-au procurat băncile aceste 29^{1/2} mil. este mai ales reescontul portfoliului lor; 23^{1/2} mil. au intrat prin reescont în cassele institutelor de bani și numai 6 mil. prin alți creditori. Din bilanțul publicat firește nu se poate stabili unde s'a făcut împrumuturile. Creditorii vor fi și bănci străine, neromânești, dar în tot cazul sunt și bănci românești capitale și mai mari, care cedează o parte din capitalul lor în această formă băncilor mai mici. Mijlocul acesta de a umfla capitalul de operațiune a fost găsit de băncile românești ca foarte practic și foarte rentabil, căci aproape totalitatea lor îl aplică. Numai 14 institute de credit din 123 se mulțumesc cu capitalul de operațiune format din fondurile lor proprii și din depunerile spre fructificare. Ele sunt mai toate bănci transilvane; numai »Economia« din Lugoj, care nu e institut de credit nici cassă de păstrare, și mica »Panciovana« nu aparțin din ele părților transilvane. Toate celelalte 190 institute usează și abusează de acest mijloc.²⁵⁾ Ne rezervăm a

²⁵⁾ Nu folosesc creditul lor următoarele bănci: »Cassa de păstrare« Seliște, »Furnica«, »Aurora«, »Cassa de păstrare« Mercurea, »Mielul«, »Parsimonia«, »Brădetul«, »Porumbăceana«, »Hu-

cercetă și constată mai în urmă la alt loc încât din punct de vedere economic și politic-social este priincios ca cererea mare de credit, ce se manifestă în publicul românesc, să fie satisfăcută sau astâmpărată pe această cale.

Pentru completarea datelor despre capitalul de operațiune rămâne a cercetă, fie și numai în mod sumar, lichiditatea mijloacelor băncilor. Precum am constatat institutele de credit datoresc altor bănci 29^{1/2} mil. cor., și au a restitui depunătorilor un capital de 67^{1/2} mil. cor., așadară

nedoara«, »Creditul«, »Reuniunea Ilva«, »Economia« Lugoș, »Panciovana« și »Isvorul«; îl folosesc în *măsură mai restrânsă* până la suma ce corăspunde unii *pătrimi* a capitalului de operațiune următoarele bănci aranjate în șirul progresiv: »Avrigeana«, »Turnuroșu«, »Iulia«, »Murășana«, »Asociațiunea Ghiroc«, »Hățăgana«, »Detunata«, »Arieșana«, »Patria«, »Râșnoveana«, »Unirea« »Auraria«, »Speranța« Bârgău, »Plugariul« Săcădate, »Crișana«, »Mercur«, »Schinteia«, »Albina«, »Olteana«, »Sebeșana« Sebeșul-săsesc, »Corvineana«, »Bocșana«, »Râureana«, »Cordiana«, »Lipovana«, »Vlădeasa«, »Doina«, »Șercăiana«, »Zărăndeana«, »Poporul«, »Ardeleana«, »Voileana«, »Cugierana«, »Venețiana«, »Insoțirea« Roșia, »Oraviceana«, »Economia« Cohalm, »Lugoșana«, »Făgețana«, »Selegeana« și »Monoreana«; îl folosesc în *măsură mai largă* până la suma ce corăspunde *jumătatea* capitalului de operațiune următoarele bănci arangiate în șir progresiv: »Armonia«, »Fortuna«, »Victoria«, »Economul«, »Ternovana«, »Cârțișoreana«, »Cassa de păstrare« Sasca, »Bihoreana«, »Insoțirea« Aciliu, »Silvania«, »Doina«, »Hondoleana«, »Țibleșana«, »Buna«, »Steaua«, »Păstoriul«, »Agricola« Hunedoara, »Cassa de împrumut« Bicaz, »Ligediana«, »Sătmăreana«, »Chioreana«, »Industria«, »Timișana«, »Bistrițana«, »Someșana«, »Racoțana« Berzovia, »Chisetiana«, »Murășanul«, »Zlăgneana«, »Dunăreana«, »Grănițerul«, »Geogeană«, »Sacana«, »Insoțirea Loman«, »Banca poporală« Dej, »Insoțirea« Nucet, »Jiana«, »Concordia«, »Agricola« Lugoș, »Agricola« Ecica, »Beregsana«, »Insoțirile« din Rechita și Bungard, »Jlpiana«, »Nera«, »Codreana«, »Sebeșana« Caransebeș; îl folosesc *foarte larg*, așa că jumătate sau *peste jumătate* din capitalul de operațiune este format din sume împrumutate, următoarele bănci arangiate în șir progresiv: »Câmpiana«, »Plugarul« Cacova, »Târnăveana«, »Dacia«, »Comuna«, »Insoțirea« Veștem, »Ciacovana«, »Bănățana«, »Buciumana«, »Coroana« Bistrița, »Luceafărul«, »Nădlăcană«, »Sentinela«, »Coroana« Timișoara, »Șoimul«, »Șoimușana«, »Munteana« Corniareva, »Insoțirea« Apold, Ilimbav și Pianul-de-jos. Sumele împrumutate precum și proporția lor față cu capitalul de operațiune se poate vedea pentru fiecare bancă din tabloul II a, anexat.

ele trebuie să fie pregătite a plăti în numărar aproape 100 mil. cor. Deși este exclus cazul ca să se ivească necesitatea pentru plata întregii sume într'un moment s'au într'un timp foarte scurt, totuși financiar experti și prevăzători calculează cu împrejurări, cari ar necesita plata momentană a unei părți considerabile din aceasta sumă. Să admitem că achitarea celor 29^{1/2} mil. reescontate n'ar întâmpina nici când vr'o dificultate oarecare, dupăce la reescont vor fi servit cele mai bune polițe de bancă. Admițând aceasta trebuie însă contat cu probabilitatea foarte mare că portfoliul rămas nereescontat a fost deteriorat prin alegerea celor mai bune polițe de bancă, și este astfel în măsură mai mică apt a fi realizat. Cassele de păstrare sunt de regulă datoare, fie prin statutele ei proprii, fie prin legile statului, să nu investească întreg capitalul depunătorilor în împrumuturi, tocmai în vederea împrejurărilor cari ar reclama în mod neașteptat restituirea depunerilor. Procentul neinvestit în împrumuturi este cu atât mai mare cu cât terminele împrumuturilor sunt mai lungi și cu cât portfoliul cuprinde mai multe valori supuse prolongațiilor. La băncile românești portfoliul consistă mai ales din polițe, adică împrumuturi cu termene scurte, prin urmare procentul depunerilor neinvestite în împrumuturi poate să fie mic. El însă trebuie sporit din cauza celorlalte considerațiuni; căci nu încapă îndoială că portfoliul lor este deteriorat prin reescontul de 23^{1/2} mil. și că el va conține un număr însemnat de valori supuse prolongațiilor. Cercetând bilanțurile băncilor asupra capitalelor investite în efecte publice aflăm asemeni fonduri numai în valoare

de 5¹/₂ mil. cor. Adăugând la această sumă și numărariul cât se află la 31 Decembrie 1906 în casse avem de abea 7·3 mil. efectiv față cu 67¹/₂ mil. depuneri s'au 11⁰/₁₀. Dar și la aceasta situațiune îngrijitoare mai este de observat că numai vr'o câteva bănci mai mari se gândesc la sporirea fondurilor lor în efecte, căci 12 din aceste dețin ele singure 4·7 mil. și rămân astfel pe seama celorlalte 111 bănci numai 2·6 mil. efecte. Mai ales băncile mici sunt administrate în aceasta privință fără nici o prevedere.

IV. Cheltuielile de administrație ale băncilor.

Cheltuielile de administrație ale băncilor sunt un factor important în organizarea creditului. Ele au facultatea a reduce sau a urca dobânda capitalului și înseamnă pentru obștea servită prin institutele de credit o împovărare sau o ușurare, după cum ele sunt mai mari sau mai mici. Importanța cheltuielilor de administrație se poate măsura după sumele considerabile cari sunt în joc când se tractează de-o urcare sau o reducere a lor cu 1%, $\frac{1}{2}\%$ sau fie și numai $\frac{1}{10}\%$ a capitalului de operațiune. Un procent din 129 mil. cor., cu cât se sumează capitalul de operațiune a celor 123 bănci românești, reprezintă suma de un milion două sute nouăzeci de mii cor.; o jumătate de procent corespunde sumei de șase sute patruzeci și cinci mii; și o zecime de procent tot mai face încă respectabila sumă de una sută douăzeci și nouă mii cor. anual cheltuială mai mare sau mai mică, povară mai mare sau mai mică pe umerii săteanului român, cari și așa au multe alte sarcini de purtat.

Ca cheltuieli de administrație considerăm toate salariile ce se plătesc funcționarilor administrativi, chiriile pentru localurile băncilor, spe-sele pentru întreținerea cancelariilor și tantiemele ce se dau directorilor, funcționarilor și censorilor, deci sume cari se fixează prin societatea de credit și cari pot fi urcate sau scăzute de ea. Nu sunt cuprinse aci cheltuieli de dări către stat,

municipii și comune, nici amortizări, nici altfel de pozițiuni cari n'ar putea fi fixate și regulate prin societatea însași, sau privesc pe depunător sau împrumutător.

Cheltuielile de administrație se sumează pentru toate băncile la $1\frac{1}{2}$ mil. cor. sau 1.18% după capitalul de operațiune. Cam $\frac{1}{4}$ mil., se împarte ca tantiemă și $1\frac{1}{4}$ mil. se cheltuiesc ca salarii, spese de birou etc. Media aceasta de 1.18% se compune însă din un minim și un maxim, care stau foarte departe unul de altul. Procentul de cheltuieli se urcă la diferitele bănci dela nimic până la *cinci*, adică avem bănci, cari scumpesc prin administrația lor capitalul cu cinci la sută! Numai 29 bănci din 123 administrează mai ieftin decât 1% , la toate celelalte 94 cheltuielile de administrație sunt mai mari decât 1% după capitalul de operațiune. La 41 bănci cheltuielile ajung până la $1\frac{1}{2}\%$, la 26 până la 2% și la 27 trec peste 2% . Deosebind după capital mărimea cheltuielilor avem 0.6 mil. administrate cu mai puțin de $\frac{1}{2}\%$ cheltuieli; 50 mil. cu cheltuieli mai mari de $\frac{1}{2}\%$, cari însă nu trec peste 1% ; 52 mil. cu cheltuieli până la $1\frac{1}{2}\%$; $18\frac{1}{2}$ mil. până la 2% și 8 mil. peste 2% . Grosul capitalului se administrează cu o cheltuială de $\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}\%$. Dar și deosebirea de un procent, care rezultă aci, este precum am văzut, destul de mare, și ne întrebăm înzadar pentruce nu toate băncile pot fi administrate cu o cheltuială de $\frac{1}{2}\%$ dacă la unele din ele succede aceasta? Am fi dispuși a presupune că capitale mari pot fi administrate mai ieftin decât capitale mai mici, și am deduce de aci ca cheltuielile de administrație se urcă în proporția în care scade capi-

talul de operațiune. In general s'ar potrivi acest principiu și la băncile românești, fiind procentul de cheltuieli mai mic la băncile capitale (0.82%); el crește însă sărind cu 4/10 la băncile mai mari (1.22%) cu 3/10 la băncile mijlocii (1.51%) și cu 13/100 la cele mici (1.64%). Deosebiri între capitalul de operațiune nu sunt așa mari ca se motiveze aceste sărituri de opt și jumătate zecimi, ceea ce tradus în monedă face 456 mii coroane cheltuială mai multă la băncile mai mici decât la cele capitale. De altă parte excepțiunile dela această regulă sunt atât de multe și așa de mari, încât stau să răstoarne regula. Pe scara cheltuielilor băncile capitale cu capitalul cel mai mare nu le aflăm acolo unde s'ar cuveni. »Albina« este întrecută cu un procent de cheltuieli mai mic de 11, »Timișana« de 19, și »Victoria« de 34 bănci. »Aurora«, »Arieșana« și »Murășana« au fiecare aproape acelaș capital de operațiune ca și Cassele de păstrare din Săliște și Mercuria și aparțin aceleași categorii de bănci. Cheltuielile de administrație la cele 3 dintâiu, sunt însă cu o jumătate de procent mai mari ca la cele 2 din urmă. Intre »Silvania« cu 4 mil. capital și »Patria« cu 3¹/₂ mil. este de asemeni o diferență de aproape o jumătate procent cheltuieli în favorul băncii cu capitalul mai mic. »Bihoreana« cu 3 mil. administrează cu aproape un procent întreg mai scump decât »Avrigeana« cu 200 mii capital. Un număr considerabil de bănci mai mari trec limita și așa prea largă de 1¹/₂% cheltuieli și se pun în rând cu cele mici. Asemeni excepțiuni, cari devin aproape regulă găsim și între băncile mijlocii, 3 din aceste se rătăcesc și peste limita de 2% cheltuieli. Intre

băncile mici aflăm 16 cari în privința cheltuielilor stau alături cu băncile capitale și 13 cu băncile mai mari. La nici un caz dar capitalul de operațiune nu este singurul nici principalul factor care determină la băncile românești procentul de cheltuieli administrative.²⁵⁾

Grupând băncile după ținuturi ajungem cu privire la cheltuieli la următoarele rezultate surprinzătoare: În ținutul Sibiiului, Făgărașului, Târnavei mari și a Brașovului băncile administrează cu o medie de cheltuieli de 0.80‰; în ținutul părților ungurene și bănățene cu 1.24‰; în ținutul Clujului, Turzei și al Săcuimei cu 1.43‰; în ținutul Albei și al Hunedoarei cu 1.46‰; și în ținutul Bistriței, Năsăudului și al Dăbâcii cu 1.58‰. Va se zică cheltuielile de administrație cresc depărtându-ne din ținutul Sibiiului și al Brașovului peste părțile ungurene și bănățene spre Cluj, Turda, la Alba-Iulia și Hunedoara și ajung maximul în nordul Transilvaniei la Bistrița-Năsăud. Motive geografice nu pot să existe pentru aceasta linie suctă ce o trage procentul de cheltuieli. Motivele vor trebui căutate în societatea omenească și în obiceiurile și deprinderile ei și vor putea fi înlăturate cu atât mai ușor. Revizuind în particular cifrele cheltuielilor administrative ale băncilor grupate după ținuturi găsim ici-colo și câte-o nepotrivire, dar se poate totodată urmări cum băncile vecine se influențează reciproc unele pe altele în privința cheltuielilor și cum fiecare bancă caută să rămână în limitele trase de vecinele ei. Așa în ținutul Sibiiului din 36 bănci, 20 administrează cu mai

²⁵⁾ Lista specială a cheltuielilor administrative se află în tablourile III a, și III b, anexate.

puțin de 1% cheltuieli. În țara Oltului banca conducătoare a sporit puțin cheltuielile (1%); băncile mai mici, cari s'au format în jurul ei le au sporit și ele de arândul («Olteana», «Șercăiana», «Porumbăceana», «Creditul», «Cârțișoreana» dela 1% până la 1.60%). Procentul mare, care rezultă din cheltuielile Insoțirii sătești din Bungard și care stă isolat în întreg ținutul provine mai ales din cauza capitalului excesiv de mic (5000 cor.) de care dispune societatea.

În părțile ungurene și bănățene procentul cheltuielilor se urcă deodată la 1¹/₄, fără a se putea explica prin altceva aceasta urcare decât prin o deprindere. Puține bănci din cele 43 deviază însă în mod mai pronunțat, fie în sus, fie în jos dela această linie. Băncile conducătoare, «Victoria» (1.03%) și «Timișana» (0.89%) merg cu bun exemplu spre scădere înainte, dar băncile mai mari din nord («Silvania», «Selegiana», «Sătmăreana» și «Bihoreana») s'au deprins la cheltuieli mai urcate (1.33%, 1.64%, 1.32%, 1.47%). La 2% și peste 2% cheltuieli n'a ajuns decât 6 bănci.

În părțile Hunedoarei și ale Albei sunt mai ales Munții Apuseni și țara Hațegului cari au dat direcțiunea urcării cheltuielilor («Auraria» 2.28%, «Zlăgnea» 2.10%, «Detunata» 2%, «Buciumana» 2.85%, «Hățăgana» 1.80%, «Jiana» 1.82%, «Ulpiana» 3.70%). De aci a trecut la Deva și Hunedoara («Corvineana» 2.16%, «Hunedoara» 2.96%, «Agricola» 3.62%) și s'au molipsit și părțile Băiței («Zărândeana» 3.20%), a le Geoagiului («Geoageana» 1.78%), Hondolului («Hondoleana» 3.11%) și ale Dobrei (1.59%). La Blaj și Orăștie băncile mari apasă în jos asupra cheltuielilor (0.93% și 1.05%).

În nordul Transilvaniei atât comitatul Dăbâței cât și al Bistriței Năsăud merg pe calea cheltuielilor urcate. Deși »Aurora« se ține încă la 1·06% cheltuieli, »Someșana« se urcă la 1·34% și »Bistrițana« 1·32%. Dacă băncile mari nu reduc cheltuielile, cele mici cu atât mai puțin pot se o face și astfel avem aci din 16 bănci 10, cari administrează cu peste 2% cheltuieli.

În cursul dezvoltărilor noastre vom avea ocaziune a face și comparațiuni cu alte institute neromânești și vom vedea cum se prezintă în această lumină cheltuielile de administrație ale băncilor noastre. În tot cazul e îmbucurător că putem constata la »Albina«, cea [mai fruntașă instituțiune de credit, care și în alte privințe a fost normativă pentru întreaga organizațiune, un procent relativ mic de cheltuieli, și că în centrul mișcării economice, în ținutul Sibiiului, s'a produs un curent bine distingibil pentru cheltuieli administrative mai reduse.

V. Profitul net al băncilor.

Profitul net al băncilor este cifra în care să concentrează efectele tuturor factorilor cari determină pozițiunea internă și externă a institutului de bani. Și după ce o bancă formată prin capitalele particularilor are de îndeplinit două feluri de obligamente, unul privat și altul public, profitul net trebuie judecat totdeauna din două puncte de vedere deosebite unul de altul, din punctul de vedere privat sau particular și din punctul de vedere public sau obștesc. Un profit net mare va fi totdeauna o dovadă că din punct de vedere particular banca este bine condusă și satisface în deplină măsură intereselor particulare ale acelora, cari s'au asociat la această întreprindere. Altfel va fi judecat profitul net mare din punct de vedere public; el va deștepta înainte de toate îndoieli sau bănuieli, dacă realizându-l nu s'a jignit interese vitale publice și numai o examinare mai de aproape a întregii gestiuni va fi în stare a risipi îndoielile și bănuielile sau a le prefăce în convingeri.

Profitul net al băncilor românești variază în limite foarte largi, ceace ne dovedește că principiile după care sunt conduse diferitele bănci sunt și ele foarte diferite. În total el se sumează pe baza bilanțului din 1906 cu 2,285.800 Cor. În raport cu capitalul de subscripțiune sau fun-

damental această sumă corespunde unei dobânzi de 16%. Media aceasta este produsă însă de extreme cari se mișcă între 2—80%. Numai 20 bănci. între cari se află institute cu 23 bilanțuri ca și de acele cu un singur bilanț, realizează un profit net mai mic de 10%. Nu numai numărul anilor de bilanț nu determină acest procent relativ mai mic, dar nici mărimea capitalului fundamental nu joacă nici un rol, trecând în această categorie ca extreme o bancă cu 1600 cor. și alta cu 400 mii. Deasemenea și ținutul este indiferent aparținând acestui grup bănci din părți ardelenne, ca și din cele ungurene și bănățene.²⁶⁾ Alte 36 bănci realizează un profit net de 10—15% după capitalul fundamental. În acest grup intră un număr considerabil de bănci cu capital mai mare; »Timișana« și jumătate din numărul băncilor clasificate de noi ca mai mari își găsesc locul aci²⁷⁾. 29 bănci au un profit net de 15 până la 20%, între care se află »Victoria« și 7 bănci mai mari cu o tendență mai puțin pronunțată de capitalizare a venitului. Sătmăreana cu 15 bilanțuri și cu o tendență mică de capitalizare se rângează alături cu »Victoria« cu 20

²⁶⁾ În șir progresiv aparțin acestui grup: »Insoțirea« Bungard, »Panciovana«, »Agricola« Ecica, »Industria«, »Codreana«, »Chiseteana«, »Plugariul« Cacova, »Economia« Lugoș, »Asociațiunea« Ghiroc, »Isvorul«, »Târnăveana«, »Făgețana«, »Șoimusana«, »Speranța«, »Fortuna«, »Beregsana«, »Bănățana«, »Coroana« Timișoara, »Buciumana« și »Geogeană«.

²⁷⁾ În șir progresiv aparțin acestui grup: »Creditul«, Turn-roșu, »Sacana«, »Păstoriul«, »Hățăgana«, »Insoțirea« Loman, »Amonia«, »Ciacovana«, »Parsimonia«, »Agricola« Lugoș, »Berzovia«, »Racoțana«, »Nădlăcana«, »Coroana« Bistrița, »Cassa de păstrare« Mercurea, »Cassa de păstrare« Sasca, »Bihoreana«, »Ternovana«, »Agricola« Hunedoara, »Aurora«, »Râșnoveana«, »Comuna«, »Olteana«, »Bocșana«, »Grănițerul«, »Murășana«, »Lugoșana«, »Cordiana«, »Dunăreana«, »Dacia«, »Oraviceana«, »Someșana«, »Poporul«, »Selăgiana«, »Timișana« și »Economul«.

bilanțuri și cu o tendență mare de capitalizare. »Sebeșana« din Caransebeș de aceeași vârstă ca și »Sătmăreana«, cu o tendență și mai redusă de capitalizare și cu cheltuieli administrative mai urcate decât și ale »Sătmărenei« se rangează în privința profitului net cu mult înaintea »Victoriei«. Numai puțin decât 19 bănci mici, care precum am văzut sunt tinere, au o foarte mică dispozițiune de a capitaliza venitul și fac mari cheltuieli de administrațiune, avansează în acest grup cu 15—20% venit net și stau alături cu »Victoria« sau cu mult înaintea ei. Astfel »Șoimul« din Vașcău cu 2 bilanțuri realizează în raport cu capitalul fundamental un venit net cu mult mai mare decât »Victoria« cu 20 bilanțuri. Și »Hondoleana« tot cu 2 bilanțuri au întrecut »Victoria«; »Voileana« cu 3 bilanțuri stă alături cu ea.²⁸⁾ 15 bănci au un profit net de 20—25% după capitalul lor fundamental. Aci aflăm »Albina« și 2 bănci mai mari, restul sunt mijlocii și mai ales mici, între cari și 4 însoțiri sătești Raiffeisen. »Șercăiana« cu 4 bilanțuri au întrecut cu profitul net »Albina« cu 35 bilanțuri, cu o tendență pronunțată de capitalizare și cu cheltuieli de administrație neasămănat mai mici. Și »Insoțirea« sătească din Pianul-de-jos cu 20 bilanțuri apucă înaintea ei, iar »Furnica« cu 24 bilanțuri, »Vlădeasa« cu numai 12 bilanțuri și »Porumbăceana« cu 7 bilanțuri stau ală-

²⁸⁾ În sir progresiv aparțin acestui grup: »Ulpiana«, »Ligediana«, »Tibleșana«, »Voileana«, »Sătmăreana«, »Victoria«, »Sentinela«, »Insoțirea« Aciliu, »Hondoleana«, »Reuniunea« Ilva, »Monoreana«, »Câmpiana«, »Economia« Cohalm, »Steaua«, »Cassa de păstrare« Bicz, »Plugariul« Săcădate, »Jiana«, »Chiorana«, »Luceafărul«, »Zlăgneana«, »Șoimul«, »Răureana«, »Arieșana«, »Ardeleana«, »Insoțirea« Rechita, »Cârțișoreana«, »Cugiereana«, »Sebeșana« Caransebeș și »Silvania«.

turea cu ea.²⁹⁾ 11 bănci realizează un profit net de 25—30% după capitalul lor fundamental, între cari avem 2 bănci mai mari, 2 mijlocii și restul mici, »Sebeșana« din Sebeșul-săsesc, care se remarcă în ținutul Sibiiului cu cele mai mari cheltuieli administrative, realizează totuși de bună seamă și prin o largă capitalizare un profit net mare. »Lipovana«, mai tânără, numai cu 14 bilanțuri, cu cheltuieli de administrațiune și mai mari decât »Sebeșana« și cu o tendență foarte mică de capitalizare obține aproape aceleași rezultate cu privire la profitul net. Cum »Munteana« din Corniarea cu 2 bilanțuri și alte bănci mici ajung în acest grup să va lămuri prin expunerile de mai jos. Nu corăspunde nici cu principiile nici cu intențiile sistemului Raiffeisen ca însoțiri sătești să poată realiza câștiguri de 25—30%³⁰⁾ În sfârșit în grupul ultim rămân 12 bănci, a căror venit net este și mai mare decât 30%. 5 bănci mai mari, 3 mijlocii și 4 mici constituiesc acest grup.³¹⁾ Băncile cari excelează prin mari capitalizări pot firește și numai prin acest metod să-și urce venitul raportat la capitalul fundamen-

²⁹⁾ În șir progresiv aparțin acestui grup: »Insoțirea« Roșia, »Detunata«, »Hunedoara«, »Mielul«, »Mercur«, »Porumbăceana«, »Vlădeasa«, »Furnica«, »Albina«, »Insoțire« Veștem, »Insoțirea« Pianul-de-sus, »Insoțirea« Pianul-de-jos, »Zărândeana«, »Murășanul« și »Șercăiana«.

³⁰⁾ În șir progresiv aparțin acestui grup: »Insoțirea« Apold, »Concordia«, »Doina«, »Nera«, »Lipovana«, »Insoțirea« Nucet, »Avrigeana«, »Sebeșana« Sebeșul-săsesc, »Buna«, »Schinteia« și »Munteana« Corniarea.

³¹⁾ Aparțin acestui grup: „Auraria“ cu 30% profit net, „Iulia“ cu 31% „Bistrițana“ cu 32%, „Patria“ cu 32%, „Banca populară“ Dej cu 33%, „Venețiana“ cu 34%, „Corvineana“ cu 38%, „Brădetul“ cu 40%, „Crișana“ cu 40%, „Insoțirea“ Ilimbav cu 44%, „Unirea“ cu 50% și „Cassa de păstrare“ din Seliște cu 80%.

Lista completă a băncilor grupate după profitul net în raport cu capitalul fundamental se află în tabloul IV-a anexat.

tal. Dacă capitalul fundamental a fost îndoit prin creierea de fonduri de rezervă și alte fonduri și profitul net poate să fie mai mare ca la alte bănci cari n'au strâns atâtea fonduri. Nu urmează însă nici decât ca capitalul fundamental îndoit, întreit sau împătrat să deie și profituri nete îndoite, întreite sau împătrite, mai ales nu când capitalul de operațiune al băncii este constituit numai în partea cea mai mică din fonduri proprii. Astfel profitul net de peste 30% este justificat până la o limită oarecare la băncile »Auraria«, »Iulia«, »Bistrițeană«, »Patria«, »Crișana«, »Brădetul« și »Cassa de păstrare« din Seliște, cari aparțin acestui grup, prin o tendență foarte mare de capitalizare a venitului. Însă această singură împrejurare nu-l va putea lămurii în de ajuns. Cassa de păstrare din Săliște, precum și »Patria« va putea să mai adauge și momentul unor cheltuieli de administrație mai reduse. Cu toate aceste profituri nete de 30%, de 38%, de 40%, de 50% și de 80% trebuiesc considerate, cel puțin din punct de vedere obștesc, ca exagerate. Se înțelege de sine că bănci, cari nu pot să se provoace nici la un șir mai lung de bilanțuri, nici la capitalizări, nici la cheltuieli administrative reduse și totuși intră în grupul acesta cu atât mai puțin vor putea justifica înaintea obștei profitul net exagerat.

Luând de bază capitalul de operațiune ajungem cu privire la profitul net al băncilor la următorul rezultat: Băncile capitale realizează un profit net de 1.20%, cele mai mari un profit net de 1.90%, cele mijlocii un profit net de 2.24% și cele mici un profit net de 2.56%. Numai încape deci nici o îndoială, aceste cifre o dove-

desc clar și limpede, că profitul net *crește* în măsura în care *scade* capitalul de operațiune, sau cu cât banca e mai *mică* și face afaceri mai *puține* cu atât profitul net este *mai mare*. Între băncile capitale este »Albina«, care stă în frunte cu ceva mai puțin decât un procent (0.95%) profit net. Peste tot sub un procent nu scade profitul net decât la »Târnăveana« din Sighișoara și la 2 însoțiri sătești. Celelalte două bănci capitale sporesc cu mult procentul lor (1.62% și 1.64% în comparațiune cu »Albina«. În fruntea băncilor mai mari stă »Cassa de păstrare« din Selište cu ceva peste un procent (1.05%). Șirul lor este încheiat de »Crișana« cu 3.20% . Între aceste două extreme să aranjeză celelalte fără ca capitalul de operațiune, numărul bilanțurilor, localitatea sau alte împrejurări evidente se determine locațiunea lor. Sporiul lor în profitul net față cu băncile capitale este aproape $\frac{3}{4}$ procente, și față cu »Albina« de un procent întreg. Băncile mari au un profit net de 1,036,800 cor. Dacă ar fi conduse de aceleași principii ca și »Albina« această sumă ar scade la 517,900 cor. și obștea servită de aceste 28 institute s'ar simți mai ușurată cu mai bine de o jumătate milion cor. În fruntea băncilor mijlocii găsim pe una din cele mai mici dintre ele, pe »Târnăveana«, care cu 0.78% profit net stă izolată între cele 23 bănci cari aparțin acestui grup. Procentul crește repede dela 1 la 2 și ajunge la 3, trecând 4 din bănci și peste această limită. Capitalul tuturor băncilor mijlocii să egalează cu capitalul »Victoriei« și a »Timișanii« la un loc trecând aceste 2 bănci au — cu un procent destul de urcat — un câștig de 265 mii cor. băncile mijlocii obțin cu același

capital o sută de mii cor. mai mult. Intre băncile mici numai 3 să țin cu un profit net sub un procent, 17 îl urcă treptat dela 1—2⁰/₀, 25 dela 2—3⁰/₀, 12 dela 3—4⁰/₀, 11 dela 4—5⁰/₀ și mica »Buna« din Feleac cu un capital de operațiune de 18 mii cor. din care 6 mii sunt împrumutați și 800 cor. chestuieli administrative (4.44⁰/₀) are un profit net de 1200 cor. sau de 6.66⁰/₀.

VI. Profitul brut al băncilor.

Vrând a ne orienta mai ales asupra dobânzilor cu care băncile române oferă creditul — o chestiune de importanță capitală — nu sunt suficiente datele pe care le-am înșirat în capitolele premergătoare. Din prospectele băncilor, cari cuprind de regulă și condițiunile sub care să dau împrumuturile de fiecare bancă în particular s'ar putea cunoaște și dobânzile. Inșă aci ele nu sunt stabilite fix, ci banca își lasă o lărgime oarecare a da banii mai scumpi sau mai iefteni dupăcum apreciază ea pe debitor și solvabilitatea sa, pe garanți, ipoteca etc. In lipsa unei statistici de împrumuturi nu se poate stabili anume, ce sumă s'a dat mai ieftin și ce sumă mai scump. De altă parte este evident din chiar bilanțurile lor că unele din bănci trec și peste limitele dobânzilor fixate în programele lor. Fiind banca un organism foarte complicat și contribuind mulți factori la rezultatul final al gestiunii ei, orientarea temeinică asupra dobânzilor ce plătesc împrumutătorii după capitale împrumutate de ei nu e tocmai ușoară. Capitalul fundamental, fondurile proprii, depunerile spre fructificare și dobânzile ce banca plătește după aceste depuneri, creditele de care usează banca și dobânzile reclamate de ele, cheltuielile de administrațiune, dibăcia direc-

torilor și râvna de câștig a acționarilor sunt factori cari influențează mai mult sau mai puțin asupra cheiei de dobânzi aplicate la împrumuturile date. Dupăce în organizațiunea actuală a creditului fiecare bancă este o individualitate autonomă, un organism pentru sine, care procedează după buna sau reaua sa chibzuială, rezultă dela sine complicitatea chestiunii și lămurirea ei anevoioasă.

Pentru a face totuși posibilă o orientare oarecare asupra etalonului de dobânzi, ce se aplică de diferitele bănci am pornit dela faptul, că împrumutătorii trebuie să plătească, afară de cheltuielile lor proprii cu facerea împrumutului, mai întâi dobânzile după fondurile străine a le băncilor, apoi toate cheltuielile și în fine suma ce rezultă ca profit net. Toate aceste sarcini zac asupra împrumutătorului și trebuie să le poarte. Scăzând din întreg venitul băncii dobânzile reclamate de fondurile străine precum și de fondurile de rezervă și alte fonduri, rămâne un venit pe care îl numim venit *brut*. Din această sumă se acopere toate cheltuielile și restul, care rezultă, face profitul net. Adaugând procentul venitului brut socotit după capitalul de operațiune la procentul plătit de bancă fondurilor străine, aflăm media procentului plătit de împrumutători. Dupăce însă procentul plătit de bancă fondurilor străine nu este nici el unitar, stabilirea *precisă* a procentului plătit de împrumutător nu este posibilă nici pe această cale. Procentul venitului brut însă orientează în mod suficient în aceasta privință, așa că pentru scopurile ce avem înaintea noastră, ne putem forma o judecată temeinică, dacă o bancă este mai mult sau mai puțin accesibilă

pentru considerațiuni politice sociale sau dacă e stăpânită numai de interesul acționarilor.

Cele 3 bănci capitale produc un venit brut de ceva peste un milion cor. sau 2.3% după capitalul de operațiune. »Albina« să distinge și aci cu cel mai mic procent (1.903%), »Timișana«, îl urcă aproape cu un procent întreg (2.832%) și »Victoria« întrece »Timișana« cu aproape două zecimi de procente (3.020%). Dacă socotim că aceste bănci plătesc fondurilor lor străine și proprii 4% , »Albina« ar avea o medie de dobânzi pentru împrumutați de nu tocmai 6% , »Timișana« de ceva mai puțin decât 7% și »Victoria« de ceva peste 7% . Dacă procentul după fondurile străine este mai urcat decât 4, în aceeași măsură se urcă firește și procentul plătit de împrumutători.³²⁾ Intre băncile mai mari este »Cassa de păstrare« din Seliște cu cel mai mic procent (2.318%), mai mic decât al »Timișanei«. Numai 2 bănci (»Luceafărul« și »Cassa de păstrare« din Mercurea) să mulțumesc cu $2-3\%$ venit brut, 15 bănci îl urcă la $3-4\%$ și 10 la $4-5\%$, așa că media băncilor mari întrece pe cea a băncilor capitale cu aproape un procent și jumătate, ceea ce vrea se zică că banii împrumutați prin băncile mai mari să scumpesc cu $1\frac{1}{2}\%$ peste

³²⁾ In acești calculi joacă și capitalul fundamental, care nu este supus la dobânzi, un rol. După ce acesta însă nu constituie decât 11% din capitalul de operațiune corectura ce ar trebui făcută este cu totul neînsemnată și n'ar schimba rezultatul final. De altcum efectele operării capitalului fundamental se pronunță și în venitul brut.

Dacă procentul după fondurile străine nu este egal la băncile comparate, se schimbă raportul în defavorul băncii care plătește un procent mai urcat. Așa d. e. dacă »Timișana« și »Victoria« ar plăti după fondurile străine cu $\frac{1}{2}\%$ mai mult decât »Albina«, dobânda cari o plătesc împrumutații se urcă la cele două bănci încă cu $\frac{1}{2}\%$.

dobânda luată de băncile capitale. In special dacă »Albina« împrumută cu $6\%_0$, »Cassa de păstrare« din Mercurea pretinde $6\frac{1}{2}\%_0$, »Lipovana« $8\%_0$ și »Crișana« $9\%_0$.

Și între băncile mijlocii sunt 3 (»Târnăveana«, »Nădlăcana« și »Mielul«) a căror venit brut este între $2-3\%$, 7 îl urcă la $3-4\%$, 7 la $4-5\%$, 5 la $5-6\%$ și una (»Mercur«) trece peste șase, așa că media rezultă cu 4.339% , sau iarăși o urcare de mai mult decât o jumătate procent. Dar este foarte probabil că băncile mijlocii nu vor mai putea obține fonduri cu dobânda, cu care le obțin băncile capitale și cele mai mari, ci cu una mai urcată așa ca astfel s'ar urca dobânzile din două direcțiuni; prin venitul brut urcat și prin dobânzile mai mari după fondurile străine. Urcarea care rezultă din media profitului brut al băncilor mijlocii față cu băncile mai mari este aproape $\frac{7}{10}$ procente; tot pe atâta va fi și urcarea dobânzilor după fondurile străine ale băncilor mijlocii. Avem dar de înregistrat o nouă urcare de $1\frac{1}{2}\%$ pentru împrumutători față cu băncile mai mari și de 3% față cu băncile capitale, și de 4% față cu »Albina«. In special dacă »Albina« împrumută cu 6% , »Târnăveana« împrumută cu 7% , »Dacia« cu 8% , »Coroana« din Bistrița cu 9% , »Cassa de păstrare« din Sasca cu 10% și »Mercur« din Năsăud cu $11\frac{1}{2}\%$.

Intre băncile mici numai 3 au un profit brut sub 2% , 4 îl urcă dela $2-3$, 15 dela $3-4\%$, 13 dela $4-5\%$, 16 dela $5-6\%$, 10 dela $6-7\%$, 4 dela $7-8\%$, 2 dela $8-9\%$ și 2 au 9% . Media profitului brut este de 4.750% va să zică o nouă urcare de o jumătate procent. Admițând că dobânzile după fondurile străine rămân aceleași ca

și la băncile mijlocii și nu suferă vr'o urcare nouă, împrumutătorii trebuiesc să plătească băncilor mici o dobândă cu cel puțin o jumătate de procent mai urcată decât cei dela băncile mijlocii, cu două procente mai mult decât cei dela băncile mai mari, și trei jumătate procent mai mult decât cei dela băncile capitale. În special dacă »Albina« împrumută cu 6%, »Insoțirea« din Roșia-săsească împrumută cu 6¹/₂%, »Industria« cu 7%, »Insoțirea« din Nucet cu 8%, »Chisestiana« cu 9%, »Panciovana« cu 10%, »Șoimușana« cu 11%, »Monoreana« cu 12%, »Cassa de împrumut« din Bicz cu 13%, »Ulpiana« și »Buna« cu 14%.

La acești calculi s'a luat de bază cazul cel mai favorabil ca la băncile mai mari dobânda pentru fondurile străine (depuneri spre fructificare și credite) să nu se urce peste 4%, iar la băncile mijlocii și mici peste 5%, și cu toate aceste am ajuns deși numai în mod excepțional până la 14% dobânzi plătite de împrumutători. Este însă notoric că unele din bănci plătesc 5%, 5¹/₂% și 6% pentru depunerile spre fructificare. Dacă aceste dobânzi urcate nu vor fi compensate prin alte operațiuni (capitalul fundamental și cel rulant fără sarcini, dobânzi mai reduse pentru alte categorii de depuneri etc.) firește se urcă și dobânda plătită de împrumutători și ajungem cu maximum peste 14%. Mai trebuie să ținem seamă, când este vorba de sarcina împrumutaților, încă și de altă împrejurare. Cu plata dobânzilor cheltuielile împrumutătorului pentru împrumutul făcut nu sunt, precum știm, nici decât complete. La împrumuturi ipotecare sunt taxe, asigurări, operațiuni justițiare cu avocați, acte, timbre și diverse

alergări și drumuri, poate și mijlocitori, toate împreunate cu adeseori însemnate cheltuieli. La împrumuturi pe obligațiuni cu cavenți vor fi mai puține cheltuieli dar și sumele împrumutate mai mici; în sfârșit împrumuturile cu termene foarte scurte, polița, cea mai favorizată formă de împrumut, sunt ele lipsite de cheltuieli? În afară de mijlocitor, fără care locuitorul dela țară nu poate să-și ajute, sunt timbrele și prolongațiunile tot din 3 în 3 luni, cari vor fi regula și nu excepțiunea. Nici protestul polițelor împreună cu cheltuieli nu va fi excepțiune la poporațiunea rurală nedeprișă cu exactitatea și preciziunea. Vor fi fără îndoială și multe cazuri unde banca e silită a cere intervenția justiției pentru a-și realiza pretenziunile ei, cheltuieli, cari cad toate în sarcina împrumutatului. Numai o statistică conștiincioasă și amănunțită ne-ar putea da cifre sigure și ne-ar pune în pozițiune să răspundem câte procente mai trebuiesc adaugate pe lângă procentele dobânzilor pentruca se aflăm sarcina adevărată și reală, care apasă economia țăranului român. Dacă în lipsa de astfel de cifre calculăm cu două procente cheltuieli (2 cor. la 100 cor.) peste dobânzi suntem siguri că ne-am oprit la un minim.

Examinând profitul brut după ținuturi, părțile Sibiiului să prezintă și din acest punct de vedere ca mai progresate. Ele au procentul cel mai mic cu 2.414% profit brut, numai jumătate din cel realizat în părțile Bistriței. Deși »Albina«, care este nu numai cea mai veche și cea mai puternică instituțiune de credit românească ci să dovedește sub toate raporturile ca mai accesibilă pentru considerațiuni politice sociale, contribuie

mult prin profitul ei brut mic să reducă media ținutului, totuși și fără »Albina« Sibiiul rămâne cu un procent mai urcat (3·468) tot în frunte. Cele 3 bănci mici (»Râșnoveana«, »Insoțirile sătești« din Roșia și din Pianul-de-jos), cari dintre toate 69 bănci mici, sunt unicele cu un venit brut sub 2% se află tot pe teritoriul acestui ținut. Lor se alătură alte 2 însoțiri sătești (cea din Aciliu și Apold), care se străduiesc a se mișca pe o linie mai modestă cu privire la dobânzile ce le impun împrumutaților. Și cele 2 »Casse de păstrare« din Seliște și din Mercurea, precum și »Mielul« din Poiana și »Târnăveana« se prezintă din acest punct de vedere bine. Mai cu pretenții de câștig și impun debitorilor mai mari sarcini »Brădetul«, »Cordiana«, »Plugariul«, »Insoțirile« din Pianul-de-sus, din Loman, din Rechita și din Nucet, »Furnica«, »Parsimonia«, »Olteana«, »Racoțana«, »Economia« și »Armonia« (3—4% profit brut). Mai avansate pe această linie se află »Sebeșana«, »Avrigeana«, »Insoțirile« din Veștem și Bungard, »Șercăiana«, »Voileana«, »Unirea«, »Porumbăceana« și »Creditul«, cu deosebire deci băncile mici din Țara Oltului. Cu foarte mari poveri pentru împrumutători se prezintă Turnu-roșu, »Insoțirea« din Ilimbav, »Venețiana« și »Cârțișoreana«. Dobânda după împrumuturi crește dar în acest ținut dela Sibiiu, unde este mică, în mod lin pe Mărginime, la Brașov și la Sighișoara, în mod mai pronunțat la Făgăraș, la Cincu-mare și la Cohalm, pentru a apăsa la Sebeșul-săsesc și pe Olt.

În rândul al doilea, după ținutul Sibiiului urmează părțile bănățene și ungurene unde procentul profitului brut este mai urcat cu 1·2. Aci

nu mai găsim nici o bancă care să se mulțumească cu profit brut mai mic de 2%. »Timișana«, »Luceafărul« »Agricola« din Ecica și »Nădlăcana« cu un profit brut de 2—3% stau în frunte. »Victoria«, »Silvania«, »Codreana«, »Lipovana«, »Păstoriul«, »Dunăreana«, »Ciacovana«, »Coroana«, »Beregsana«, »Oraviceana«, »Lugoșana«, »Plugariul« și »Sentinela« cu 3—4% profit brut manifestă tendențe de câștiguri în sarcina debitorilor. Și mai pronunțate sunt aceste tendențe la »Bihoreana«, »Sătmăreana«, »Selegiana«, »Chioreana«, »Chisetiana«, »Făgețana«, »Poporul«, »Sebeșana«, »Agricola« Lugoș, »Bocșana«, »Munteana« și »Bănățana«. Apăsătoare pentru împrumutați trebuie să fie dobânzile la băncile cu 5—6% profit brut și anume la: »Nera«, »Cassa de păstrare« din Sasca, »Comuna«, »Economia«, »Ternovana«, »Steaua« și »Panciovana«. Cu foarte mari poveri pentru împrumutători se prezintă institutele cu 6—9% profit brut; »Șoimul«, »Ligediana«, »Asociațiunea« din Ghiroc, »Berzovia« și »Concordia«. În aceste părți este mai dificil a construi o linie geografică pentru urcarea dobânzilor fiindcă atât în părțile unghurene cât și în cele bănățene, atât la nord cât și la sud găsim puncte de urcare și scădere. În general părțile bănățene par a fi supuse mai mult urcării decât cele unghurene; în părțile unghurene comitatele nordice Bihor, Sătmăr și Selagiul au o dobândă mai urcată decât cele sudice Arad și Cenad. În Banat, părțile Timișorei, se prezintă din acest punct de vedere mai bine nu numai în comparație cu celelalte părți, ci și în comparație cu părțile unghurene. Fără îndoială la Timișoara societățile de credit sunt după cele dela

Sibiiu cele mai accesibile pentru considerațiuni politice sociale. După Timișoara rangează în Banat părțile din comitatul Torontalului, iar părțile Caraș-Severinului se prezentă pentru părțile bănățene ca centrul urcării dobânzilor după împrumuturi și unde tendența de câștig profesional este mai pronunțată.

În ținutul Clujului și al Turzei procentul profitului brut întrece cu puțin pe cel din părțile bănățene și unghurene. În acest ținut nu s-a mai găsește nici o bancă, care ar lucra cu un venit brut sub 2⁰/₀, dar nici sub 3⁰/₀. Toate obțin un venit brut peste 3⁰/₀, »Câmpiana« din Mociu peste 4⁰/₀ și »Cassa de împrumut« peste 8⁰/₀. Creșterea venitului brut sau a apăsării împrumutaților progresează în mod vădit în părțile Albei-Iuliei, ale Hunedoarei, ale Dăbâței și ale Bistriței. Media s-a urcă la 4·298⁰/₀ și la 4·308. Între 37 bănci ale acestui ținut vast este singura »Industria« din Deva, o bancă începătoare care lucrează cu un venit brut sub 3⁰/₀. Numărul acelor, cari au un venit brut sub 4⁰/₀, este și el destul de redus, și s-a restrânge mai ales la băncile mai mari. Astfel »Dacia« din Orăștie are un venit brut de 3·064⁰/₀, »Fortuna« din Rodna-veche 3·220, »Bistrițeană« 3·245, »Ardeleana« 3·363⁰/₀, »Aurora« din Năsăud 3·496, »Patria« din Blaj 3·530 și »Someșana« din Dej 3·626. Toate celelalte 29 bănci lucrează cu un venit brut mai mare decât 4⁰/₀: »Coroana« din Bistrița cu 4·106⁰/₀, »Geogeană« cu 4·446, »Iulia« cu 4·520⁰/₀, »Grănițerul« din Dobra cu 4·624⁰/₀, »Auraria« din Abrud cu 4·794⁰/₀, »Hățăgana« cu 4·858⁰/₀, »Crișana« cu 4·953⁰/₀; trec peste 5⁰/₀: »Speranța« din Bârgău cu 5·058⁰/₀, »Zlăgneana«

și »Jiana« cu 5·362⁰/₀, »Cugiereana« și »Reuniunea« din Ilva-mare cu 5·446⁰/₀, »Detunata« din Munți cu 5·613⁰/₀, »Banca poporală« din Dej cu 5·686⁰/₀, »Huniedoara« din Deva cu 5·800⁰/₀ și »Râureana« din Mănăștur cu 5·888⁰/₀; trec peste 6⁰/₀: »Corvineana« din Huniedoara cu 6·000⁰/₀, »Șoimușana« cu 6·016⁰/₀, »Buciumana« cu 6·327⁰/₀, »Izvorul« din Sân-Giorgiu cu 6·397⁰/₀, »Zărăndeana« cu 6·477⁰/₀, »Mercur« din Năsăud cu 6·590⁰/₀, »Agricola« din Huniedoara cu 6·820⁰/₀, »Tibleșana« din Caianul-mic cu 6·830 și »Monoreana« cu 6·900⁰/₀; mai trec și peste 7⁰/₀ și ajung la 9⁰/₀ din norocire numai următoarele 4 bănci: »Hondoleana« cu 7·326⁰/₀, »Schinteia« din Teure cu 7.641, »Buna« din Feleac și »Ulpiana« din Grădiște, ambele cu 9·000⁰/₀ venit brut.

VII. Scăderile organizației de credit în raport cu chiemarea ei publică.

Pentru a stabili recerințele unei corăspunzătoare organizației a creditului trebuie mai întâiu să ne dăm pe deplin seamă de raporturile economice ale poporației care are să se servească de ea.

Este îndeobște cunoscut că poporul român din țările supuse Coroanei Sfântului Ștefan să ocupă aproape în totalitatea sa cu lucrarea și exploatarea pământului și locuiește mai ales la sate. În ultimele decenii s'a creiat și un curent, care duce fii sătenilor și spre alte izvoare de câștig mai ales spre comerț, meserii, industrie și spre cărturărimă. Procentul poporației române, care a ajuns pe aceste nouă cărări, a se așeză la orașe, nu este de desconsiderat, dar este încă departe de o consolidare, care ar reclama în organizațiunea creditului întocmiri speciale potrivite stării lui. Hotărîtor pentru aceasta organizațiune rămân tot masele mari agricole ale poporului.

În proprietatea agricolă românească precum-penește cea mică țărănească: vr'o câteva hectare de pământ risipite în mai multe parcele, lucrate prin brațele familiei. Din firea lor pretensiunile acestor mici plugari sunt modeste: din roada muncii lor să se provadă cheltuielile casei, să se

îndeplinească dările publice și dacă mai rămâne un prisos să se sporească întinderea pământului. Sătenii cari dispun de un număr mai considerabil de hectare ocupă între concetățenii lor o pozițiune mai înfrunțată, în fond, ei nu schimbă nota situațiunii economice imprimată prin proprietatea mică țărănească. Pretensiunile traiului sporite prin cultură, prin obiceiuri sociale, prin lux și prin impuneri nouă din partea statului silesc pe țăran să-și lucreze pământul mai intensiv, ca să producă mai multe roade și ca să poată satisface astfel pretensiunilor urcate. Intensivitatea lucrării cere însă capital nou (vite mai multe, mașini, semințe, lucrători mai mulți). Mai sunt și ani răi, în care agricultorul ajunge în deficite bănești; mai sunt nenorociri, cari răpesc fără veste și fără vina proprietarului o parte din avutul său; mai sunt și economi ușuratici, cari cred să o ducă până la capăt numai cu împrumuturi și să scape prin ele de toate nevoile ce-l apasă. Setea de pământ neastâmpărată, apoi cazurile de moșteniri unde unul din copii răscumpără pe ceilalți; cazurile când vecinul își face vânzătoare parcela sa de pământ; cazurile când o proprietate mai mare ajunge la desfacere — toate aceste fac pe săteanul român să caute credit, să se împrumute. În nici un singur caz capitalul, pe care îl caută țăranul nu să poate amortiza într'un timp scurt din cauza firei meseriei ce o exercită el. În împrejurările cele mai favorabile capitalul agricol să învâрте în deosebire de alte profesii într'un an *numai odată*. Toate cheltuielile ce le face agricultorul pentru producțiune nu pot să-i fie restituite decât prin recoltă. Capitalul investit în vite și mașini nu să

poate amortiza nici în decursul unui an, ci numai într'un şir de mai mulți ani. Afară de aceste producțiunea agricolă atârnă, în deosebire de alte profesiuni, în mare parte de factori ai naturii în fața cărora agricultorul se vede neputincios; el nici odată nu poate conta ca meseriaşul, industriaşul sau comerciantul, cu siguranță la o sumă fixă a venitului său. Capitalul investit în pământ să amortisează fireşte și mai anevoie, fiindcă pentru amortizarea lui serveşte numai prisosul din venitul anual. Aceste deosebite împrejurări recer și deosebite considerațiuni pentru creditul agricol. Mai ales două însușiri principale trebuie să aibă acest credit: să fie dat pe *termini mai lungi* și să fie ieftin, adecă cu o *mică dobândă*. Creditul ipotecar recere și o a treia condițiune: împrumutul să se amortizeze în *anuități mici* și să fie *nerambursabil*. Numai astfel întocmit creditul poate promovă interesele țaranului român și poate ridică nivelul economic al poporului.

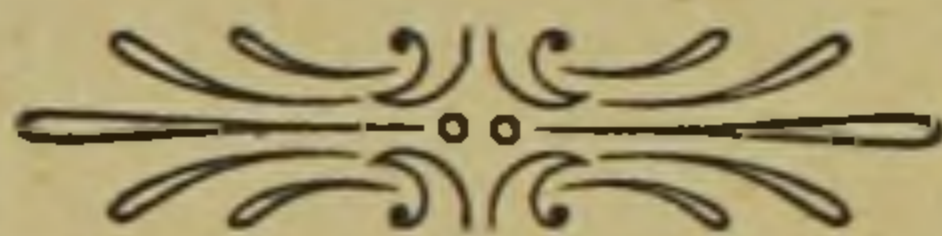
Imprumuturile cu dobânzi mari, așa precum le oferă organizațiunea actuală a creditului, apasă fără îndoială pe țaran, fiindcă el pe căi și cu mijloace normale nu poate să urce venitul economiei sale așa că peste cheltuieli să plătească și dobânzile mari după împrumut. Indesebi îl apasă creditul oferit de băncile mai mici, cari urcă dobânda până la usură. Această apăsare o simte țaranul cu atât mai intensiv cu cât i-se oferă creditul pe termine scurte; prolongațiunea admisă de bănci ca regulă nu paralisează acest rău decât în parte. Debitorul a scăpat prin prolongațiune de plata la termin a capitalului, dar s'a ales cu alte cheltuieli peste dobânda mare, și împrumutul devine și mai apăsător. De regulă

împrumutatul nici nu-și dă seamă de acest rău, decât după un șir de ani când insuficiența mijloacelor sale reduse din an în an, devine reală, adică venitul economiei nu mai ajunge la plata tuturor cheltuielilor. În asemeni condițiuni ale creditului firește progresul economic al poporului este puțin promovat, mai ales după ce nici împrumutul ipotecar nu este scutit de dobânzi mari și termine scurte. Afară de »Albina« nici o bancă nu este în pozițiune a încuviința cu credite nerambursabile și împrumuturi ipotecare amortisabile prin anuități mici. Astfel acela care a cumpărat pământ cu ajutorul băncilor noastre este în primejdia permanentă de a fi silit să restituie capitalul când nu-i dă mână, sau să ajungă în nouă încurcături bănești când ani mai puțin roditori nu-i permit să plătească anuitatea mare.

Săteanul agricultor avizat prin forța împrejurărilor la credit va mai găsi încă o scădere mare în organizațiunea actuală a băncilor și anume, că el nu-și poate regula în satul lui *direct* cu banca afacerile sale de credit. Acest neajuns băncile au căutat să-l micșoreze prin instituirea de oameni de încredere la sate, cari sunt totodată și garanți pentru săteanul împrumutat. Prin acest mijloc săteanul este însă puțin ajutat, căci trebuie să plătească și pe acest om de încredere al băncii. Pe o altă cale la aparență mai bună au pornit aceia, cari au fondat bănci la sate. Dar nici așa interesul săteanului n'a putut fi salvat. Băncile mici acționare speculează avantajul săteanului de a-și regula afacerile de credit la el acasă și urcă dobânda uneori până la uzură.

Nu toate din aceste principale scăderi ale băncilor noastre sunt organice. Unele din ele s'ar

putea deci înlătura sau cel puțin micșora. Și micșorarea lor ar fi un mare câștig, căci țăranul agricultor s'ar simți mai puțin apăsător. Dobânda mare după împrumuturi nu este o scădere organică; ea poate fi readusă fără ca aceasta reducere să fi condiționată de o modificare în constituțiunea băncilor. Terminele scurte, rambursabilitatea împrumuturilor ipotecare, stângerea lor fără anuități sau cu anuități mari, și centralizarea operațiunilor în legătură cu băncile uzurare la sate sunt scăderi organice. Ele nu pot fi înlăturate nici micșorate decât prin o direcțiune nouă ce s'ar da băncilor.

VIII. Reforme pe baze vechi și noi.

Mai ales trei cauze principale contribuie pentru dobânzile după împrumuturile acordate de băncile românești să fie mari sau prea mari: principiul speculativ al acționarilor, cheltuielile mari administrative și cererea progresivă de credite.

Principiul speculativ al acționarilor este considerat ca o scădere organică a societăților pe acțiuni. La noi însă unde acționarii au ieșit din mijlocul poporului și în fruntea băncilor se găsesc bărbați distinși și binemeritați tocmai pentru patriotismul lor cald suntem îndreptățiți a calcula cu o moderațiune în aplicarea acestui principiu. Băncile românești n'au ieșit numai din tendențe de speculă ci și din simțeminte naționale ca poporul să fie ajutat în avântul său economic. Trebuie să și recunoaștem fără rezervă că băncile noastre, mai ales cele mari, se silesc a pune un frâu speculațiunii, care ar putea fi cu mult mai mare decât este în realitate. Dupăce însă între băncile particulare nu există nici o legătură organică, frâul nu se strânge pe tot locul în aceiaș măsură, iar' cererea intensivă de credite nesatisfăcută nu permite ca pe calea firească a concurenții băncile să fie silite la cea mai mare moderațiune posibilă. Aceasta moderațiune va trebui să fie și în viitor ținta societăților noastre pe acțiuni pentru a se apropia tot mai mult re-

cerinții obștești ale organizației de credit. Acționarii obțin după bilanțul din 1906, precum am văzut în capitolele premergătoare o dobândă de șasesprezece la sută. Dobânda aceasta este fără îndoială prea mare și incompatibilă cu cerințele creditului ipotecar și agricol. Peste jumătate din numărul băncilor întrece însă și aceasta medie de șasesprezece la sută și ajunge progresiv până la optzeci la sută. De altă parte rezultatul că profitul net crește în proporție inversă cu capitalul de operațiune este o dovadă că băncile mai mici, cari s'au fondat în ultimul deceniu, înșamnă un *regres* în organizațiunea creditului, căci în loc ca principiul speculativ să se modezeze el să accentuiască și mai mult. Vor trebui luate deci cele mai serioase măsuri, ca profitul băncilor să fie redus peste tot și ca băncile mai mici să se înfrâneze în dezvoltarea principiului speculativ.

Pentru a demonstra prin exemple vii că băncile românești au în direcțiunea aceasta încă un câmp larg de activitate înaintea lor, ne referim la două întreprinderi comerciale germane similare, în care au succes a înăbuși aproape principiul speculativ. Una, societate pe acțiuni și cealaltă, o însoțire, fac afaceri considerabile în folosul obștesc. »Hermannstädter Allgemeine Sparcassa« din Sibiiu dispune de un capital de operațiune de 79·3 milioane coroane și are un profit net de 0·24 mil. cor. sau 0·30%. »Bodenkreditanstalt« tot în Sibiiu dispune de un capital de operațiune de 68·1 mil. cor. și are un profit net de 0·23 mil. cor. sau 0·33%. Amândouă la un loc dispun de 147·4 mil. cor. — cu 18·5 mil. mai mult decât toate 123 bănci ro-

mânești — și au un profit net de 0·47 mil. cor. — cu 1·81 mil. cor. mai mic decât al băncilor românești. Dacă ar succeda a anihila și la băncile românești principiul speculativ în aceeași măsură în care a succes acestor două bănci germane mari, profitul net al băncilor românești ar scădea dela 2·28 mil. cor. la 0·60 mil. Suma de 1·68 mil. cor. care să câștigă astăzi peste aceasta cifră ar servi în mod firesc la scăderea dobânzilor în folosul țaranului agricultor. Înainte de a să lua institutele germane de model s'ar face un pas însemnat când băncile române s'ar modera în râvna de câștig, cel puțin până la punctul, la care a ajuns »Albina«. Profitul net al »Albinei« este 0·95% după capitalul de operațiune; pe acest picior pus profitul net al băncilor românești ar scădea cu 1·06 mil. cor.

Cheltuielile de administrație, un alt factor la urcarea dobânzii, sunt de asemenea mari și vor putea fi cu atât mai ușor reduse cu cât urcarea lor nu este motivată decât prin deprinderi rele, de cari se molipsesc ținuturi întregi. Pentru administrația băncilor la Arad, la Oradea-mare, la Lugoj, la Alba-Iulia etc. să fie mai scumpă decât la Sibiiu? Avem și aici a face cu o scădere organică, care impune o limită în reducerea cheltuielilor. Numărul mare a băncilor mici nu permite scăderea cheltuielilor în proporția capitalului de operațiune. Dacă ar exista numai o singură bancă centrală cu 129 mil. cor. capital de operațiune, nici cele mai exagerate pretențiuni n'ar fi în stare să urce cheltuielile până la cifra de 1½ mil. cor. câte se cheltuiesc astăzi cu cele 123 bănci. »Sparkassa« și »Bodenkreditanstalt« cu capitalul lor de 147 mil. cor. nu

cheltuiesc decât 0·43 mil. (0·30%) Milionul și mai bine care băncile românești decentralizate îl cheltuiesc mai mult, nu cade însă nici decât numai în sarcina acestei descentralizări. Este un fel de spirit boieresc, care a cuprins o parte însemnată din administrațiile băncilor românești și le determină a fixa cu mână largă bugetele de cheltuieli. Acest spirit boieresc trebuie să dispară în fața greutăților mari, cu care să luptă țărănimea și cheltuielile trebuie reduse în mod însemnat. Apelul acesta este adresat în prima linie băncilor mai mari. În strângerea cheltuielilor nici »Albina« nu s'a putut coborî sub 0·70%; înaintea ei, lângă ea și aproape de ea găsim numai »Cassa de păstrare« din Mercurea, »Cassa de păstrare« din Seliște, »Luceafărul«, »Timișana« și »Lugoșana«; toate celelalte bănci mari să țin la un nivel urcat de cheltuieli. Luând de bază cheltuielile »Cassei de păstrare« din Mercurea, băncile mari ar putea reduce din cheltuieli peste 0·3 mil. cor. Și la băncile mijlocii și mai mici, admițându-le 1% întreg ca cheltuieli, s'ar face reduceri de 0·15 mil. Dar în urma urmelor ce piedici reale ar sta în calea băncilor românești mari ca să scadă cheltuielile până la 0·30% ca cele germane? Pentru băncile mijlocii și mici n'ar putea fi constrânse prin mijloace morale și materiale ca să nu treacă cu cheltuielile peste o jumătate de procent? Dacă ar succeda aceasta reducere mai însemnată, băncile mari ar cheltui numai 296 mii în loc de 1 mil. 41 mii, iar băncile mai mici 150 mii în loc de 470 mii, și ar rămânea peste un milion pe fiecare an pentru scăderea dobânzilor în folosul țărănimei.

Tendența a lărgi afacerile prin orice mijloc

bun-rău este aproape generală la băncile românești. Cassele de păstrare uită de datorința lor a investi o parte din capitalele depuse spre fructificare în efecte publice, numai pentru a avea mai mare capital pentru împrumuturi. Fondurile de rezervă sunt turnate și ele tot în împrumuturi. Prin dobânzi mari pentru depuneri băncile, mai ales cele mici, atrag din ce în ce mai multe capitale spre a fi investite în împrumuturi. Actele de împrumut sunt amanetate și ele de bănci, pentruca și în acest mod capitalul pentru împrumuturi să fie sporit; aproape o pătrime a capitalului de operațiune, 30 mil. cor. sunt procurate pe aceasta cale de bănci. Un număr destul de considerabil de bănci, între cari și mari («Luceafărul», »Sentinela«, »Sebeșana« din Caransebeș), apar ca un fel de comisionari cari împrumută capitale împrumutate. Intre cele vr'o 30 bănci mai mici, cari iau rolul de comisionari, se găsesc și însoțirile sătești din jurul Sibiiului. Tendența aceasta a satisface cu orice preț cererei mari de credit înrăurește firește în mod însemnat ca dobânzile după împrumuturi să fie urcate. Risicul casselor de păstrare cu portfoliul lor de efecte proprii de împrumut este tradus într'o dobândă mare, care ar despăgubi încâtva banca pentru pierderile în vremuri de crize. Dobânda mare după depunerile de fructificare reclamă negreșit o dobândă și mai mare după împrumuturi. Capitalul luat cu împrumut de bănci, ia băncilor puțința a conduce ele politica dobânzilor și le silește a se conforma capitaliștilor dela care să împrumută. Cele 30 milioane vârate în capitalul de operațiune al băncilor pot să dicteze, și cele 100 de milioane, de care băncile ar dispune liber, să supun bu-

curos acestei dictaturii, fiindcă acționarii din dobânzi mari pot numai profita.

Este un principiu al economiei politice, că cererea mare de credit să rămână mai bine nesatisfăcută, decât să fie satisfăcută cu orice preț. Este mai avantajios pentru popor, ca economia agricolă, meseria, industria, comerțul, care numai prin credite s'ar putea ridica, să fie lipsite de aceste credite, decât să le fie date în condițiuni grele. Din acest punct de vedere tendența băncilor noastre de a-și spori pe orice cale capitalul destinat a fi dat cu împrumut trebuie combătut. Cassele de păstrare să reducă dobânzile după depuneri până la limita trasă în mod firesc de înteserele împrumutaților și o parte din depuneri să nu fie elocate în împrumuturi. Astfel capitalul destinat pentru împrumuturi s'ar reduce, dar băncile ar ajunge în pozițiune a stăpâni cu desăvârșire dezvoltarea creditului pe baze sănătoase și în mod prielnic pentru popor fără ca să se receară jertfe considerabile din partea acționarilor. După calculi aproximativi profitul net al acționarilor s'ar menține în acest caz la zece la sută după capitalul lor vărsat, dobânda după împrumuturi însă nu s'ar urca peste 7⁰/₁₀₀, și dobânda după depuneri spre fructificare n'ar trece peste 4^{1/2}⁰/₁₀₀. Dacă în aceste cadre băncile ar folosi și credite pentru sporirea capitalului de operațiune, aceste credite s'ar supune de bună voie condițiilor impuse de bănci și nu vice-versa.

În ce mod băncile vor ajunge așa modera râvna de câștig, așa reduce cheltuielile și așa restrânge capitalul destinat împrumuturilor este o întrebare ce le privește în prima linie pe ele. Necesitatea acestor măsuri este constatată și re-

zultă din promovarea intereselor mari economice ale poporului.

Terminul lung pentru împrumuturi peste tot, reclamat atât de creditul mobilier cât și de cel ipotecar, stângerea împrumutului ipotecar prin anuități mici și nerambursabilitatea lui, și în fine posibilitatea ca țăranul agricultor să-și reguleze în satul său toate afacerile de credit fără mijlocitori plătiți sunt pretensiuni, cari nu pot fi satisfăcute prin actuala organizațiune, sau pot fi îndeplinite numai în parte și în măsură redusă. Să opune acestor pretenziuni constituția băncilor. Ca casse de păstrare ele nu pot acorda termine lungi pentru împrumuturi, prin urmare nici nerambursabilitatea lor sau amortizarea prin anuități. Numai partea capitalului de operațiune, care nu provine dela depunători, poate să servească la împrumuturi cu termine lungi. Această parte este astăzi considerabilă, așa că ar forma o bază pentru nouă întocmiri în aceasta direcție. Capitalul fundamental (14·13 mil.) fondurile de rezervă (22·03 mil.) și scrisurile fonciare (5·71 mil.) sumează la aproape 42 mil. cor. cari sunt la dispozițiunea fără restricțiune a băncilor. Dacă acest fond de 42 mil., care sporește an de an prin dobânzile fondurilor de rezerve și ar putea fi augmentat prin emisiuni nouă de scrisuri fonciari, s'ar destina prin întocmiri anume pentru creditul mobilier cu termine lungi pentru creditul ipotecar nerambursabil și amortisabil prin anuități mici obligatorii, cu dobânzi scăzute, s'ar face un pas însemnat în perfecționarea organizațiunii de credit românești. Fiind totodată constrânse cassele de păstrare a investi o parte corăspunzătoare din depuneri în efecte publice, se reduce

capitalul destinat pentru împrumuturi cu termene scurte, desavantajoase țărănimii, și se pune o stavilă firească pentru prosperarea băncilor comisionare și a celor uzurare. Fondul de 42 mil. ar putea fi augmentat în anumite condițiuni prin atașarea de fonduri publice, pe care autoritățile competente le ar pune la dispozițiunea băncilor pe lângă garanțiile necesare. Astfel s'ar satisface cererei juste, ridicate în sinodul arhidiecezan din Sibiiu în anul 1908 pentru o așa numită bancă »culturală«, și organizațiunea actuală a creditului ar pierde mult din caracterul ei profesional de câștig, și ar deveni o instituțiune națională de cultură și progres.

Pentruca organizațiunea să devină completă, rămâne satisfacerea pretensiunii privitoare la băncile satești. Necesitatea înființării lor și importanța lor mare nu numai pentru dezvoltarea noastră economică, este evidentă. În România ele în decurs de vr'o câțiva ani au schimbat cu desăvârșire raporturile țărănimii. Actuala organizațiune a băncilor românești n'are facultatea a se ramifica până la sate, dar nici nu este de lipsă să o aibă pentruca să se înființeze băncile satești. Aceste pot avea organismul lor propriu. Raporturile între băncile satești și băncile mai mari se regulează ele dela sine. Sistemul Raiffeisen este fără îndoială cel mai perfect tip pentru băncile satești. Inceputul ce s'a făcut în jurul Sibiiului cu fundarea astorfel de bănci satești merită toată recunoștința, deși încercarea nu se poate declara ca reușită. Băncile aceste la sate au cedat cererii mari de credit și și-au întins operațiunile atât de tare, încât au suferit până și principiile întemeierii lor. Greșelile sunt însă corigibile și acțiunea pentru

nouă fundări n'ar trebui lăsată numai în grija Reuniunii agricole, ci toate instituțiunile noastre culturale împreună cu băncile mari sunt datoare să promoveze aceasta acțiune în mod sistematic și pentru toată țara.

Nu intrăm în amănunte în ceea ce privește aceste întocmiri organice, și nu ne pronunțăm asupra realizibilității lor practice. Stăruim însă pentru o soluțiune în direcția indigitată, desemnată de necesități imperative. Scăderile organizațiunii actuale ies din ce în ce mai mult la iveală, ele vor produce nemulțumiri progresive și dacă băncile de astăzi nu vor ști să micșoreze și să înlătore aceste scăderi nu poate prinde mirare pe nimeni, când ideia unei nouă organizațiuni a creditului prinde rădăcini și va câștiga tot mai mulți aderenți. Banca »Lumina« delă Sibiiu este deja o încercare a porni pe alte căi. Lupta ce s'ar încinge pe acest tărâm ne-ar costa mai mult decât o conformare și o îndreptare în cadrele actualii organizațiuni. În cazul când s'ar dovedi că aceasta conformare este peste putință poporul român, împins de necesități, va trebui să se ocupe de înființarea unei instituțiuni economice, în care câștigul profesional al acționarilor ne aflând loc se pot valida toate pretensiunile juste de credit ale țaranului agricultor. Aceasta instituțiune publică, dotată de toate fondurile publice românești și de toate prisoasele bănești ale poporului, va fi destul de puternică pentru a-și croi un drum larg, nu în folosul ei, ci în folosul poporului, de care este susținută.

I. Capitalul de subscripțiune al băncilor.

Numirea, localitatea și anul înființării băncii	Capitalul societar în mii cor.
A) Societăți pe acțiuni.	
a) Bănci cu peste 200 mii capital societar.	
1. »Albina«, Sibiu, 1872	1200·0
2. »Victoria«, Arad, 1887	1200·0
3. »Bihoreana«, Oradea-mare, 1898	600·0
4. »Timișana«, Timișoara, 1885	600·0
5. »Oraviceana«, Oravița, 1892	550·0
6. »Ardeleana«, Orăștie, 1885	500·0
7. »Făgetana«, Făget, 1891	400·0
8. »Silvania«, Șimleu, 1888	369·8
9. »Lugoșana«, Lugoș, 1889	300·0
10. »Economul«, Cluj, 1886	297·3
11. »Sentinela«, Satu-nou, 1895	260·0
12. »Patria«, Blaj, 1886	220·0
13. »Poporul«, Lugoș, 1900	220·0
14. »Murășana«, Reghinul-săsesc, 1886	200·0
15. »Hățăgana«, Hațeg, 1888	200·0
16. »Someșana«, Dej, 1890	200·0
17. »Sătmăreana«, Seini, 1892	200·0
18. »Agricola«, Lugoș, 1894	200·0
19. »Luceafărul«, Vârșeț, 1894	200·0
20. »Sălăgeana«, Jibău 1897	200·0
20 bănci	8117·1
b) Bănci cu 100–200 mii capital societar.	
21. »Păstoriul«, Timișoara, 1903	160·0
22. »Cassa de păstrare«, Sasca-montană, 1896	150·0
23. »Grănițerul«, Dobra, 1898	150·0
24. »Sebeșana«, Caransebeș, 1902	150·0
25. »Cassa de păstrare«, Mercurea, 1898	128·0
26. »Furnica«, Făgăraș, 1883	120·0
27. »Parsimonia«, Bran, 1895	120·0
28. »Vlădeasa«, Banfi-Huedin, 1895	120·0
29. »Arieșana«, Turda, 1887	115·0
30. »Bocșana«, Bocșa-montană, 1895	100·0
31. »Chiorana«, Șomcuta-mare, 1901	100·0
32. »Codreana«, Băsești, 1906	100·0
33. »Coroana«, Bistrița, 1903	100·0
34. »Dacia«, Orăștie, 1901	100·0
35. »Industria«, Deva, 1905	100·0

Numirea, localitatea și anul înființării băncii	Capitalul societar în mii cor.
36. »Iulia«, Alba-Iulia, 1892	100·0
37. »Lipovana«, Lipova, 1893	100·0
38. »Mercur«, Năsăud, 1899	100·0
39. »Nădlăcana«, Nădlac, 1897	100·0
40. »Racoțana«, Șeica-mare, 1895	100·0
41. »Răureana«, Capolnoc-Mănăstur, 1899	100·0
42. »Sebeșana«, Sebeșul-săsesc, 1887	100·0
43. »Steaua«, Roman-Petre, 1897	100·0
23 bănci	2613·0
c) Bănci cu 50–100 mii capital societar.	
44. »Ciacovana«, Ciacova, 1904	90·0
45. »Nera«, Bozoviciu, 1897	90·0
46. »Bistrițeană«, Bistrița, 1888	80·0
47. »Geogeană«, Geoagiu, 1904	80·0
48. »Creditul«, Zernești, 1903	80·0
49. »Dunăreana«, Timiș-Cuvin, 1900	80·0
50. »Murășanul«, Maria-Radna, 1897	80·0
51. »Olteana«, Viștea-de-jos, 1893	80·0
52. »Coroana«, Timișoara, 1905	79·2
53. »Berzovia«, Jidovin, 1899	70·0
54. »Corvineana«, Hunedoara, 1895	70·0
55. »Plugariul«, Căcova, 1902	70·0
56. »Agricola«, Ecica, 1905	67·3
57. »Economia«, Cohalm, 1902	65·0
58. »Zărândeana«, Băița, 1898	64·0
59. »Auraria«, Abrud, 1887	60·0
60. »Banca populară«, Dej, 1901	60·0
61. »Jiana«, Petroșeni, 1904	60·0
62. »Cordiana«, Fofeldea, 1897	60·0
63. »Detunata«, Bucium, 1895	60·0
64. »Târnăveana«, Sighișoara, 1905	60·0
65. »Voileana«, Voila, 1904	60·0
66. »Doina«, Câmpeni, 1895	60·0
67. »Armonia«, Cincul-mare, 1903	50·0
68. »Câmpiana«, Mociu, 1905	50·0
69. »Cugiereana«, Cugir, 1902	50·0
70. »Mielul«, Poiana-Sibiiului, 1891	50·0
71. »Panciovana«, Panciova, 1905	50·0
72. »Șercăiana«, Șercaia, 1903	50·0
73. »Șoimul«, Vașcău, 1905	50·0
74. »Țibleșana«, Caianul-mic, 1902	50·0
75. »Zlăgneana«, Zlagna, 1898	50·0
32 bănci	2075·5

Numirea, localitatea și anul înființării băncii	Capitalul societar în mii cor.
d) Bănci cu mai puțin de 50 mii capital societar.	
76. »Bănățana«, Bucovăț, 1901	40·0
77. »Beregsana«, Beregsău, 1895	40·0
78. »Fortuna«, Rodna-veche, 1884	40·0
79. »Porumbăceana«, Porumbacul-de-jos, 1900	40·0
80. »Sacana«, Sacul, 1905	40·0
81. »Ulpiana«, Grădiște, 1891	38·3
82. »Concordia«, Uzdin-Ozora, 1893	31·0
83. »Comuna«, Căvăran, 1903	30·8
84. »Munteana«, Corniareva, 1905	30·0
85. »Brădetul«, Orlat, 1893	25·0
86. »Șoimușeana«, Șoimuș, 1894	25·0
87. »Ternovana«, Ternova, 1904	25·0
88. »Chisetiana«, Chisetău 1896	24·7
89. »Avrigeana«, Avrig, 1903	20·0
90. »Cârțișoreana«, Streza-Cârțișoară 1905 . .	20·0
91. »Plugariul«, Săcădate 1897	20·0
92. »Râșnoveana«, Râșnov, 1903	20·0
93. »Unirea«, Vad, 1900	20·0
94. »Venețiana«, Veneția-de-jos, 1901	20·0
95. »Turnu-Roșu«, Boița, 1903	18·1
96. »Ligediana«, Liget, 1896	16·9
97. »Monoreana«, Monor, 1895	10·0
98. »Schintea«, Tăure, 1896	10·0
23 bănci	604·8
R e s u m a t.	
a) 20 bănci cu peste 200 mii Cor. capital societar	8117·1
b) 23 » » 100—200 » » » »	2613·0
c) 32 » » 50—100 » » » »	2075·5
d) 23 » » mai puțin de 50 mii cor. capital soc.	604·8
98 societăți pe acțiuni	13410·4
B) Insoțiri.	
a) Insoțiri obișnuite.	
99. »Aurora«, Năsăud, 1873	168·5
100. »Speranța«, Prundul-Bârgăului, 1885 . .	113·0
101. »Crișana«, Brad, 1891	100·6
102. »Economia«, Lugoj, 1897	79·5
103. »Agricola«, Hunedoara«, 1902	46·5

Numirea, localitatea și anul înființării băncii	Capitalul societar în mii cor.
104. »Hunedoara«, Deva, 1885	31·9
105. »Cassa de împrumut«, Biczaz, 1897	29·1
106. »Cassa de păstrare«, Săliște, 1884	26·0
107. »Izvorul«, Sângiorgiul-român, 1904	23·9
108. »Asociațiunea de economii și ajutor«, Ghiroc 1898	22·9
109. »Hondoleana«, Hondol, 1895	20·6
110. »Reuniunea de împrumut și păstrare«, Ilva- mare, 1885	19·2
111. »Buciumana«, Bucium-Poeni, 1900	10·8
112. »Buna«, Feleacul-săsesc, 1897	4·1
14 bănci	696·6
b) Insoțiri sătești Raiffeisen.	
113. Insoțirea în Pianul-de-sus 1898	6·3
114. » » Loman 1902	4·5
115. » » Apoldul-mic, 1896	4·0
116. » » Aciliu, 1898	3·1
117. » » Veștem, 1899	2·2
118. » » Rechita, 1898	1·9
119. » » Pianul-de-jos 1905	1·8
120. » » Bungard, 1900	1·6
121. » » Ilimbav, 1900	1·3
122. » » Nucet, 1903	1·3
123. » » Roșia-săsească, 1894	1·2
11 bănci	29·2
R e s u m a t.	
14 Insoțiri obișnuite	696·6
11 » » sătești	29·2
25 Insoțiri	725·8
R e s u m a t t o t a l.	
98 Societăți pe acțiuni	13410·4
25 însoțiri	725·8
123 bănci	14136·2

II. Capitalul de operațiune al băncilor.

Numirea băncii	Anii de bilanț	Capital de subscrip.		Fonduri proprii			Fonduri streine						Capital de operațiune în mii cor.		
		mii cor.	%	Capital de subscrip. și rezerve	Capitale transitorii	S u m a	Depuneri spre fructificare	Reescont		Creditori		S u m a			
								mii cor.	%	mii cor.	%	mii cor.		%	mii cor.
A) Bănci capitale.															
1. Albina ¹⁾	35	1200·0	9	2561·5	2	3025·3	11	21608·1	77	2164·0	8	1314·7	4	25086·8	28112·1
2. Victoria	20	1200·0	20	2153·7	2	2362·9	22	5574·9	51	2911·7	26	145·7	1	8632·3	10995·2
3. Timișana	22	600·0	15	764·4	3	917·3	18	2386·2	45	864·4	16	1078·7	21	4329·3	5246·6
3 bănci	25	3000·0	12	5479·6	2	6305·5	14	29569·2	66	5940·1	14	2539·1	6	38048·4	44853·9
B) Bănci mai mari.															
4. Ardeleana	22	500·0	20	944·6	3	1087·8	23	2718·3	56	668·0	14	357·9	7	3744·2	4832·0
5. Silvania	19	396·8	18	705·5	3	808·9	21	1969·5	50	1142·1	28	31·9	1	3143·5	3952·4
6. Patria	21	220·0	19	693·8	3	811·1	22	2622·5	73	139·0	4	23·3	1	2784·8	3595·9
7. Oraviceana	15	550·0	24	819·2	3	927·3	27	1777·2	51	613·1	17	168·7	5	2559·0	3486·3
8. Bihoreana	9	600·0	23	713·6	3	812·9	26	1449·6	46	850·2	27	15·7	1	2315·5	3128·4
9. Economul	21	297·3	19	497·8	3	574·6	22	1367·9	51	621·6	23	105·7	4	2095·2	2669·8
10. Lugoșana	18	300·0	14	354·6	3	419·0	17	1491·8	60	548·3	22	17·1	1	2057·2	2476·2
11. Luceafărul	13	200·0	11	265·1	2	324·6	13	760·4	31	409·9	16	948·9	40	2119·2	2443·8
12. Bistrițeană	19	80·0	14	267·6	3	323·7	17	892·6	46	463·8	24	273·0	13	1629·4	1953·1
13. Cassa de păstrare, Seliște	23	26·0	11	217·4	2	257·2	13	1661·9	87	—	—	—	—	1661·9	1919·1
14. Sentinela	12	260·0	15	278·6	3	336·0	18	485·7	26	658·5	35	385·9	21	1530·1	1866·1
15. Făgetana	16	400·0	28	522·6	2	565·2	30	858·7	47	381·6	21	35·5	2	1278·8	1841·0

16. Someșana	17	200·0	374·1	20	56·2	3	430·3	23	711·8	39	674·9	38	—	3·1	1389·8	77	1820·1
17. Furnica	24	120·0	227·6	15	58·5	3	286·1	18	1263·7	82	—	—	—	—	1263·7	82	1549·8
18. Lipovana	14	100·0	169·6	11	41·3	3	210·9	14	1006·5	67	251·5	17	2	22·4	1280·4	86	1491·3
19. Sătmăreana	15	200·0	290·0	20	57·7	4	347·7	24	587·9	41	474·3	33	2	13·1	1075·3	76	1423·0
20. Aurora	34	168·5	308·9	23	27·2	2	336·1	25	988·3	75	—	—	—	—	988·3	75	1324·4
21. Sebeșana, Sebeșul-săs.	20	100·0	237·1	18	43·3	3	280·4	21	866·8	66	129·2	9	4	41·0	1037·0	79	1317·4
22. Vlădeasa	12	120·0	181·0	14	41·5	3	222·5	17	810·5	64	77·2	6	13	165·8	1053·5	83	1276·0
23. Crișana	16	100·6	211·9	17	58·8	5	270·7	22	847·1	67	140·0	11	0	8·2	955·3	78	1266·0
24. Poporul	7	220·0	268·9	21	47·5	4	316·4	25	686·9	54	205·4	16	5	57·5	949·8	75	1266·2
25. Murășana	21	200·0	285·0	24	34·5	3	319·5	27	855·5	71	30·0	2	—	—	885·5	73	1205·0
26. Iulia	15	100·0	243·2	21	51·0	5	294·2	26	826·8	73	—	—	—	7·5	834·3	74	1128·5
27. Casa de păstrare, Miercurea	9	128·0	172·6	16	28·8	2	201·4	18	887·0	82	—	—	—	—	887·0	82	1088·4
28. Hățăgana	19	200·0	259·5	24	30·8	3	290·3	27	748·8	70	26·6	3	0	2·4	777·8	73	1068·1
29. Selegeana	10	200·0	258·3	24	41·8	4	300·1	28	507·3	48	254·4	24	0	3·8	765·5	72	1065·6
30. Sebeșana, Caransebeș	15	150·0	185·2	17	46·4	4	231·6	21	318·6	30	456·5	45	4	43·0	818·1	79	1049·7
31. Arieșana	20	115·0	257·7	26	28·6	3	286·3	29	668·1	66	—	—	5	53·7	721·8	71	1008·1
	17	6225·0	10211·0	19	1661·8	3	11872·8	22	30637·7	56	9219·1	17	5	2785·1	42641·9	78	54514·7
C) Bănci mijlocii.																	
32. Nădlăcana	10	100·0	116·6	12	18·1	2	134·7	14	300·6	31	527·2	54	—	6·8	834·6	86	969·3
33. Grănițerul	9	150·0	210·5	22	33·3	4	243·8	26	328·5	34	370·6	40	—	—	699·1	74	942·9
34. Auraria	20	60·0	235·5	25	34·6	4	270·1	29	557·6	61	89·6	10	0	1·0	648·2	71	918·3
35. Chiorana	6	100·0	137·9	17	29·5	3	167·4	20	383·1	45	286·3	35	0	4·0	673·4	80	840·8
36. Agricolă, Lugoj	13	200·0	206·9	25	29·7	3	236·6	28	221·8	27	358·6	44	1	8·3	588·7	72	825·3
37. Corvineana	12	70·0	149·6	19	42·9	5	192·5	24	512·1	63	107·4	13	0	2·4	621·9	76	814·4
38. Doina	12	60·0	116·9	14	27·5	4	144·4	18	430·1	53	232·3	29	—	—	662·4	82	806·8

¹⁾ La depuneri sunt adăugate și scrisurile fonciare în suma de 5,715.000 cor., scăzând aceste depunerile spre fructificare sunt numai 15,530.000 cor. sau 55% din capitalul de operațiune.

Numirea băncii	Anii de bilanț	Capital de subscripț.		Fonduri proprii				Fonduri streine				Capital de operațiune în mii cor.					
		mii cor.	%	Capital de subscripț. și rezerve	Capitale transitorii		Suma	Depuneri spre fructificare	Reescont		Creditori		Suma				
					mii cor.	%			mii cor.	%				mii cor.	%	mii cor.	%
39. Dacia	6	100.0	17	138.6	18.1	2	156.7	19	235.9	29	362.7	46	47.4	6	646.0	81	802.7
40. Păstorul	4	160.0	21	166.7	35.4	5	202.1	26	322.7	42	229.2	30	17.9	2	569.8	74	771.9
41. Mercur	8	100.0	21	153.7	29.5	4	183.2	25	464.1	63	19.2	3	66.0	9	549.3	75	732.5
42. Mielul	16	50.0	11	84.1	19.2	3	103.3	14	618.1	86	—	—	—	—	618.1	86	721.4
43. Nera	10	90.0	18	129.0	34.4	5	163.4	23	199.7	29	317.2	46	9.6	2	526.5	78	689.9
44. Racotana	12	100.0	19	122.6	22.6	3	145.2	22	257.3	40	247.2	37	4.1	1	508.6	78	653.8
45. Murășanul	10	80.0	17	108.3	26.1	4	134.4	21	269.3	41	245.1	38	1.6	0	516.0	79	650.4
46. Basa de păstrare, Sasca	11	150.0	29	187.0	20.9	3	207.9	32	254.4	40	184.3	28	2.0	0	440.7	68	648.6
47. Banca populară, Dej	6	60.0	12	77.0	32.0	5	109.0	17	259.4	42	252.2	41	3.7	—	515.3	83	624.3
48. Coroana, Bistrița	4	100.0	17	108.8	17.8	3	126.6	20	159.5	26	266.2	43	66.2	11	491.9	80	618.5
49. Parsimonia	12	120.0	24	148.3	24.9	4	173.2	28	444.6	72	—	—	—	—	444.6	72	617.8
50. Râureana	8	100.0	26	149.5	28.9	5	178.4	31	306.8	52	91.4	16	5.9	1	404.1	69	582.5
51. Târnăveana	2	60.0	11	60.5	11.1	2	71.6	13	208.3	37	261.2	46	18.8	4	488.3	87	559.9
52. Bocșana	12	100.0	28	141.2	18.1	4	159.3	32	270.5	52	84.4	16	—	—	354.9	68	514.2
53. Dunăreana	7	80.0	18	90.4	18.4	3	108.8	21	202.9	40	197.8	39	1.3	—	402.0	79	510.8
54. Ciacovana	3	90.0	19	94.7	17.0	3	111.7	22	69.9	14	269.8	53	53.3	11	393.0	78	504.7
28 bănci	9	2280.0	19	3134.3	590.0	4	3724.3	23	7277.1	44	4999.9	31	320.4	2	12597.4	77	16321.7
D) Bănci mici.																	
55. Economia, Cohalm	5	65.0	14	69.3	18.7	5	88.0	17	290.3	60	113.8	23	1.3	0	405.4	84	493.4
56. Olteana	4	80.0	19	90.4	24.6	5	115.0	24	310.7	63	62.6	13	0.1	0	373.4	76	488.4
57. Steaua	10	100.0	24	114.1	21.5	3	135.6	29	184.4	40	138.9	29	8.0	2	331.3	71	466.9

58. Brădetul	14	25.0	61.4	13	14.5	4	75.9	17	385.0	83	—	—	—	—	385.0	83	460.9
59. Șercăiana	4	50.0	55.4	12	21.8	5	77.2	17	279.8	63	88.4	20	1.6	0	369.8	83	447.0
60. Detunata	12	60.0	118.8	27	16.0	4	134.8	31	283.8	65	12.1	3	4.0	1	299.9	69	434.7
61. Voileana	3	60.0	68.9	17	14.2	4	83.1	21	224.9	57	86.6	22	—	—	311.5	79	394.6
62. Fortuna	23	40.0	70.1	18	8.6	2	78.7	20	210.3	54	77.2	19	25.0	7	312.5	80	391.2
63. Coroana, Timișoara	2	79.2	84.0	22	9.3	3	93.3	25	72.4	19	216.7	56	0.6	—	289.7	75	383.0
64. Cordiana	10	60.0	74.4	19	16.9	4	91.3	23	221.2	58	37.8	10	31.4	9	290.4	77	381.7
65. Unirea	7	20.0	34.6	9	17.2	5	51.8	14	283.6	77	34.3	9	—	—	317.9	86	369.7
66. Câmpiana	2	50.0	50.0	14	16.5	5	66.5	19	108.7	31	170.4	50	0.4	—	279.5	81	346.0
67. Zlăgneana	9	50.0	65.0	19	18.5	5	83.5	24	127.1	37	131.5	39	0.9	—	259.5	76	343.0
68. Codreana	2	100.0	100.0	30	10.5	3	110.5	33	66.5	19	163.3	48	—	—	229.8	67	340.3
69. Porumbăceana	7	40.0	54.4	16	15.9	4	70.3	20	268.8	80	—	—	—	—	268.8	80	359.1
70. Jiana	3	60.0	68.3	20	15.2	5	83.5	25	108.7	33	140.7	42	0.9	—	250.3	75	333.8
71. Geogeană	3	80.0	81.2	25	12.4	4	93.6	29	100.5	31	122.4	40	0.6	—	223.5	71	317.1
72. Munteana, Corniareva	2	30.0	55.5	18	10.1	3	65.6	21	48.0	15	201.2	63	1.9	1	251.1	79	316.7
73. Zărândeana	9	64.0	86.8	28	18.9	5	105.7	33	145.3	47	60.9	20	—	—	206.2	67	311.9
74. Speranța, Bârgău	22	113.0	123.4	40	11.3	4	134.7	44	144.7	46	—	—	31.0	10	175.7	56	310.4
75. Cugiereana	5	50.0	65.1	21	12.4	4	77.5	25	164.2	53	68.6	22	—	—	232.8	75	310.3
76. Hunedoara	22	31.9	62.4	20	10.3	4	72.7	24	234.4	76	—	—	—	—	234.4	76	307.1
77. Creditui	4	80.0	84.5	30	12.3	5	96.8	35	178.6	65	—	—	—	—	178.6	65	275.4
78. Plugă iul, Cacova	5	70.0	77.0	31	5.9	2	82.9	33	41.3	17	121.1	50	0.4	—	162.8	67	245.7
79. Agrícola, Ecica	2	67.3	70.2	29	10.5	4	80.7	33	51.6	21	112.7	46	—	—	164.3	67	245.0
80. Agrícola, Hunedoară	5	46.5	61.0	25	1.0	1	62.0	26	102.9	42	62.4	26	16.1	6	181.4	74	243.4
81. Armonia	4	50.0	53.0	22	8.2	3	61.2	25	113.8	50	58.7	25	—	—	172.5	75	233.7
82. Șoimul	2	50.0	50.2	23	10.7	5	60.9	28	34.0	16	115.0	52	9.3	4	158.3	72	219.2
83. Berzovia	8	70.0	77.1	36	9.2	5	86.3	41	46.8	21	83.3	38	—	—	130.1	59	216.4
84. Venețiana	6	20.0	27.5	14	10.8	5	38.3	19	118.5	59	41.6	22	0.3	—	160.4	81	198.7
85. Beregsana	12	40.0	47.0	24	4.5	2	51.5	26	51.8	27	88.3	46	2.4	1	142.5	74	194.0
86. Avrigeana	4	20.0	22.7	12	8.3	4	31.0	16	161.4	83	—	—	1.4	1	162.8	84	193.8

Numirea băncii	Anii de bilanț	Capital de subscripț.		Fonduri proprii				Fonduri streine				Capital de operațiune în mil. cor.				
		mii cor.	%	Capital de subscripț. și rezerve	Capitale transitorii		Suma	Depuneri spre fructificare	Reescont	Creditori	Suma					
					mii c.	%							mii cor.	%	mii cor.	%
87. Tibleșana	5	50.0		57.5	31	10.9	5	68.4	36	61.9	34	54.0	30	115.9	64	184.3
88. Industria	2	100.0		100.4	55	7.2	5	107.7	60	9.1	5	63.1	35	72.2	40	179.9
89. Bănățana	6	40.0		45.5	26	5.1	3	50.6	29	30.3	18	88.3	52	120.1	71	170.7
90. Concordia	14	31.0		50.7	32	6.1	4	56.8	36	31.2	20	70.1	44	101.3	64	158.1
91. Plugariul, Săcădate	10	20.0		24.1	15	5.1	4	29.2	19	110.9	70	17.0	11	128.2	81	157.4
92. Râșnoveana	4	20.0		20.0	13	3.4	3	23.4	16	110.6	77	9.2	7	119.8	84	143.2
93. Ulpiana	6	38.3		54.6	39	7.8	6	62.4	45	10.5	8	64.5	47	75.4	55	137.8
94. Reuniunea, Ilva	22	19.2		30.3	24	4.7	3	35.0	27	92.6	73	—	—	92.6	73	127.6
95. Comuna	4	30.8		34.8	28	5.5	5	40.3	33	18.8	15	64.7	52	84.0	67	124.3
96. Casa de împrumut, Bicăz	10	29.1		36.9	30	6.9	6	43.8	36	39.1	32	33.3	27	79.2	64	123.0
97. Chisetiana	11	24.7		25.5	21	3.2	3	28.7	24	44.2	38	44.1	38	88.3	76	117.0
98. Săcana	2	40.0		44.2	38	6.0	5	50.2	43	18.6	17	46.2	40	64.8	57	115.0
99. Hondoleana	12	20.6		25.3	23	4.1	4	29.4	27	48.1	44	31.8	29	80.0	73	109.4
100. Economia, Lugoj	10	79.5		102.7	93	6.7	7	109.4	100	—	—	—	—	—	—	109.4
101. Ternovana	3	25.0		29.9	28	4.4	4	34.3	32	43.8	41	28.4	27	72.2	68	106.5
102. Cârțișoreana	2	20.0		20.2	19	6.6	6	26.8	25	51.9	48	28.8	27	80.7	75	107.5
103. Ligediana	11	16.9		21.6	26	3.5	5	25.1	31	30.7	37	27.0	32	57.7	69	82.8
104. Buciumana	7	10.8		12.3	15	2.7	3	15.0	18	23.3	29	32.5	40	65.6	82	80.6
105. Insoțirea, Piamul-de-sus	9	6.3		12.3	15	3.0	4	15.3	19	64.2	80	—	—	65.1	81	80.4
106. Șoimușeana	13	25.0		29.2	39	2.5	3	31.7	42	1.0	1	42.1	57	43.1	58	74.8
107. Insoțirea, Apold	11	4.0		9.2	14	2.0	3	11.2	17	13.3	20	—	—	55.5	83	66.7
108. Panciovana	12	50.0		50.1	75	2.3	4	52.4	79	13.8	21	—	—	13.8	21	66.2
109. Schinteia	11	10.0		17.9	30	3.5	6	21.4	36	32.3	53	6.5	11	38.8	64	60.2

110.	Izvorul	13	23.9	24.2	41	3.8	6	28.0	47	31.4	53	—	—	31.4	53	59.4	
111.	Insoțirea, Pianul-de-jos	12	1.8	2.0	4	1.3	2	3.3	6	8.8	14	46.1	80	54.9	94	58.2	
112.	Turnu-Roșu	4	18.1	19.0	42	2.4	5	21.4	47	23.4	52	—	—	23.6	53	45.0	
113.	Insoțirea, Aciliu	9	3.1	5.2	12	1.0	2	6.2	14	25.2	58	12.3	28	37.5	86	43.7	
114.	Asociațiunea, Ghiroc	9	22.9	31.9	79	2.3	5	34.2	84	5.3	13	—	—	6.7	16	40.9	
115.	Monoreana	12	10.0	12.5	34	1.7	3	14.2	37	14.1	39	8.0	24	22.1	63	36.3	
116.	Insoțirea, Veștem	8	2.2	4.7	18	1.0	4	5.7	22	6.6	26	13.5	52	20.1	78	25.8	
117.	Insoțirea, Loman	5	4.5	5.0	20	1.0	4	6.0	24	9.4	36	10.3	40	19.7	76	25.7	
118.	Insoțirea, Ilimbav	7	1.3	3.1	14	1.6	8	4.7	22	2.4	11	15.0	67	17.4	78	22.1	
119.	Insoțirea, Rechita	9	1.9	2.5	13	0.5	3	3.0	18	7.5	39	8.6	45	16.1	84	19.1	
120.	Insoțirea, Nucet	4	1.3	1.7	9	0.8	4	2.5	13	8.9	46	7.7	41	16.6	87	19.1	
121.	Buna	10	4.1	5.4	30	1.5	10	6.9	40	5.3	30	—	—	11.1	60	18.0	
122.	Insoțirea, Roșia	13	1.2	4.1	23	0.2	1	4.3	24	9.4	54	3.8	22	13.2	76	17.5	
123.	Insoțirea, Bungard	7	1.6	1.7	33	0.1	3	1.8	36	1.0	18	2.4	46	3.4	64	5.2	
	69 bănci	8	2631.0	3201.9	23549.2	4	3751.1	27	6222.9	46	3369.3	25	328.0	2	9920.2	73	13671.3
3	bănci capitale	25	3000.0	5479.6	12825.9	2	6305.5	14	29569.2	66	5940.1	14	2539.1	6	38048.4	86	44353.9
28	bănci mai mari	17	6225.2	10211.0	191661.8	3	11872.8	22	30637.7	56	9219.1	17	2785.1	5	42641.9	78	54514.7
23	bănci mijlocii	9	2280.0	3134.3	19590.0	4	3724.3	23	7277.1	44	4999.1	31	320.4	2	12597.4	77	16321.7
69	bănci mici	8	2631.0	3201.9	23549.2	4	3751.1	27	6222.9	46	3369.3	25	328.0	2	9920.2	73	13671.3
	123 bănci	15	14136.2	22026.8	173626.9	3	25653.7	20	73706.9	57	23528.4	19	5972.6	5	103207.9	80	128861.6

R e s u m a t.

2) Din această sumă se scad 6.070.000 cor. scrisuri fonciare ale băncii »Albina« așa că depunerile spre fructificare se sumează numai cu 67,628.900 cor. sau 53%.

III a. Cheltuieli de administrație ale băncilor.

Numirea băncii	Capital de operațiune	Cheltuieli de administrație				în olo după capitalul de oper.
		Salarii, spese	Tantieme	Suma		
		în mii de coroane				
A) Bănci capitale.						
1. Albina	28112·1	164·0	39·7	203·7	0·72	
2. Victoria	10995·2	91·1	22·2	113·3	1·03	
3. Timișana	5246·6	37·6	9·4	47·4	0·89	
3 bănci	44353·9	292·7	71·3	364·0	0·82	
B) Bănci mai mari.						
4. Ardeleana	4832·0	36·3	14·8	51·1	1·05	
5. Silvania	3952·4	52·8	—	52·8	1·33	
6. Patria	3595·9	21·6	11·9	33·5	0·93	
7. Oraviceana	3486·3	28·7	8·1	36·8	1·05	
8. Bihoreana	3128·4	35·6	10·4	46·0	1·47	
9. Economul	2669·8	30·6	11·5	42·1	1·57	
10. Lugoșana	2476·2	24·2	—	24·2	0·90	
11. Luceafărul	2443·8	17·6	3·9	21·5	0·88	
12. Bistrițeană	1953·1	24·9	0·9	25·8	1·32	
13. Cassa de păstrare, Săliște	1919·1	13·2	0·9	14·1	0·73	
14. Sentinela	1866·1	15·8	8·6	24·4	1·30	
15. Făgețana	1844·0	30·9	—	30·9	1·67	
16. Someșana	1820·1	23·1	1·4	24·5	1·34	
17. Furnica	1549·8	12·2	3·3	15·5	1·00	
18. Lipovana	1491·3	20·5	6·6	27·1	1·81	
19. Sătmăreana	1423·0	18·8	—	18·8	1·32	
20. Aurora	1324·4	14·0	—	14·0	1·06	
21. Sebeșana, Sebeșul-săsesc	1317·4	14·2	6·5	20·7	1·57	
22. Vlădeasa	1276·0	13·6	6·9	20·5	1·60	
23. Poporul	1266·2	12·4	3·2	15·6	1·23	
24. Crișana	1266·0	10·0	6·4	16·4	1·30	
25. Murășana	1205·0	10·0	3·3	13·3	1·10	
26. Iulia	1128·5	10·4	6·9	17·3	1·53	
27. Cassa de păstrare, Miercurea	1088·4	7·4	—	7·4	0·68	
28. Hățăgana	1068·1	17·5	1·6	19·1	1·80	
29. Selăgiana	1065·6	13·8	3·7	17·5	1·64	
30. Sebeșana, Caransebeș	1049·7	15·3	—	15·3	1·45	
31. Arieșana	1008·1	8·3	2·6	10·9	1·07	
28 bănci	54514·7	553·7	123·4	677·1	1·22	
C) Bănci mijlocii.						
32. Nădlăcana	969·3	8·7	—	8·7	0·90	
33. Grănițerul	942·9	15·0	—	15·0	1·59	

Numirea băncii	Capital de operațiune	Cheltuieli de administrațiune			în o/o după capitalul de oper.
		Salarii, spese	Tantieme	Suma	
	în mii de coroane				
34. Auraria	918·3	17·1	3·9	21·0	2·28
35. Chiorana	840·8	11·8	—	11·8	1·40
36. Agricola, Lugos	825·3	10·9	2·8	13·7	1·66
37. Corvineana	814·4	7·6	9·2	16·8	2·16
38. Doina	806·8	7·6	1·8	9·4	1·16
39. Dacia	802·7	7·3	2·1	9·4	1·17
40. Păstoriul	771·9	5·9	—	5·9	0·76
41. Mercur	732·5	18·1	—	18·1	2·47
42. Mielul	721·9	5·8	1·0	6·8	0·95
43. Nera	689·9	11·1	3·2	14·3	20·7
44. Racoșana	653·8	8·1	1·3	9·4	1·43
45. Murășanul	650·4	7·6	—	7·6	1·17
46. Cassa de păstrare, Sasca	648·6	6·6	1·6	8·2	1·26
47. Banca populară, Dej	624·3	10·0	3·3	13·3	2·13
48. Coroana, Bistrița	618·5	10·3	—	10·3	1·66
49. Parsimonia	617·8	4·6	—	4·6	0·74
50. Râureana	582·5	12·3	—	12·3	2·11
51. Târnăveana	559·9	5·5	0·4	5·9	1·05
52. Bocșana	514·2	7·2	1·8	9·0	1·75
53. Dunăreana	510·8	6·2	1·4	7·6	1·48
54. Ciacovana	504·7	6·5	1·2	7·7	1·52
23 bănci	16321·7	211·8	35·0	246·8	1·51
D) Bănci mici.					
55. Economia, Cohalm	493·4	3·5	1·5	5·0	1·01
56. Olteana	488·4	3·2	1·6	4·8	1·00
57. Steaua	466·9	5·7	2·3	8·0	1·71
58. Brădetul	460·9	5·3	0·2	5·5	1·18
59. Șercăiana	447·0	2·2	2·2	4·4	1·00
60. Detunata	434·7	6·6	2·0	8·6	2·00
61. Voileana	394·6	3·1	0·7	3·8	0·96
62. Fortuna	391·2	6·3	—	6·3	1·61
63. Coroana, Timișoara	383·0	6·8	2·3	9·1	2·37
64. Cordiana	381·7	5·3	0·8	6·1	1·60
65. Unirea	369·7	1·7	1·3	3·0	0·81
66. Câmpiana	346·0	4·9	—	4·9	1·41
67. Zlăgnea	343·0	6·2	1·0	7·2	2·10
68. Codreana	340·3	5·3	0·3	5·6	1·64
69. Porumbăciana	339·1	3·0	1·7	4·7	1·39
70. Jiana	333·8	4·8	1·3	6·1	1·82
71. Geogeană	317·1	5·0	0·6	5·6	1·78
72. Munteana, Corniareva	316·7	4·3	—	4·3	1·35
73. Zărândeana	311·9	7·1	2·9	10·0	3·20

Numirea băncii	Capital de operațiune	Cheltuleli de administrațiune			în valo după capitalul de oper.
		Salarii, spese	Tantieme	Suma	
		în mii de coroane			
74. Speranța, Bârgău	310·4	4·1	—	4·1	1·32
75. Cugiereana	310·3	3·9	1·0	4·9	1·58
76. Hunedoara	307·1	7·8	1·3	9·1	2·96
77. Creditul	275·4	3·0	0·7	3·7	1·34
78. Plugariul, Cacova	245·7	3·6	0·2	3·8	1·54
79. Agricola, Ecica	245·0	1·6	—	1·6	0·65
80. Agricola, Hunedoară	243·4	7·4	1·3	8·7	3·62
81. Armonia	233·7	1·9	0·3	2·2	0·94
82. Șoimul	219·2	8·1	2·8	10·9	5·00
83. Berzovia	216·4	2·6	—	2·6	1·20
84. Venețiana	198·7	1·6	—	1·6	0·80
85. Beregsana	194·0	2·2	0·1	2·3	1·18
86. Avrigeana	193·8	0·7	0·3	1·0	0·51
87. Țibleșana	184·3	3·0	2·0	5·0	2·71
88. Industria	179·9	0·8	—	0·8	0·44
89. Bănățana	170·7	3·0	0·4	3·4	2·00
90. Concordia	158·1	3·0	1·7	4·7	3·00
91. Plugariul, Săcădate	157·4	1·3	0·2	1·5	0·95
92. Râșnoveana	143·2	—	—	—	0·00
93. Ulpiana	137·8	5·1	—	5·1	3·70
94. Reuniunea, Ilva	127·6	2·8	—	2·8	2·91
95. Comuna	124·3	1·3	0·4	1·7	1·37
96. Cassa de împrumut, Bicz	123·0	4·2	0·9	5·1	4·15
97. Chisetiana	117·0	1·7	0·1	1·8	1·54
98. Săcana	115·0	1·6	0·6	2·2	1·90
99. Hondoleana	109·4	3·4	—	3·4	3·11
100. Economia, Lugoj	109·4	—	0·4	0·4	0·37
101. Cârțișoreana	107·5	1·6	0·1	1·7	1·60
102. Ternoveana	106·5	0·3	—	0·3	0·22
103. Ligediana	82·8	1·4	—	1·4	1·70
104. Buciumana	80·6	2·3	—	2·3	2·35
105. Insoțirea, Pianul-de-sus	80·4	0·9	—	0·9	1·07
106. Șoimușeana	74·8	1·5	—	1·5	2·00
107. Insoțirea, Apold	66·7	0·4	—	0·4	0·57
108. Panciovana	66·2	1·5	—	1·5	2·26
109. Schinteia	60·2	0·7	0·7	1·4	2·33
110. Izvorul	59·4	1·2	—	1·2	2·22
111. Insoțirea, Pianul-de-jos	58·2	0·5	—	0·5	0·86
112. Turnu-Roșu	45·0	—	—	—	0·00
113. Insoțirea, Aciliu	43·7	0·4	—	0·4	0·99
114. Asociațiunea, Ghiroc	40·9	0·5	—	0·5	1·22
115. Monoreana	36·3	0·3	0·6	0·9	2·48
116. Insoțirea, Veștem	25·8	0·3	—	0·3	1·13
117. Insoțirea, Loman	25·7	0·2	—	0·2	0·90

Numirea băncii	Capital de operațiune	Cheltuieli de administrațiune			in olo după capitalul de oper.
		Salarii, spese	Tantieme	Suma	
	în mii de coroane				
118. Insoțirea, Ilimbav	22.1	0.1	—	0.1	0.44
119. Insoțirea, Rechita	19.1	0.2	—	0.2	1.11
120. Insoțirea, Nucet	19.1	0.2	—	0.2	1.07
121. Buna	18.0	0.1	0.7	0.8	4.44
122. Insoțirea, Roșia	17.5	—	—	—	0.00
123. Insoțirea, Bungard	5.2	0.2	—	0.2	3.22
69 bănci	13671.3	184.8	39.5	224.3	1.64

Resumat

a) după categoria băncilor.					
3 bănci capitale	44353.9	292.7	71.3	364.0	0.82
28 bănci mai mari	54514.7	553.7	123.4	677.1	1.22
23 bănci mijlocii	16321.7	211.8	35.0	246.8	1.51
69 bănci mici	13671.3	184.8	39.5	224.3	1.64
123 bănci	128861.6	1243.0	269.2	1512.2	1.18
b) după procentul cheltuielilor					
7 bănci cu mai puțin de 1/2 ‰ cheltueli	623.6	1.2	0.4	1.6	0.26
22 bănci cu 1/2—1 ‰ cheltueli	49849.7	324.0	69.6	393.6	0.79
41 bănci cu 1—1 1/2 ‰ »	51896.9	511.7	102.2	613.9	1.19
26 bănci cu 1 1/2—2 ‰ »	18646.3	250.6	57.2	307.8	1.65
27 bănci cu peste 2 ‰ »	7845.1	155.5	39.8	195.3	2.50
	128861.6	1243.0	269.2	1512.2	1.18

III b. Cheltuieli de administrațiune ale băncilor grupate după ținuturi.

Numirea ținutului și a băncii	Capital de ope- rațiune	Cheltuieli de admini- strațiune	
	în mii de cor.	in o/o	
1. Ținutul Sibiiului, Făgărașului, Târnavei-mari și al Brașovului.			
1. »Albina«	28112·1	203·7	0·72
2. »Cassa de păstrare«, Săliște	1919·1	14·1	0·73
3. »Sebeșana«	1317·4	20·7	1·57
4. »Cassa de păstrare«, Mercurea	1088·4	7·4	0·68
5. »Mielul«	721·9	6·8	0·95
6. »Brădetul«	460·9	5·5	1·18
7. »Cordiana«	381·7	6·1	1·60
8. »Avrigeana«	193·8	1·0	0·51
9. »Plugariul«	157·4	1·5	0·95
10. »Insoțirea« Pianul-de-sus	80·4	0·9	1·07
11. »Insoțirea«, Apold	66·7	0·4	0·57
12. »Insoțirea«, Pianul-de-jos	58·2	0·5	0·86
13. »Turnu-roșu«	45·0	—	0·00
14. »Insoțirea«, Aciliu	43·7	0·4	0·99
15. »Insoțirea«, Veștem	25·8	0·3	1·13
16. »Insoțirea«, Loman	25·7	0·2	0·90
17. »Insoțirea«, Ilimbav	22·1	0·1	0·44
18. »Insoțirea«, Rechita	19·1	0·2	1·11
19. »Insoțirea«, Nucet	19·1	0·2	1·07
20. »Insoțirea«, Roșia	17·5	—	0·00
21. »Insoțirea«, Bungard	5·2	0·2	3·22
22. »Furnica«	1549·8	15·5	1·00
23. »Parsimonia«	617·8	4·6	0·74
24. »Olteana«	488·4	4·8	1·00
25. »Șercăiana«	447·0	4·4	1·00
26. »Voileana«	394·6	3·8	0·96
27. »Unirea«	369·7	3·0	0·81
28. »Porumbăceana«	339·1	4·7	1·39
29. »Creditul«	275·4	3·7	1·34
30. »Venețiana«	198·7	1·6	0·80
31. »Cârțișoreana«	107·5	1·7	1·60
32. »Racoțana«	653·8	9·4	1·43
33. »Târnăveana«	559·9	5·9	1·05
34. »Economia«	493·4	5·0	1·01
35. »Armonia«	233·7	2·2	0·94
36. »Râșnoveana«	143·2	—	0·00
	41653·2	340·5	0·80

Numirea ținutului și a băncii	Capital de ope- rațiune	Cheltueli de admini- strațiune	
	în mii de cor.	în o/o	
2. Ținutul părților ungurene și bănățene.			
1. »Victoria«	10995·2	113·3	1·03
2. »Silvania«	3952·4	52·8	1·33
3. »Bihoreana«	3128·4	46·0	1·47
4. »Sătmăreana«	1423·0	18·8	1·32
5. »Selăgiana«	1065·6	17·5	1·64
6. »Nădlăcana«	969·3	8·7	0·90
7. »Chioreana«	840·8	11·8	1·40
8. »Murășanul«	650·4	7·6	1·16
9. »Codreana«	340·3	5·6	1·64
10. »Șoimul«	219·2	10·9	5·00
11. »Timișana«	5246·6	47·4	0·89
12. »Luceafărul«	2443·8	21·5	0·88
13. »Lipovana	1491·3	27·1	1·81
14. »Păstoriul«	771·9	5·9	0·76
15. »Dunăreana«	510·8	7·6	1·48
16. »Ciacovana«	504·7	7·7	1·52
17. »Coroana«	383·0	9·1	2·37
18. »Beregsana«	194·0	2·3	1·18
19. »Chisetiana«	117·0	1·8	1·54
20. »Ligediana«	82·8	1·4	1·70
21. »Asociațiunea«, Ghiroc	40·9	0·5	1·22
22. »Oraviceana«	3486·3	36·8	1·05
23. »Lugojana«	2476·2	24·2	0·90
24. »Făgețana«	1844·0	30·9	1·67
25. »Poporul«	1266·2	15·6	1·23
26. »Sebeșana«	1049·7	15·3	1·45
27. »Agricola«	825·3	13·7	1·66
28. »Nera«	689·9	14·3	2·07
29. »Cassa de păstrare«, Sasca	648·6	8·2	1·26
30. »Bocșana«	514·2	9·0	1·75
31. »Munteana«	316·7	4·3	1·35
32. »Plugariul«	245·7	3·8	1·54
33. »Berzovia«	216·4	2·6	1·20
34. »Bănățana«	170·7	3·4	2·00
35. »Comuna«	124·3	1·7	1·37
36. »Sacana«	115·0	2·2	1·90
37. »Economia«	109·4	0·4	0·37
38. »Ternovana«	106·5	0·3	0·22
39. »Sentinela«	1866·1	24·4	1·30
40. »Steaua«	466·9	8·0	1·71
41. »Agricola«	245·0	1·6	0·65
42. »Concordia«	158·1	4·7	3·00
43. »Panciovana«	66·2	1·4	2·33
	52378·8	652·1	1·24

Numirea ținutului și a băncii	Capital de ope- rațiune	Cheltuieli de admini- strațiune	
	în mii de cor.	în o/o	
3. Ținutul Clujului, Turzei și al Săcuimei.			
1. »Economul«	2669·8	42·1	1·57
2. »Vlădeasa«	1276·0	20·5	1·60
3. »Câmpiana«	346·0	4·9	1·41
4. »Arieșana«	1008·1	10·9	1·07
5. »Murășana«	1205·0	13·3	1·10
6. »Doina«	806·8	9·4	1·16
7. »Cassa de împrumut«, Bicz	123·0	5·1	4·15
	7434·7	106·2	1·43
4. Ținutul Alba-Iuliei și al Huniedoarei.			
1. »Patria«	3595·9	33·5	0·93
2. »Iulia«	1128·5	17·3	1·53
3. »Auraria«	918·3	21·0	2·28
4. »Detunata«	434·0	8·6	2·00
5. »Zlăgheana«	343·0	7·2	2·10
6. »Buciumana«	80·6	2·3	2·85
7. »Ardeleana«	4832·0	51·1	1·05
8. »Crișana«	1266·0	16·4	1·30
9. »Hățăgana«	1068·1	19·1	1·80
10. »Grănițerul«	942·9	15·0	1·59
11. »Corvineana«	814·4	16·8	2·16
12. »Dacia«	802·7	9·4	1·17
13. »Jiana«	333·8	6·1	1·82
14. »Geogheana«	317·1	5·6	1·78
15. »Zărândeana«	311·9	10·0	3·20
16. »Cugiereana«	310·3	4·9	1·58
17. »Huniedoara«	307·1	9·1	2·96
18. »Agricola«	243·4	8·7	3·62
19. »Industria«	179·9	0·8	0·44
20. »Ulpiana«	137·8	5·1	3·70
21. »Hondoleana«	109·4	3·4	3·11
	18477·1	271·3	1·46
5. Ținutul Dobiciei Bistriței și al Năsăudului.			
1. »Someșana«	1820·1	24·5	1·34
2. »Banca populară«	624·3	13·3	2·13
3. »Răureana«	582·5	12·3	2·11
4. »Țibleșana«	184·3	5·0	2·71
5. »Buna«	18·0	0·8	4·44
6. »Bistrițana«	1953·1	25·8	1·32

Numirea ținutului și a băncii	Capital de ope- rațiune	Cheltueli de admini- strațiune	
	în mii de cor.	în o/o	
7. »Aurora«	1324.4	14.0	1.06
8. »Mercur«	732.5	18.1	2.47
9. »Coroana«	618.5	10.3	1.66
10. »Fortuna«	391.2	6.3	1.61
11. »Speranța«	310.4	4.1	1.32
12. »Renniunea«, Ilva	127.6	2.8	2.19
13. »Soimușeana«	74.8	1.5	2.00
14. »Schinteia«	60.2	1.4	2.33
15. »Izvorul«	59.4	1.2	2.22
16. »Monoreana«	36.3	0.9	2.48
	8917.6	142.3	1.58

IV a. Profitul net al băncilor în raport cu capitalul de subscripțiune.

Numirea băncii	Anii de bilanț	Capital de subscript.		Profit net	
		în mii de cor.		‰	
1. Bănci cu 30—80% profit.					
1. »Cassa de păstrare«, Seliște	23	26·0	20·2	80	
2. »Unirea«	7	20·0	10·3	50	
3. »Insoțirea«, Ilimbav	7	1·3	0·5	44	
4. »Crișana«	17	100·6	40·4	40	
5. »Brădetul«	14	25·0	9·5	40	
6. »Corvineana«	12	70·0	26·6	38	
7. »Venețiana«	6	20·0	6·8	34	
8. »Banca poporală«, Dej	6	60·0	20·2	33	
9. »Patria«	21	220·0	70·4	32	
10. »Bistrițana«	19	80·0	25·6	32	
11. »Iulia«	15	100·0	31·3	31	
12. »Auraria«	20	60·0	18·3	30	
12 bănci	14	782·9	280·1	36	
2. Bănci cu 25—30% profit.					
13. »Munteana«, Corniareva	2	30·0	6·6	29	
14. »Schinteia«	11	10·0	2·9	29	
15. »Buna«	10	4·1	1·2	29	
16. »Sebeșana«, Sebeșul-săsesc	20	100·0	27·4	27	
17. »Avrigeana«	4	20·0	5·5	27	
18. »Insoțirea«, Nucet	4	1·3	0·3	26	
19. »Lipovana«	14	100·0	24·7	25	
20. »Nera«	10	90·0	22·9	25	
21. »Doina«	12	60·0	15·3	25	
22. »Concordia«	14	31·0	7·7	25	
23. »Insoțirea«, Apold	11	4·0	1·0	25	
11 bănci	11	450·4	115·5	26	
3. Bănci cu 20—25% profit.					
24. »Șercăiana«	4	50·0	11·8	24	
25. »Murășanul«	10	80·0	18·6	23	
26. »Zărândeana«	9	64·0	13·8	23	
27. »Insoțirea«, Pianul-de-jos	2	1·8	0·4	23	
28. »Insoțirea«, Pianul-de-sus	9	6·3	1·5	23	
29. »Insoțirea«, Veștem	8	2·2	0·5	23	
30. »Albina«	35	1200·0	266·6	22	

Numirea băncii	Anii de bilanț	Capital de subscript.	Profit net	
		în mii de cor.		%
31. »Furnica«	24	120·0	26·7	22
32. »Vlădeasa«	12	120·0	26·9	22
33. »Porumbăceana«	7	40·0	8·7	22
34. »Mercur«	8	100·0	20·8	21
35. »Mielul«	16	50·0	10·6	21
36. »Hunedoara«	22	31·9	6·7	21
37. »Detunata«	12	60·0	11·7	20
38. »Insoțirea«, Roșia	13	1·2	0·2	20
15 bănci	12	1927·4	425·5	22
4. Bănci cu 15—20% profit.				
39. »Silvania«	19	369·8	70·9	19
40. »Sebeșana«, Caransebeș	5	150·0	28·4	19
41. »Cugiereana«	5	50·0	9·5	19
42. »Cârțișoreana«	2	20·0	3·8	19
43. »Insoțirea«, Rechita	9	1·9	0·4	19
44. »Ardeleana«	22	500·0	92·4	18
45. »Arieșana«	20	115·0	20·4	18
46. »Râureana«	8	100·0	18·4	18
47. »Șoimul«	2	50·0	9·1	18
48. »Zlăgneana«	9	50·0	8·8	18
49. »Luceafărul«	13	200·0	34·5	17
50. »Chiorana«	6	100·0	17·2	17
51. »Jiana«	3	60·0	10·2	17
52. »Plugariul«, Săcădate	10	20·0	3·5	17
53. »Cassa de păstrare«, Bicz	10	29·1	5·0	17
54. »Steaua«	10	100·0	15·8	16
55. »Economia«, Cohalm	5	65·0	10·6	16
56. »Câmpiana«	2	50·0	8·2	16
57. »Monoreana«	12	10·0	1·6	16
58. »Reuniunea«, Ilva	22	19·2	3·1	16
59. »Hondoleana«	2	20·6	3·3	16
60. »Insoțirea«, Aciliu	9	3·1	0·5	16
61. »Sentinela«	12	260·0	39·4	15
62. »Victoria«	20	1200·0	180·2	15
63. »Sătmăreana«	15	200·0	29·4	15
64. »Voileana«	3	60·0	8·7	15
65. »Tibleșana«	5	50·0	7·5	15
66. »Ligediana«	11	16·9	2·6	15
67. »Ulpiana«	16	38·3	5·7	15
29 bănci	10	3908·9	649·1	16

Numirea băncii	Anii de bilanț	Capital de subscript.	Profit net	
		în mii de cor.	%	%
5. Bănci cu 10 – 15% profit.				
68. »Economul«	21	297·3	47·9	14
69. »Timișana«	22	600·0	85·3	14
70. »Selăgiana«	10	200·0	28·3	14
71. »Poporul«	7	220·0	30·6	14
72. »Someșana«	17	200·0	27·2	14
73. »Oraviceana«	15	550·0	75·4	14
74. »Dacia«	6	100·0	14·1	14
75. »Dunăreana«	7	80·0	11·0	14
76. »Cordiana«	10	60·0	8·6	14
77. »Lugoșana«	18	300·0	38·7	13
78. »Murășana«	21	200·0	24·9	13
79. »Grănițerul«	9	150·0	20·1	13
80. »Bocșana«	12	100·0	12·9	13
81. »Olteana«	14	80·0	10·4	13
82. »Comuna«	4	30·8	4·1	13
83. »Râșnoveana«	4	20·0	2·7	13
84. »Aurora«	34	168·5	22·3	13
85. »Agricola«, Huniedoara	5	46·5	6·2	13
86. »Ternovana«	13	25·0	3·2	13
87. »Bihoreana«	9	600·0	71·0	12
88. »Cassa de păstrare«, Sasca	11	150·0	18·1	12
89. »Cassa de păstrare«, Mercurea	9	128·0	16·0	12
90. »Coroana«, Bistrița	4	100·0	12·2	12
91. »Nădlăcana«	10	100·0	12·2	12
92. »Racoșana«	12	100·0	12·3	12
93. »Berzovia«	8	70·0	8·1	12
94. »Agricola«, Lugoj	3	200·0	21·2	11
95. »Parsimonia«	12	120·0	12·7	11
96. »Ciacovana«	3	90·0	10·1	11
97. »Armonia«	4	50·0	5·5	11
98. »Insoțirea«, Loman	15	4·5	0·5	11
99. »Hățăgana«	19	200·0	20·2	10
100. »Păstoriul«	14	160·0	16·3	10
101. »Sacana«	2	40·0	4·2	10
102. »Turnu-Roșu«	4	18·1	1·8	10
103. »Creditul«	4	80·0	7·9	10
36 bănci	11	5638·7	719·2	13
6. Bănci cu mai puțin de 10% profit.				
104. »Geogeană«	3	80·0	7·4	9
105. »Buciumana«	7	10·8	1·0	9
106. »Coroana«, Timișoara	2	79·2	6·3	8

Numirea băncii	Anii de bilanț	Capital de subscript.	Profit net	
		în mii de cor.		%
107. »Bănățana«	6	40·0	3·2	8
108. »Beregsana	12	40·0	3·2	8
109. »Fortuna«	23	40·0	3·4	8
110. »Speranța«	21	113·0	7·6	8
111. »Șoimușana«	13	25·0	2·0	8
112. »Făgețana«	16	400·0	30·3	7
113. »Târnăveana«	2	60·0	4·4	7
114. »Izvorul«	3	23·9	1·8	7
115. »Asociațiunea«, Ghiroc	9	22·9	1·8	1
116. »Economia«, Lugoj	10	79·5	5·2	6
117. »Plugariul«, Cacova	5	70·0	4·0	6
118. »Chisetiana«	11	24·7	1·6	6
119. »Codreana«	1	100·0	5·1	5
120. »Industria«	2	100·0	3·9	4
121. »Agricola«, Ecica	2	67·3	2·7	4
122. »Panciovana«	2	50·0	1·5	3
123. »Insoțirea«, Bungard	7	1·6	0·03	2
20 bănci	8	1427·9	96·4	7

R e s u m a t.

1.	12 bănci	cu 30—80% profit	14	782·9	280·1	36
2.	11 »	» 25—30% »	11	450·4	115·5	26
3.	15 »	» 20—25% »	12	6927·4	425·5	22
4.	29 »	» 15—20% »	10	3908·9	649·1	16
5.	36 »	» 10—15% »	11	5638·7	719·2	13
6.	20 bănci	cu mai puțin de 10% »	8	1427·9	96·4	8
123			11	14136·2	2285·8	16

IV. b. Profitul net al băncilor în raport cu capitalul de operațiune.

Numirea băncii	Capital de opera- țiune	Profit net	
	în mii de coroane	in o/o	
A) Bănci capitale.			
1. Victoria	10995·2	180·2	1·64
2. Timișana	5246·6	85·3	1·61
3. Albina	28112·1	266·6	0·85
3 bănci	44353·9	532·1	1·20
B) Bănci mai mari.			
1. Grișana	1266·0	40·4	3·20
2. Iulia	1128·5	31·3	2·77
3. Sebeșana, Caransebeș	1049·7	28·4	2·70
4. Selegiana	1065·6	28·3	2·66
5. Poporul	1266·2	30·6	2·41
6. Bihoreana	3128·4	71·0	2·27
7. Oraviceana	3486·3	75·4	2·16
8. Vlădeasa	1276·0	26·9	2·11
9. Sentinela	1866·1	39·4	2·11
10. Sebeșana, Sebeșul-săsesc	1317·4	27·4	2·08
11. Murășana	1205·0	24·9	2·06
12. Sătmăreana	1423·0	29·4	2·06
13. Arieșana	1008·1	20·4	2·02
14. Hățăgana	1068·1	20·2	1·98
15. Patria	3595·9	70·4	1·96
16. Ardeleana	4832·0	92·4	1·91
17. Silvania	3952·4	70·9	1·79
18. Furnica	1549·8	26·7	1·72
19. Aurora	1324·4	22·3	1·68
20. Lipovana	1491·3	24·7	1·66
21. Făgețana	1844·0	30·3	1·64
22. Economul	2669·8	42·9	1·60
23. Lugoșana	2476·2	38·7	1·56
24. Someșana	1820·1	27·3	1·49
25. Cassa de păstrare, Mercurea	1088·4	16·0	1·47
26. Luceafărul	2443·8	34·5	1·41
27. Bistrițana	1953·1	25·6	1·30
28. Cassa de păstrare, Seliște	1919·1	20·2	1·05
28 bănci	54514·1	1036·8	1·90

Numirea băncii	Capital de opera- țiune	Profit net	
	în mii de coroane	in o/o	
C) Bănci mijlocii.			
1. Nera	689.8	22.9	3.32
2. Corvineana	814.4	26.6	3.25
3. Banca poporală, Dej	624.3	20.2	3.24
4. Râureana	582.5	18.4	3.16
5. Murășanul	650.4	18.6	2.86
6. Mercur	732.5	20.8	2.84
7. Casa de păstrare, Sasca	648.9	18.1	2.79
8. Agricola, Lugoj	825.3	21.2	2.57
9. Bocșana	514.2	12.9	2.50
10. Dunăreana	510.8	11.0	2.15
11. Grănițerul	942.9	20.1	2.13
12. Păstoriul	771.9	16.3	2.11
13. Parsimonia	617.8	12.7	2.05
14. Chiorana	840.6	17.2	2.05
15. Ciacovana	504.7	10.1	2.00
16. Coroana, Bistrița	618.5	12.2	2.00
17. Auraria	918.3	18.3	2.00
18. Doina	806.8	15.3	1.90
19. Racoțana	653.8	12.3	1.88
20. Dacia	802.7	14.1	1.76
21. Mielul	721.9	10.6	1.48
22. Nădlăcana	969.3	12.2	1.26
23. Târnăveana	559.9	4.4	0.78
23 bănci	16321.7	366.5	2.24
D) Bănci mici.			
1. Buna	18.0	1.2	6.66
2. Concordia	158.1	7.7	4.87
3. Schinteia	60.2	2.9	4.82
4. Economia, Lugoj	109.4	5.2	4.75
5. Zărândeana	311.9	13.8	4.42
6. Monoreana	36.3	1.6	4.41
7. Asociațiunea, Ghiroca	40.9	1.8	4.40
8. Șoimul	219.2	9.1	4.15
9. Ulpiana	137.8	5.7	4.13
10. Țibleșana	184.3	7.5	4.07
11. Cassa de împrumut, Bicăz	123.0	5.0	4.06
12. Turnu-Roșu	45.0	1.8	4.00
13. Berzovia	216.4	8.1	3.74
14. Sacana	115.0	4.2	3.65
15. Cârțișoreana	107.5	3.8	3.53

Numirea băncii	Capital de opera- țiune	Profit net	
	in mii de coroane	in o/o	
16. Venețiana	198.7	6.8	3.42
17. Steaua	466.9	15.8	3.38
18. Izvorul	59.4	1.8	3.33
19. Comuna	124.3	4.1	3.30
20. Ligediana	82.8	2.6	3.14
21. Cugiereana	310.3	9.5	3.06
22. Jiana	333.8	10.2	3.06
23. Hondoleana	109.4	3.3	3.01
24. Ternovana	106.5	3.2	3.00
25. Creditul	275.4	7.9	2.90
26. Avrigeana	193.8	5.5	2.84
27. Unirea	369.7	10.3	2.79
28. Detunata	434.7	11.7	2.69
29. Șoimușana	74.8	2.0	2.67
30. Șercăiana	447.0	11.8	2.64
31. Zlăgneana	343.0	8.8	2.56
32. Porumbăceana	339.1	8.7	2.56
33. Agricola, Huniedoara	243.4	6.2	2.54
34. Speranța, Bârgău	310.4	7.6	2.45
35. Insoțirea, Ilimbav	22.1	0.5	2.42
36. Reuniunea, Ilva	127.6	3.1	2.42
37. Campiana	346.0	8.2	2.37
38. Armonia	233.7	5.5	2.35
39. Geogeană	317.1	7.4	2.33
40. Panciovana	66.2	1.5	2.26
41. Cordiana	381.7	8.6	2.25
42. Plugariul, Săcădate	157.4	3.5	2.22
43. Voileana	394.6	8.7	2.20
44. Huniedoara	307.1	6.7	2.18
45. Industria	179.9	3.9	2.17
46. Economia, Cohalm	493.4	10.6	2.15
47. Olteana	488.4	10.4	2.13
48. Munteana, Corniareva	316.7	6.6	2.08
49. Brădetul	460.9	9.5	2.06
50. Insoțirea, Veștem	25.8	0.5	1.95
51. Râșnoveana	143.2	2.7	1.88
52. Insoțirea, Rechita	19.1	0.4	1.82
53. Insoțirea, Pianul-de-sus	80.4	1.5	1.82
54. Insoțirea, Loman	25.7	0.5	1.80
55. Bănățana	170.7	3.2	1.80
56. Insoțirea, Nucet	19.1	0.3	1.78
57. Beregsana	194.0	3.2	1.65
58. Coroana, Timișoara	383.0	6.3	1.64
59. Plugariul, Cacova	245.7	4.0	1.63

Numirea băncii	Capital de opera- țiune	Profit net	
	în mil de coroane	în o/o	
60. Codreana	340.3	5.1	1.51
61. Insoțirea, Apold	66.7	1.0	1.51
62. Insoțirea, Roșia	17.5	0.2	1.38
63. Chisetiana	117.0	1.6	1.37
64. Buciumana	80.6	1.0	1.24
65. Insoțirea, Aciliu	43.7	0.5	1.15
66. Agricola, Ecica	245.0	2.7	1.10
67. Fortuna	391.2	3.4	0.87
68. Insoțirea, Pianul-de-jos	58.2	0.4	0.72
69. Insoțirea, Bungard	5.2	0.03	0.67
69 bănci	13671.3	350.4	2.56
R e s u m a t			
<i>a) după categoria băncilor.</i>			
3 bănci capitale	44353.9	532.1	1.20
28 bănci mai mari	54514.7	1036.8	1.90
23 bănci mijlocii	16321.7	366.5	2.24
69 bănci mici	13671.3	350.4	2.56
123	128861.6	2285.8	1.77
<i>b) după procente.</i>			
28 bănci cu peste 3% profit net	7339.3	251.4	3.43
50 bănci cu 2—3% » »	34530.9	802.5	2.32
40 bănci cu 1—2% » »	57864.7	957.1	1.60
5 bănci cu mai puțin de 1% profit net	29126.6	274.8	0.94
	128861.5	2285.8	1.77

V. Profitul brut al băncilor.

Numirea băncii	Capital de opera- țiune	Profit brut	
	în mii de coroane	în o/o	
A) Bănci capitale.			
1. Victoria	10995·2	336·6	3·020
2. Timișana	5246·6	148·6	2·832
3. Albina	28112·1	535·1	1·903
3 bănci	44353·9	1020·3	2·300
B) Bănci mai mari.			
4. Crișana	1266·0	62·7	4·953
5. Selegeana	1065·6	51·8	4·861
6. Hățăgana	1068·1	52·1	4·858
7. Sebeșana, Caransebeș	1049·7	48·8	4·630
8. Iulia	1128·5	51·0	4·520
9. Bihoreana	3128·4	132·0	4·220
10. Făgețana	1844·0	76·4	4·143
11. Sebeșana	1317·4	54·5	4·142
12. Sătmăreana	1423·0	58·8	4·132
13. Poporul	1266·2	52·4	4·130
14. Lipovana	1491·3	57·6	3·862
15. Arieșana	1008·1	38·9	3·858
16. Murășana	1205·9	45·3	3·756
17. Someșana	1820·1	66·0	3·626
18. Silvania	3952·4	143·1	3·623
19. Vlădeasa	1276·0	45·4	3·559
20. Economul	2669·8	94·8	3·550
21. Patria	3595·9	126·9	3·530
22. Aurora	1324·4	46·3	3·496
23. Furnica	1549·8	53·9	3·413
24. Lugoșana	2476·2	83·7	3·382
25. Ardeleana	4832·0	162·5	3·363
26. Sentinela	1866·1	62·2	3·333
27. Oraviceana	3486·3	125·9	3·300
28. Bistrițana	1953·1	63·4	3·245
29. Cassa de păstrare, Mercurea	1088·4	29·5	2·710
30. Luceafărul	2443·8	64·9	2·655
31. Cassa de păstrare, Seliște	1919·1	44·5	2·318
28 bănci	54554·7	1995·3	3·660
C) Bănci mijlocii.			
32. Mercur	732·5	48·3	6·590
33. Corvineana	814·4	48·7	6·000

Numirea băncii	Capital de opera- țiune	Profit brut	
	în mil de coroane	in o/o	
34. Râureana	582.5	34.3	5.888
35. Nera	689.9	40.4	5.856
36. Banca populară, Dej	624.3	35.5	5.686
37. Cassa de păstrare, Sasca	648.6	32.2	5.000
38. Bocșana	514.2	25.3	4.920
39. Murășanul	650.4	31.4	4.827
40. Auraria	918.3	44.0	4.794
41. Grănițerul	942.9	43.6	4.624
42. Agricola, Lugoj	825.3	37.5	4.543
43. Chiorana	840.8	35.6	4.234
44. Coroana, Bistrița	618.5	25.4	4.106
45. Dunăreana	510.8	20.3	3.974
46. Parsimonia	617.8	24.0	3.885
47. Păstoriul	771.9	29.2	3.782
48. Racoțana	653.8	23.8	3.640
49. Doina	806.8	29.2	3.619
50. Ciacovana	504.7	17.8	3.526
51. Dacia	802.7	24.6	3.064
52. Mielul	721.4	20.5	2.842
53. Nădlăcana	969.3	25.4	2.620
54. Târnăveana	559.9	11.3	2.018
23 bănci	16321.7	708.3	4.339
D) Bănci mici.			
55. Buna	18.0	1.6	9.000
56. Ulpiana	137.8	12.4	9.000
57. Șoimul	219.2	18.0	8.211
58. Cassa de împrumut, Bicz	123.3	10.0	8.130
59. Asociațiunea, Ghiroca	40.9	3.2	7.805
60. Schinteia	60.2	8.0	7.641
61. Concordia	158.1	4.6	7.463
62. Hondoleana	109.4	11.8	7.326
63. Monoreana	36.3	2.5	6.900
64. Țibleșana	184.3	12.6	6.836
65. Agricola, Hunedoara	243.4	16.6	6.820
66. Zărândeana	311.9	20.2	6.477
67. Izvorul	59.4	3.8	6.397
68. Buciumana	80.6	5.1	6.327
69. Berzovia	216.4	13.5	6.238
70. Sacana	115.0	7.1	6.174
71. Ligediana	82.8	5.1	6.160
72. Șoimușana	74.8	4.5	6.016
73. Economia, Lugoj	122.4	6.4	5.842

Numirea băncii	Capital	Profit brut	
	de opera-		
	țiune	în mii de coroane	în o/o
74. Huniedoara	307.1	17.8	5.800
75. Turnu.roșu	45.0	2.6	5.777
76. Detunata	434.7	24.4	5.613
77. Reuniunea, Ilva	127.6	7.1	5.564
78. Cugiereana	310.3	16.9	5.446
79. Cârțișoreana	107.5	5.8	5.400
80. Zlăgnea	343.0	18.4	5.362
81. Jiana	333.8	17.9	5.362
82. Insoțirea, Ilimbav	22.1	1.8	5.340
83. Ternovana	106.5	5.6	5.270
84. Steaua	466.9	24.4	5.226
85. Venețiana	198.7	10.1	5.083
86. Comuna	124.3	6.3	5.068
87. Speranța, Bârgău	310.4	15.7	5.058
88. Panciovana	66.2	3.3	5.000
89. Creditul	275.4	24.4	4.611
90. Porumbăceana	339.1	12.7	4.482
91. Geogeană	317.1	15.2	4.446
92. Insoțirea, Veștem	25.8	14.1	4.410
93. Avrigeana	193.8	1.5	4.385
94. Insoțirea, Bungard	5.0	0.4	4.340
95. Bănățana	170.7	7.2	4.279
96. Câmpiana	346.0	14.7	4.248
97. Munteaua, Corniareva	316.7	14.7	4.073
98. Unirea	369.7	12.9	4.054
99. Voileana	394.6	15.0	4.054
100. Șercăiana	447.0	16.0	2.027
101. Chisetiana	117.0	18.0	4.000
102. Brădetul	460.9	4.5	3.948
103. Insoțirea, Loman	25.7	18.2	3.910
104. Cordiana	381.7	1.5	3.772
105. Armonia	233.7	14.4	3.765
106. Coroana, Timișoara	383.0	8.8	3.733
107. Plugariul, Săcădate	157.4	14.3	3.685
108. Insoțirea, Pianul-de-sus	80.4	5.8	3.670
109. Oiteana	488.4	4.5	3.628
110. Economia, Cohalm	493.4	18.6	3.485
111. Insoțirea, Rechita	19.1	17.2	3.470
112. Plugariul, Cacova	245.7	1.0	3.414
113. Beregsana	194.0	8.4	3.350
114. Fortuna	391.2	6.5	2.220
115. Codreana	340.3	12.6	3.203
116. Insoțirea, Nucet	19.1	10.9	3.160
117. Insoțirea, Aciliu	43.7	0.9	2.850

Numirea băncii	Capital de opera- țiune	Profit brut	
	în mii de coroane	in o/o	
118. Insoțirea, Apold	66.7	2.4	2.530
119. Agricola, Ecica	245.0	5.7	2.326
120. Industria	179.9	5.2	2.088
121. Insoțirea, Pianul-de-jos	58.2	1.8	1.890
122. Râșnovean :	143.2	2.7	1.885
123. Insoțirea, Roșia	17.5	0.2	1.380
69 bănci	13671.3	649.3	4.750

Resumat

a) după categoria băncilor.

A) 3 bănci centrale	44353.9	1020.3	2.300
B) 28 bănci mai mari	54514.7	1995.3	3.660
C) 23 bănci mijlocii	16321.7	708.3	4.339
D) 69 bănci mici	13671.3	649.3	4.750
123 bănci	128861.6	4373.2	2.617

b) după procente.

4 bănci cu 8—9% profit brut	498.0	42.0
4 » » 7—8% » »	368.0	27.6
12 » » 6—7% » »	2955.8	188.0
20 » » 5—6% » »	5952.8	326.9
30 » » 4—5% » »	23185.2	1024.0
38 » » 3—4% » »	54084.4	1865.0
11 » » 2—3% » »	13483.8	359.9
4 » » 1—2% » »	28330.9	539.8
123 bănci	128859.5	4373.2

V b. Profitul brut al băncilor grupate după ținuturi.

Numirea băncii	Capital de operațiune	Profit brut	
	în mii de coroane	în o/o	
Ținutul Sibiului, Făgărașului, Târnavei-mari și al Brașovului.			
1. »Albina«	28112.1	535.1	1.903
2. »Cassa de păstrare«, Săliște . .	1919.1	44.5	2.318
3. »Sebeșana«	1317.4	54.5	4.142
4. »Cassa de păstrare«, Mercurea .	1088.4	29.5	2.710
5. »Mielul«	721.9	20.5	2.842
6. »Brădetul«	460.9	18.2	3.948
7. »Cordiana«	381.7	14.4	3.772
8. »Avrigeana«	193.8	8.5	4.385
9. »Plugariul«	157.4	5.8	3.685
10. »Insoțirea« Pianul-de-sus	80.4	4.5	3.670
11. »Insoțirea«, Apold	66.7	2.4	2.530
12. »Insoțirea«, Pianul-de-jos	58.2	1.8	1.890
13. »Turnu-roșu«	45.0	2.6	5.777
14. »Insoțirea«, Aciliu	43.7	1.9	2.850
15. »Insoțirea«, Veștem	25.8	1.5	4.410
16. »Insoțirea«, Loman	25.7	1.5	3.910
17. »Insoțirea«, Ilimbav	22.1	1.8	5.340
18. »Insoțirea«, Rechita	19.1	1.0	3.470
19. »Insoțirea«, Nucet	19.1	0.9	3.160
20. »Insoțirea«, Roșia	17.5	0.2	1.380
21. »Insoțirea«, Bungard	5.2	0.4	4.340
22. »Furnica«	1549.8	53.9	3.413
23. »Parsimonia«	617.8	24.0	3.885
24. »Olteana«	488.4	18.6	3.628
25. »Șercăiana«	447.0	18.0	4.027
26. »Voileana«	394.6	16.0	4.054
27. »Unirea«	369.7	15.0	4.054
28. »Porumbăceana«	339.1	15.2	4.482
29. »Creditul«	275.4	12.7	4.611
30. »Venețiana«	198.7	10.1	5.083
31. »Cârțișoreana«	107.5	5.8	5.400
32. »Racoțana«	653.8	23.8	3.640
33. »Târnăveana«	559.9	11.3	2.018
34. »Economia«	493.4	17.2	3.485
35. »Armonia«	233.7	8.8	3.765
36. »Râșnoveana«	143.2	2.7	1.885
	41653.2	1004.6	2.414

Numirea băncii	Capital de opera- țiune	Profit brut	
	în mii de coroane	in o/o	
2. Ținutul părților ungurene și bănățene.			
1. »Victoria«	10995·2	336·6	3·020
2. »Silvania«	3952·4	143·1	3·623
3. »Bihoreana«	3128·4	132·0	4·220
4. »Sătmăreana«	1423·0	58·8	4·132
5. »Selăgiana«	1065·6	51·8	4·861
6. »Nădlăcana«	969·3	25·4	2·620
7. »Chioreana«	840·8	35·6	4·234
8. »Murășanul«	650·4	31·4	4·827
9. »Codreana«	340·3	10·2	3·203
10. »Șoimul«	219·2	18·0	8·211
11. »Timișana«	5246·6	148·6	2·832
12. »Luceafărul«	2443·8	64·9	2·655
13. »Lipovana«	1491·3	57·6	3·862
14. »Păstoriul«	771·9	29·2	3·782
15. »Dunăreana«	510·8	20·3	3·974
16. »Ciacovana«	504·7	17·8	3·526
17. »Coroana«	383·0	14·3	3·733
18. »Beregsana«	194·0	6·5	3·350
19. »Chisetiana«	117·0	4·5	4·000
20. »Ligediana«	82·8	5·1	6·160
21. »Asociațiunea«, Ghiroc	40·9	3·2	7·805
22. »Oraviceana«	3486·3	125·9	3·300
23. »Lugojana«	2476·2	83·7	3·382
24. »Făgețana«	1844·0	76·4	4·143
25. »Poporul«	1266·2	52·4	4·130
26. »Sebeșana«	1019·7	48·8	4·630
27. »Agricola«	825·3	37·5	4·543
28. »Nera«	689·9	40·4	5·856
29. »Cassa de păstrare«, Sasca	648·6	32·2	5·000
30. »Bocșana«	514·2	25·3	4·920
31. »Munteana«	316·7	12·9	4·073
32. »Plugariul«	245·7	8·4	3·414
33. »Berzovia«	216·4	13·5	6·238
34. »Bănățana«	170·7	7·2	4·279
35. »Comuna«	124·3	6·3	5·068
36. »Sacana«	115·0	7·1	6·174
37. »Economia«	109·4	6·4	5·842
38. »Ternovana«	106·5	5·6	5·270
39. »Sentinela«	1866·1	62·2	3·333
40. »Steaua«	466·9	24·4	5·226
41. »Agricola«	245·0	5·7	2·326
42. »Concordia«	158·1	11·8	6·463
43. »Panciovana«	66·2	3·3	5·000
	52378·8	1913·0	3·652

Numirea băncii	Capital de opera- țiune	Profit brut	
	în mii de coroane	in o/o	
3. Ținutul Clujului, Turzei și al Ciucului.			
1. »Economul«	2669·8	94·8	3·550
2. »Vlădeasa«	1276·0	45·4	3·559
3. »Câmpiana«	346·0	14·7	4·248
4. »Arieșana«	1008·1	38·9	3·858
5. »Murășana«	1205·0	45·3	3·756
6. »Doina«	806·8	29·2	3·782
7. »Cassa de împrumut«, Bicz	123·0	10·0	8·130
	7434·7	278·3	3·743
4. Ținutul Albei-Iuliei și al Hunedoarei.			
1. »Patria«	3595·9	126·9	3·530
2. »Iulia«	1128·5	51·0	4·520
3. »Auraria«	918·3	44·0	4·794
4. »Detunata«	434·0	24·4	5·613
5. »Zlăgneana«	343·0	18·4	5·362
6. »Buciumana«	80·6	5·1	6·327
7. »Ardeleana«	4832·0	162·4	3·363
8. »Crișana«	1266·0	62·7	4·953
9. »Hățăgana«	1068·1	52·1	4·858
10. »Grănițerul«	942·9	43·6	4·624
11. »Corvineana«	814·4	48·7	6·000
12. »Dacia«	802·7	24·6	3·064
13. »Jiana«	333·8	17·9	5·362
14. »Geogeană«	317·1	14·1	4·446
15. »Zărândeana«	311·9	20·2	6·477
16. »Cugiereana«	310·3	16·9	5·446
17. »Hunedoara«	307·1	17·8	5·800
18. »Agricola«	243·4	16·6	6·820
19. »Industria«	179·9	5·2	2·088
20. »Ulpiana«	137·8	12·4	9·000
21. »Hondoleana«	109·4	8·0	7·326
	18477·1	793·1	4·298
5. Ținutul Dobiciei Bistriței și al Năsăudului.			
1. »Someșana«	1820·1	66·0	3·626
2. »Banca poporală«	624·3	35·5	5·686
3. »Răureana«	582·5	34·3	5·888
4. »Țibleșana«	184·3	12·6	9·000
5. »Buna«	18·0	1·6	3·245
6. »Bistrițana«	1953·1	63·4	3·496

Numirea băncii	Capital de opera- țiune	Profit net	
	în mii de coroane	în o/o	
7. »Aurora«	1324·4	46·3	3·496
8. »Mercur«	732·5	48·3	6·590
9. »Coroana«	618·5	25·4	4·106
10. »Fortuna«	391·2	12·6	3·220
11. »Speranța«	310·4	15·7	5·058
12. »Reuniunea«, Ilva	127·6	7·1	5·446
13. »Soimușeana«	74·8	4·5	6·016
14. »Schinteia«	60·2	4·6	7·641
15. »Izvorul«	59·4	3·8	6·397
16. »Monoreana«	36·3	2·5	6·900
	8917·6	384·2	4·308

II b. Depuneri spre fructificare.

Numirea băncii	Depuneri spre fructificare	
	în mii cor.	în o/o din cap. de op.
1. Ținutul Sibiiului, Făgărașului, Târnavei-mari și al Brașovului.		
1. Albina	15530.1	55
2. Cassa de păstrare, Seliște	1661.9	87
3. Sebeșana	866.8	66
4. Cassa de păstrare, Mercurea	887.0	82
5. Mielul	618.1	86
6. Brădetul	385.0	83
7. Cordiana	221.2	58
8. Avrigeana	161.4	83
9. Plugariul	110.9	70
10. Insoțirea, Pianul-de-sus	64.2	80
11. Insoțirea, Pianul-de-jos	8.8	14
12. Insoțirea, Apold	13.3	20
13. Turnu-roșu	23.4	52
14. Insoțirea, Aciliu	25.2	58
15. Insoțirea, Veștem	6.6	26
16. Insoțirea, Loman	9.4	36
17. Insoțirea, Ilimbav	2.4	11
18. Insoțirea, Rechita	7.5	39
19. Insoțirea, Nucet	8.9	46
20. Insoțirea, Roșia	9.4	54
21. Insoțirea, Bungard	1.0	18
22. Furnica	1263.7	82
23. Parsimonia	444.6	72
24. Olteana	310.7	73
25. Șercăiana	279.8	63
26. Voileana	224.9	57
27. Unirea	283.6	77
28. Porumbăceana	268.8	80
29. Creditul	178.6	65
30. Venețiana	118.5	59
31. Cârțișoreana	51.9	48
32. Racoțana	257.3	40
33. Târnăveana	208.3	37
34. Economia	290.3	60
35. Armonia	113.8	50
36. Râșnăveana	110.6	77
	25027.9	60

Numirea băncii	Depuneri spre fructificare	
	în mii cor.	în o/o din cap. de op.
2. Ținutul părților bănățene și ungurene.		
1. Timișana	2386·2	45
2. Luceafărul	760·4	31
3. Lipovana	1006·5	67
4. Păstoriul	322·7	42
5. Dunăreana	202·9	40
6. Ciacovana	69·9	14
7. Coroana	72·4	19
8. Beșegsana	51·8	27
9. Chisetiana	44·2	38
10. Ligediana	30·7	37
11. Asociațiunea, Ghiroc	5·3	13
12. Oraviceana	1777·2	51
13. Lugoșana	1491·8	60
14. Făgețana	858·7	47
15. Poporul	686·9	54
16. Sebeșana	318·6	30
17. Nera	199·7	29
18. Agricola, Lugoj	221·8	27
19. Cassa de păstrare, Sasca	254·4	40
20. Bocșana	270·5	52
21. Munteaua	48·0	15
22. Plugariul	41·3	17
23. Berzovia	46·8	21
24. Bănățana	30·3	18
25. Comuna	18·8	15
26. Sacana	18·6	17
27. Ternovana	43·8	41
28. Sentinela	485·7	26
29. Steaua	184·4	40
30. Agricola, Ecica	51·6	21
31. Concordia	31·2	20
32. Panciovana	13·8	21
33. Victoria	5574·9	51
34. Murășanul	269·3	41
35. Silvania	1969·5	50
36. Selăgeana	507·3	48
37. Chiorana	383·1	45
38. Codreana	66·5	19
39. Bihoreana	1449·6	46
40. Șoimul	34·0	16
41. Sătmăreana	587·9	41
42. Nădlăcana	300·6	31
	23189·6	44

Numirea băncii	Depuneri spre fructificare	
	în mii cor.	în o/o din cap. de op.
3. Părțile Albei și ale Hunedoarei.		
1. Patria	2622·5	73
2. Iulia	826·8	73
3. Auraria	557·6	61
4. Detunata	283·8	65
5. Zlăgneana	127·1	37
6. Buciumana	23·3	29
7. Ardeleana	2718·3	56
8. Crișana	847·1	67
9. Hățăgana	748·5	70
10. Grănițerul	328·5	34
11. Corvineana	512·1	63
12. Dacia	235·9	29
13. Jiana	108·7	33
14. Geogeană	100·5	31
15. Zărăndeana	145·3	47
16. Cugiereana	164·2	53
17. Huniedoara	234·4	76
18. Agricola	102·9	42
19. Industria	9·1	5
20. Ulpiana	10·5	8
21. Hondoleana	48·1	44
	10755·5	58
4. Ținutul Bistriței, Năsăudului și al Dăbâcii.		
1. Bistrițana	892·6	46
2. Aurora	988·3	75
3. Mercur	464·1	63
4. Coroana	159·5	26
5. Fortuna	210·3	54
6. Speranța	144·7	46
7. Reuniunea	92·6	73
8. Șoimușana	1·0	1
9. Schinteia	32·3	53
10. Izvorul	31·4	53
11. Monoreana	14·1	39
12. Someșana	711·8	39
13. Banca poporală	259·4	42
14. Râureana	306·8	52
15. Țibleșana	61·9	34
16. Buna	5·3	30
	4376·1	49

Numirea băncii	Depuneri spre fructificare	
	în mil cor.	în o/o din cap. de op.
5. Ținutul Clujului, Turzei și a Ciucului.		
1. Economul -----	1367·9	51
2. Vlădeasa -----	810·5	94
3. Câmpiana -----	108·7	31
4. Arieșana -----	668·1	66
5. Doina -----	430·1	53
6. Murășana -----	855·5	71
7. Cassa de împrumut, Bicz -----	39·1	32
	4279·9	57

